

ürün

SOSYALİST DERGİ

ŞUBAT 1978 44

YIL: 4

CILT: 8

TÜSTAV

★S.ÜSTÜNGEL'İN
DİMİTROF MÜZESİ'NDE
YAPTIĞI KONUŞMA★

İÇİNDEKİLER

HABER — YORUM — İNCELEME

Burjuvazinin Yeni Yöntemlerine Karşı	3
Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Bildirisi	5
Danimarka Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne -Angola'nın Kurtuluşu İçin Halk Hareketi (MPLA) Merkez Komitesi'ne -Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne -Brezilya Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Luis Carlos Prestes Yoldaşa -Polonya Birleşik İşçi Partisi Birinci Sekreteri Edward Gierek Yoldaşa -Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Gustav Husak Yoldaşa	7
Herşey Grevin Utkusu İçin	10
Çözüm Yolu: Ulusal Demokratik Cephe	11
Hükümetin Dış Politikası	13
Ulusal Demokratik Güçlerin Hedefi	14
Georgi Dimitroff Müzesi'nde Bir Konuşma -S. ÜSTÜNGEL	17
Asgari Ücret mi? Sefalet Ücreti mi? -Ayhan YILMAZ	23
Demokratik Haklar ve Maden -İş'le Dayanışma İçin 100 Kilometrelük Yürüyüş	25
Emperyalizme, Faşizme ve Gericiliğe Karşı: Birleşik Cephe (II) -Ahmet ARAKLIOĞLU	28
Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinden Sayfalar: Faşist Almanya'nın Türkiye'ye Yayılışı -R. DAVOS (İ. BİLEN)	41
Türkiye'de Tarımsal Makinalaşma (I) -Kerim AKSU	54
DİSK Kongresi Üzerine -İbrahim Nevzat KARAHALLI	67
Kapitalist Toplumda İŞÇİ SINIFI ve ULUSAL SORUN -Kadri ŞİMŞEK	87

ÇEVİRİLER

Dünya Komünist Hareketinin Birliği İçin Verilen Savaşmada Teorinin Rolü -Gus HALL	92
---	----

SAYIN OKURLARIMIZ

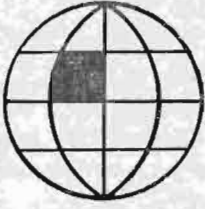
Dergimiz, 7. Cildi 42. Sayısında tamamladı. Okurlarımız için Birinci Cilt'den Yedinci Cilde kadar olan Cilt'lerin cilt kapaklarını çıkardık. Cilt kapaklarının herbiri **35 liralık posta pulu** karşılığında adresimizden edinilebilir; ayrıca 30 Lira'ya büromuzdan gelinip alınabilir.

Bunun yanında 6. ve 7. Cilt'lerimiz de çıkmıştır. 6. Cilt 90 Lira, 7. Cilt 105 Liraya **Temel Dağıtım** ve **Büroları**'ndan alınlabılır. Dostça Selamlarımızla.

ÜRÜN SOSYALİST DERGİ

Sahibi: URAL ATEŞER • Yazı İşleri Müdürü: AHMET TAŞTAN • Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Caddesi, Özaydın İşhanı, No: 59-61/2 Cağaloğlu - İSTANBUL • Yazışma ve Havale Adresi: P.K. 41 Sirkeci - İSTANBUL • Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM, Divanyolu, Klodfarer Cad. 38/2, İSTANBUL • Dizgi-Tertip: BAŞARAN MATBAASI • Baskı: UFUK MATBAASI • Kapak Filmleri: EBRU GRAFİK • Kapak Baskı: GÖZLEM MATBAASI • Yurt içi Abone koşulları: Altı Aylık 75, Bir Yıllık 150 Lira • Yurt dışı Abone koşulları (uçakla): F. Almanya - 35 DM, Hollanda - 38 Fl., Belçika - 600 Fr., İngiltere - 9 £., Fransa - 75 Fr., İsviçre - 40 Fr., ABD - 22 Dolar.

Burjuvazinin Yeni Yöntemlerine Karşı

Bugün Türkiye'de toplumun her katmanında Ceza Yasası'nın 141 ve 142. maddelerinin kaldırılması konusu tartışılıyor. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önüne bir duvar gibi dikilen bu faşist Mussolini kalıntısı maddelerin toplum ve hukuk yaşamından sökülüp atılması, Türkiye Komünist Partisi (TKP) üzerindeki yarım yüzyılı aşan egemen sınıfların yüzkarası yasağın kaldırılması artık en geniş kitlelerin istemi olmuştur. İşçi sınıfımızın, komünistlerin, tüm demokratik güçlerin yıllardır her türlü baskı ve teröre karşı yürüttükleri kahırlı, ardıcıl ve özverili savaşım meyvesini vermiş, «TKP'ye özgürlük» belgisi yurda boydanboya yayılmıştır.

Oyle ki, yıllar yılı Türkiye Komünist Partisi üzerindeki yasağı zorbalıkla sürdüren egemen sınıfların bir kesimi bile, en geniş halk katmanlarının bu kararlı tutumu karşısında, tükürdüklerini yalamak, eski konumlarından gerilemek zorunda kalmışlardır. Artık bir Vehbi Koç'un oğlu «Türkiye'de komünist partisi kurulmalı, herkesin ne olduğu belli olmalıdır» demektedir. Komünizmin yeminli düşmanı Metin Toker gibileri «durumu normalleştirmek, izin vermek, legalize etmek»ten söz etmektedir. 12 Mart'tan sonra televizyonda, basında en kaba anti-komünizm çığırtkanlığı yapan Toker şimdi sözü geveliyor. Koç'lara, Toker'lere tüm bu sözleri söyleten güç, komünistlerin, işçi sınıfının, halkın gücüdür. Bu güç, hem ulusal, hem de uluslararası ölçüde anti-komünizmi geriletıyor. Yurtdışında her gittiği yerde demokrasi nutukları atan Toker'lerin suratına dünya kamuoyu, Avrupa'da komünist partisinin yasaklandığı tek ülkenin Türkiye olduğu gerçeğini çarpıveriyor.

Ne ki Toker gibileri yine de kuyruğu dik tutmaya çabılıyor. «Legalize olsunlar, görelim bakalım kuvvetleri neymiş» diyor (Hürriyet, 22 Ocak 1978). Bu da burjuvazinin yasaklama ve susturma yönteminin genel olarak iflâsından sonra yeni yöntemlere yöneldiğini ele veriyor. Bu yöntem, komünist hareketi parçalamak, birden çok komünist partisi kurulmasını kışkırtmak, TKP'ye karşı bütün sapık akımlardan ve demokratik güçler arasındaki ayrılık noktalarından alabildiğince yararlanma yöntemidir. Üstelik burjuvazinin, Koç ve Toker'lerin ve öteki komünizm düşmanı güçlerin umudu, TKP'ye karşı üçbuçuk Maocu provokatörün, serüvincinin almasıdır değil. Çünkü onlar bu provokasyon yuvalarının hiçbir ciddi güce ulaşmadıklarını, tutumlarıyla yığınların eğilimine ters düştüklerini ve hiçbir biçimde TKP'ye bir alması olamayacaklarını çok iyi anlamışlardır. Onlar zaten bu provokasyon odaklarının TKP'ye karşı çok yönlü saldırıda egemen güçlere yardımcı olarak kullanıldığını da iyi bilmektedirler.

Buna karşılık cibilliyeti hiç de değişmeyen Toker'lerin gözlerini diktikleri bir başka umut kapısı vardır. **Burjuvazi, enternasyonalist partiye, yani TKP'ye karşı, sözümona bağlantısız adını verdiği, anti - Sovyet, sağ oportünist bir başka eğilim çıkarma umudunu beslemektedir.** En gericisinden liberaline kadar burjuva basınında Carillo'lara, sözümona «Avrupa Komünizmi»ne çarşaf çarşaf övgüler düzülmemektedir.

TKP'yi, kanla, terörle, yasaklarla boğmayı başaramayanlar şimdi daha geri konumlara çekilmek zorunda kalmışlardır. Şimdi o konumlardan saldırıya geçiyorlar ve yardımlarına koşacak güçleri, oportünizmi, serüvenciliği, sapık akımları yüreklendiriyorlar. Bu, işbirlikçi burjuvazinin TKP'ye karşı uygulamaya yöneldiği yöntemlerden biridir.

Bir başka yöntem ise, komünist hareketi, TKP'yi işçi sınıfı hareketinden ayırmaya, koparmaya çalışmaktır. Örneğin, Tercüman gazetesi, DISK'de kıyım istemekte, sendikaların yönetimlerine karşı DISK yönetimini kışkırtmaktadır. Daha da önemlisi, komünist hareketle işçi sınıfının ekonomik hareketini bir tek yatakta birleştirecek olan en önemli bir gelişmeyi, sendikal hareketin bağımsız bir sınıf hareketi durumuna gelmesini, sınıf ve kitle sendikacılığının sürdürülmesini engellemek istiyor. DISK'in Türk - İş'e benzer bir örgüt durumuna getirilmesi çağrısını yapıyor ve karanlık güçlerin, bölücülerin, Maocuların hazırlıklarını haber verircesine «önümüzdeki günlerde sendikalarda dalgalanmalar»dan söz ediyor.

Bu yöntemlerin her ikisi de aslında bir tek politikayı yansıtmaktadır. TKP'nin güçlenmesi, işçi hareketi içinde kökleşmesi ve yasak zincirlerini kendi gücüyle parçalaması karşısında, burjuvazi yasaklardan çok, **çok yönlü bölücülükten yarar umma noktasına gelmiştir.**

Buradan çıkacak birkaç ders vardır. Bunlardan birisi, komünistlerin her tür bölücü, oportünist, anti - Sovyet ve TKP düşmanı gelişimin sınıf özünü açığa vurmaları, bu burjuva provokasyonlarına karşı ardıcıl bir savaşım yürütmeleridir. İkincisi ise TKP hâlâ yasal durumda olmadığı için, legal partilerde bulunan, bu partilerde üye ya da yönetici durumda olan tüm dü-rüst, birlik yanlısı sosyalistlerin bu burjuva provokasyonuna âlet olmamaları, kendilerini bu oyuna âlet etmek isteyenlerle savaşmalarıdır.

ürün

TÜSTAV

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Bildirisi

«Gerici - faşist karması Demirel hükümeti düştü. Hızlandırdığı ekonomik, politik, sosyal bunalımların altında çöktü. İşçi sınıfının, geniş emekçi yığınların emperyalist boyunduruğa, işbirlikçi, tekelci burjuvaziye, onların dayattığı yıkım politikasına, faşist tirmanışa, işsizliğe, pahalılığa karşı savaşlarıyla sarsıldı, yıkıldı. Bunun en belirgin canlı örneği aylardır süren Maden - İş'in, metalürji işçilerinin grevi ve demokratik güçlerin bu grevle kurduğu dayanışmadır. TKP gerici - faşist karması MC'nin kurulduğu ilk günden, bu hükümetin halka yoksulluk, açlık, gözyaşı ve kandan başka bir şey getirmeyeceğini söylemiştir. Bu hükümetin yıkılması, yerine demokratik bir hükümetin kurulması için işçi sınıfımızı, halkımızı, tüm anti - emperyalist, demokratik, ilerici güçleri eylem birliğine çağırmıştır. Gelişmeler TKP'nin politikasının doğruluğunu kanıtlamıştır.

Emperyalist çevreler, işbirlikçi burjuvazi bunalımdan yeni çıkış yolları arıyor. Bu yolların başında NATO'cuların, Koçların, holdingçilerin AP - CHP ortak hükümeti önerisi geliyor. Kurulan hükümet bu yolda atılan bir adımı oluşturuyor. Ecevit hükümetinde Sükanlar, Feyzioğlular ve AP'nin truva atları, faşizmi palazlandıranlar yer alıyor. Bu hükümette CHP'nin sağa açılan üst yönetimi ağır basıyor. Bu kimseler gerici - faşist karması MC'ye karşı savaşanlarla, işçi sınıfıyla, emekçilerle, tüm ilerici güçlerle bağlaşıklık kurmak yerine, emperyalist çevrelerin çıkarları, istemleri yönünde işbirlikçi burjuvaziye, iç gericilikle uzlaşma yoluna giriyor. Aynı zamanda işçi sınıfını, onun sendikal hareketini, başta DİSK'i denetim altına almaya, işçi hareketini gemlemeye ve sınıf uzlaşmacılığını dayatmaya çalışıyor. İşçi sınıfı bütün bu oyunları, gelişmeleri, kurulan hükümette işçi sınıfının, halkın can düşmanlarının da yer aldığını görüyor.

Sürengen sınıf savaşları, yığınsal eylemler, gösteriler ve son seçimler halkımızın nasıl bir hükümet istediğini açıkça ortaya koymuştur. Bunalım ancak onu doğuran nedenleri yok etmekle ortadan kalkar. Bunun için anti-emperyalist, anti-faşist nitelikte bir program, bir politika ve ulusal, demokratik güçlerden oluşacak bir hükümet zorunludur. Böyle bir hükümetin programı nasıl olmalıdır? Emperyalizmin askersel, politik, finans örgütlerinden, NATO'lardan, CENTO'lardan, Ortak Pazar'lardan çıkmak; ikili anlaşmaları yırtmak; askerlerimizi Kıbrıs'tan geri çekmek; topraklarımızdaki emperyalist üsleri kaldırmak; silâhlanma yarışına son vermek; yeni yığınsal kırım silâhlarını, nötron bombasını ülkemize sokmamak; konsorsiyumların, Uluslararası Para Fonlarının boyunduruğundan kurtulmak; komşularımızla, başta sosyalist ülkelerle ve tüm ülkelerle çok yönlü, barışçı, dostça karşılıklı yarara dayalı ilişkilere girmek. En başta, devlet mekanizmasını gerici - faşist güçlerden temizlemek, kanlı saldırıların, tüm yolsuzlukların sorumlularından, devlet hazinesini yağmalayanlardan teker teker hesap sormak; MHP'yi, faşist yuvaları kapatmak, komando birliklerini dağıtmak; faşist yasaları, TKP'ye konan yasağı kaldırmak, politik tutuklulara özgürlük sağlamak, lokavtı yasaklamak, genel grev hakkını tanımak, işçi sınıfının, emekçi katmanların tüm sendikal, demokratik, sosyal haklarını kısıntısız gerçekleştirmek; gençliğe okuma özgürlüğü ve can güvenliği; Kürt halkına hak eşitliği sağlamak. İşbirlikçi ve emperyalist sermayeyi devletleştirmek, ulusal ağır endüstriyi geliştirmek, demokratik bir toprak reformu yapmak. Halkın istediği, uğrunda savaştığı, böyle bir programı gerçekleştirecek olan hükümettir. Bu gibi bir programı uygulamayan bir hükümet uzun süre ayakta kalamaz.

Ülkemizi bunalımların burgacından kurtarabilecek bir program ancak tüm anti-emperyalist, anti-faşist, barıştan, ilerlemeden yana güçlerin ulusal demokratik cephesiyle, halkımızın savaş birliğiyle gerçekleşebilir. Böyle bir cephe de komünistlerin yanında CHP'nin sola açılan yurtsever kanadı, birlikten yana sosyalist partiler, ordudaki yurtsever er, assubay ve subaylar, ülkesini seven, halkının mutluluğunu ve genliğini isteyen herkes yerini almalıdır. TKP, işçi sınıfını, emekçi yığınları, orta katmanları, ulusun büyük çoğunluğunu ulusal demokratik cephe de birleştirmek için savaşıyor.

İşçi sınıfımızın, halkımızın özgürlük, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluş için savaşı durmayacaktır. TKP bu savaşın ön sıralarında yürüyor, yürüyecektir.»

Türkiye Komünist Partisi

Merkez Komitesi

6 Ocak 1978

(TKP'nin Sesi Radyosu ve Bizim Radyo)

DANİMARKA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Danimarka Komünist Partisi Başkanı Knud Jespersen yoldaşın ölümü nedeniyle Sizlere başsağlığı diler.

Knud Jespersen yoldaş, Danimarka halkının yiğit bir evladı, işçi sınıfının seçkin bir önderiydi. Uzun yıllar, Danimarka Komünist Partisi'nin, işçi sınıfının faşizme, kapitalist sömürüye karşı barış, demokrasi ve sosyalizm için savaşımını yönetti. Komünist Partisi'nin sıralarına girdiği günden beri Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini savundu, dünya komünist hareketinin birliği için savaştı.

Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı Knud Jespersen yoldaşı unutmayacaklardır.

Komünist selâmlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(Bizim Radyo, 3 Aralık 1977)

ANGOLA'NIN KURTULUŞU İÇİN HALK HAREKETİ (MPLA) MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

TKP Merkez Komitesi, tüm Türkiyeli komünistler, Türkiye işçi sınıfı ve halkımız adına 1. Kongrenizi selâmlar, başarılar diler.

Emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı Angola halkının uzun yıllar boyu verdiği çetin ulusal bağımsızlık ve kurtuluş savaşının öncülüğünü MPLA yaptı. Dünya sosyalist sisteminin, uluslararası işçi sınıfının kardeşçe dayanışmasının yardımıyla tarihsel bir utku kazandı. Emperyalizmin, onların yarıdakçıların, Maocuların dolaylı dolaysız saldırılarını boşa çıkarttı, çıkartıyor. Ekonomik bağımsızlık ve sosyal kurtuluş yolunda, sosyalizmin temellerini atma savaşında MPLA'nın Marksçı - Leninci bir partiye dönüştürülmesi dirimsel bir rol oynuyor. Bu süreçte MPLA'nın 1. Kongresi tarihsel bir yer tutuyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, Angola işçi sınıfının, emekçi halkının devrimci öncüsü MPLA ile kardeşçe dayanışmasını duyurur, 1. Kongre'nize başarılar diler.

Komünist selâmlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 4 Aralık 1977)

AVUSTURYA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, 23. Kongrenizi selâmlar, başarılı çalışmalar diler.

Avusturya Komünist Partisi, tekellerin egemenliğine, ekonomik bunalımın yükünün emekçi yığınların sırtına yüklenmesine karşı, barış, güvenlik, demokrasi, özgürlük, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşıyor. İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin, bu arada yabancı işçilerin haklarını, çıkarlarını savunuyor.

Türkiye Komünist Partisi, Avusturya Komünist Partisi'nin bu haklı savaşımıyla dayanışma içindedir. Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır.

Savaşınızda bundan böyle de yeni başarılar dileriz.
Komünist selâmlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(Bizim Radyo, 8 Aralık 1977)

BREZİLYA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ GENEL SEKRETERİ LUIS CARLOS PRESTES YOLDAŞA

«Değerli L. C. Prestes yoldaş

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye Komünistleri adına ve kendi adıma 80. yıldönümünüzü candan kutlarım.

Uzun yıllar boyunca emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı Brezilya işçi sınıfının ve halkının ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm için savaşına aktif katıldınız. Brezilya Komünist Partisi'nin sıralarında ve onun Genel Sekreteri olarak yılmadan savaştınız. Partinizin yüce Lenin'in partisiyle, SBKP ile kopmaz bağlarla bağlanmasına, dünya komünist hareketinin birliğinin Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde güçlenmesine değerli katkılarda bulundunuz.

Size sağlık uzun ömürler, çetin savaşınızda başarılar dileriz.
Komünist selâmlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 3 Ocak 1978)

POLONYA BİRLEŞİK İŞÇİ PARTİSİ BİRİNCİ SEKRETERİ EDWARD GIEREK YOLDAŞA

«Değerli E. Gierek yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri adına ve kendi adıma, Size 65. doğum yıldönümünüz nedeniyle en iyi dileklerimi, candan selâmlarımı yollarım.

Türkiye komünistleri Sizi Polonya işçi sınıfının, dünya komünist hareketinin seçkin bir savaşçısı, Lenin'in ülkesinin, Sovyetler Birliği'nin yakın dostu olarak tanıyorlar.

Polonya'da sosyalizmin güçlenmesine, Polonya Halk Cumhuriyeti'nin çok yönlü gelişmesine, uluslararası gerginliğin azaltılması, barış ve güvenliğin güçlendirilmesi sürecine değerli katkıda bulunuyorsunuz.

Polonya halkının genliği için, sosyalizmi güçlendirme savaşınızda Size yeni yeni başarılar, sağlık ve uzun ömürler dileriz.

Komünist selâmlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 6 Ocak 1978)

★

ÇEKOSLOVAKYA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ GENEL SEKRETERİ GUSTAV HUSAK YOLDAŞA

«Çok değerli G. Husak yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiyeli komünistler ve emekçiler adına ve kendi adıma 65. doğum yıldönümünüzü içtenlikle kutlarım.

Uzun yıllar boyu Çekoslovakya Komünist Partisi'nin sıralarında faşizme karşı savaş verdiniz. Çekoslovakya'da sosyalizmin kurulmasına, gelişmesine, sosyalist dünya sistemi içinde saygın bir yer almasına değerli katkılarda bulundunuz. Sovyetler Birliği ve kardeş sosyalist ülkelerin somut dayanışmasıyla emperyalizmin sosyalist Çekoslovakya'ya saldırı manevralarının kırılmasında önemli bir rol oynadınız. Oportünizmin ve revizyonizmin her türüne karşı Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini ardıcıl savundunuz. Uluslararası gerginliğin azaltılması, silâhsızlanma, halklar arasında dostluk ve işbirliğinin geliştirilmesi, barışın ve güvenliğin güçlendirilmesi sürecinde sosyalist Çekoslovakya'nın çok yönlü güçlenmesi önemli bir faktördür.

Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı Sizi, Çekoslovakya işçi sınıfının ve uluslararası komünist hareketin seçkin bir önderi olarak tanıyor. Çekoslovakya Komünist Partisi ve Türkiye Komünist Partisi arasındaki kardeş bağlarının güçlenmesindeki katkılarınıza yüksek değer biçiyor.

Değerli G. Husak yoldaş, Çekoslovakya halkının genliği, ülkenizde sosyalizmin güçlenmesi için çalışmalarınızda Size yeni yeni başarılar, sağlık ve uzun ömürler dileriz.

Komünist selâmlarımızla,»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(TKP'nin Sesi Radyosu, 10 Ocak 1978)

HERŞEY GREVİN UTKUSU İÇİN

Gerici-faşist karması MC yıkıldı. Bu, işçi sınıfının can düşmanlarının gerilemesi demektir. Gerici-faşist güçlerin hükümetten apar topar yuvarlanması üç-beş sayılavin vicdanının eseri değil, yiğit işçi sınıfının, emekçi halkımızın canı kanı pahasına yürüttüğü çetin savaşların sonucudur. Bu savaşların sonucundadır ki, gerici-faşist karması MC istediği hedeflere varamadı, bunalımın yükünü istediği gibi, tekellerin dayattığı gibi ücretleri dondurarak, daha ağır vergi ve zamlarla halkın sırtına yükleme cesaretini yitirdi. Sarsıldı. Sonunda içten içe çözülmeye başladı. Şimdi kurulan hükümet işte bu savaş sürecinin sonunda kurulmuştur. Ve işbirlikçi burjuvazi, bu hükümetten yıkılanın yapamadıklarını başka yöntemlerle yapmasını beklemektedir.

Hükümetin bugünkü bileşimi, işbirlikçi burjuvazinin sözcülerine iyimser yorumlarda bulunmak için gerçekten de yeterli ipuçlarını veriyor. Nedir ki, bir çok çevre şimdilik gerici-faşist karması MC'nin yıkılmasının verdiği rahatlatma içinde bulunuyor.

Yeni hükümet hakkında şimdiden söyleneceklerden bin kat daha fazla etkili olacak şey, bu hükümetin eylemidir. Yığınlar kendi deneyleriyle gerçekleri çok daha açık kavrayacaklardır. İşte ortada gerçek bir sınav duruyor. O da, yedi ayı aşkın süren Maden-İş grevidir. Tarihimizin bu şanlı ve nice ibret dersleriyle dolu grevi çetin koşullarda başarıyla, işçilerin, onların evlerindeki çocuklarının özveri ve inançlarıyla sürüyor. Tüm politik madrabazlıkların, iki yüzlü tutumların tersine, işçi sınıfı grev meydanlarından gerçek savaş moralinin, dayanma gücünün bayrağını yükseltmiştir.

Şimdi yeni hükümetin asayiş, can güvenliği ve öteki konulardaki iyimser sözlerinin ne anlama geldiğini, biz işçiler ve emekçiler, bu şanlı grev karşısında hükümetin takınacağı tutumdan anlayacağız. Ve kuşkusuz, bu hükümetin ne menem bir hükümet olduğunu anlamakla yetinmeyecek, her şeyimizle grevi utkuya ulaştırmaya çalışacağız. Çünkü bu grev çoktan beri işçi sınıfının namusu olmuştur. İşçi sınıfının onur kavgası olmuştur. Bunu çiğnetmemek her yurtseverin, hele kendine sosyalistim diyenin görevidir. Her şeyden önce bu görev, DİSK Kongresi'nde alınan kararı yaşama geçirmekle sorumlu sendikacılarındır.

Koçlar, Sabancılar, öteki holdingler ve onların örgütleri, yeni hükümetten kendi çıkarları doğrultusunda inanılmaz isteklerde bulunuyorlar. Toplu sözleşme düzeninin değişmesi adı altında grev hakkını yok etmeye, ücretleri dondurmaya, işçileri boyun eğdirmeye çalışıyorlar. İMF'nin bütün dayatmalarını şimdi Ecevit hükümetinin önüne sürüyorlar. Eğer Ecevit hükümeti bunları birer birer yerine getirmezse, o zaman da, şimdi hükümetin içinde birer Truva atı durumundaki nice sermaye sınıfının has adamlarını harekete geçirmekten, CHP'nin sivri yanlarını törpülemekten ve ikinci bir eylemle bu kez CHP'yi AP ile ortaklığa razı etmekten söz ediyorlar.

İşbirlikçi burjuvazinin parlamento içindeki güçleri şu ya da bu yana geçirme, şöyle ya da böyle harekete itme gibi nice olanakları vardır. Onun, holdinglerin olanakları sınıf savaşının asıl alanlarında daralıyor. İşçi sınıfının bilinç duvarını aşmak, emekçileri istenildiği gibi boyun eğdirmek, artık dünkü gibi olası değildir. Bunun ilk olmayan bir örneğini de pek yakında MESS patronlarına karşı savaşın utkuya ulaşması gösterecektir. Her şeyi yığınlar belirleyecektir.

(TKP'nin Sesi Radyosu, 6 Ocak 1978)

ÇÖZÜM YOLU: ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE

TKP MK, gerici - faşist karması MC'nin yıkılması ve yerine Ecevit hükümetinin kurulması üzerine bir bildiri yayınlamış, bunalımdan çıkış yolunu göstermiştir.

TKP MK Bildirisi, her şeyden önce, gerici - faşist karması hükümetin yıkılmasına ilişkin yayılmak istenen yanlış görüşleri ortadan kaldırıyor. Bildiri, yayılmak istendiğinin tersine, hükümetin parlamento içi kulislerle değil, «işçi sınıfının, geniş emekçi yığınların emperyalist boyunduruğa, işbirlikçi, tekelci burjuvaziye, onların dayattığı yıkım politikasına, faşist tirmanışa, işsizliğe, pahalılığa karşı savaşlarıyla» yıkıldığını vurguluyor. Gerçekten de gerici - faşist karması MC, ekonomik bunalımın yükünü faşist yöntemlerle emekçi yığınların sırtına yükleme yeltenişinde gerilemiş, emekçilere boyun eğdirmeyi başaramamıştır. Bunun en şanlı örneği TKP MK Bildirisi'nde özellikle belirtildiği gibi, «Maden İş'in, metalurji işçilerinin grevi ve demokratik güçlerin bu grevle kurduğu dayanışmadır.»

TKP MK, hükümet sorunuyla ilgili gelişmelerde emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin rolünü de açıklıkla sergiliyor. Belirtildiği gibi, şimdi kurulan hükümet, emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin dayatmak istediği AP - CHP ortak hükümeti yolunda bir adımdır. Gerçekten de, daha şimdiden bir dizi Holdingin sözcüsü asıl isteklerinin daha güven verici dedikleri bir AP - CHP hükümeti olduğunu açıklamakta, hattâ bunlardan bazıları, şim-

di kurulan hükümet döneminde CHP'nin «sivri yanlarının törpüleneceğini, ortam olgunlaşınca da bir AP - CHP ortaklığının gerçekleşeceğini» açık açık söylüyorlar.

TKP yayınladığı bildiriyle, hükümetin bileşimini sert bir dille eleştiriyor. Çünkü bu hükümette 12 Mart'çılığın mimarları, Feyzioğlular, «solcuların soluk alışlarını dinliyorum» diyen Sükanlar, her biri ayrı ayrı AP'li olduklarını açıklayan, sözde yalnızca Demirel'e karşı olduğunu söyleyen Truva atları yer almaktadır. Ve işin ilginç yanı Ecevit, böyle bir hükümeti oluşturabilmek için, partisini bulunduğu yerden çok daha fazla sağa çekmeye, hattâ sermayeye, tekellere, emperyalizme güvence vermek için işçi hareketinde derin yaralar açan bir dizi bölücü manevraya yeşil ışık yakmaya yanaşmıştır. CHP'nin sağ kanat yönetimi, şimdiki bu derme çatma hükümeti kurabilmek için ulusal, demokratik güçlerle, faşizme karşı savaşımlarla arayış açmayı, anti - komünizm silâhına sarılmayı marifet saymıştır.

Peki, böyle hiç kimseye onur kazandırmayacak bir politika sonucu kurulan bu hükümet ülkemizin, halkımızın karşı karşıya geldiği sorunlara gerçek ve köklü bir çözüm getirecek midir? TKP MK Bildirisi, kuşkusuz yıkılan Demirel hükümetiyle, yeni kurulan arasına bir eşit işareti çekmiyor. Ama bu hükümetin de bugünkü yapısıyla, kurduğu bağlaşıklıklarla, dayanmaya yöneldiği sınıfsal güçlerle hiçbir gerçek çözüm getiremeyeceği ortadadır. TKP MK Bildirisi, ancak ulusal demokratik güçlerin hükümetinde ve ancak anti - emperyalist ve anti - faşist açık seçik bir programla sorunların çözümlenebileceğini göstermiş ve bir dizi somut pragmatik istemi sıralamıştır.

Yaşam, bir kez daha TKP'yi doğrulayacak, emperyalizmle, işbirlikçi, tekelci burjuvaziyle, iç gericilikle uzlaşma politikası izleyen, anti - emperyalist, anti - faşist yönde tutarlı adımlar atmayan her hükümet gibi, bu hükümet de aynı yolda giderse, uzun süre ayakta kalamayacaktır.

Çözüm yolu açıktır. TKP MK Bildirisi, ulusal demokratik cephe yolundaki çağrısını bir kez daha yinelemekte, CHP'nin sola açılanı yurtsever kanadının, birlik yanlısı sosyalist partilerin, ordu içindeki tüm yurtseverlerin ulusal demokratik cephede yer almasının zorunluğunu vurgulamaktadır.

Hükümet yıkılmış, yerine bir başkası kurulmuştur. Evet, her iki hükümet arasında bazı ayrımlar vardır. Ama bu, halkımızın nice savaşlar pahasına ortaya koyduğu gerçek istemlerini karşılamaya yetmiyor. Hele, işçi sınıfımız, emekçi halkımız, demokrasi, özgürlük, ulusal bağımsızlık, sosyal kurtuluş uğrunda savaşı aralıksız sürdürecektir, faşist komandoları da, MESS patronlarını da, Emperyalist para fonlarının dayatmak istedikleri ücretleri dondurma girişimlerini de yığınların savaşı gereletecektir. Asıl gü-

vence, biricik gerçek güç budur ve TKP, tüm savaşların en ön sıralarında yürümekten bir an bile geri kalmayacaktır.

(TKP'nin Sesi Radyosu, 7 Ocak 1978)

HÜKÜMETİN DIŞ POLİTİKASI

Ecevit hükümetinin kurulmasıyla birlikte, ülkemize ilk gelen yabancı konuk, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Waldheim oldu. BM Genel Sekreteri'nin bu gezisi, kuşkusuz bölgede barışın çıkarlarına hizmet amacı taşıyor ve özellikle Kıbrıs konusundaki çözümsüzlüğe son vermeyi öngörüyor.

TKP'nin öteden beri Kıbrıs konusundaki görüşü kamuoyunca yakından tanınıyor. TKP, Kıbrıs sorununun barışçı yoldan çözülmesini istemekte, Kıbrıs'ın bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve egemenliği temelinde, adada yaşayan her iki halkın çıkarlarını gözeten bir çözümün sağlanabilmesini, Kıbrıs sorununun uluslararası bir forumda ele almaya bağlı sayıyor. Böylesi bir barışçı çözüm için ilk koşul olarak, adadaki tüm yabancı askerlerin, bu arada Türkiye ordusunun geri çekilmesini, tüm askersel yabancı üslerin sökülmesini istiyor. TKP'nin Kıbrıs sorunundaki bu tutumu dünya barış güçlerinin, sosyalist ülkelerin, BM üyesi ülkeler çoğunluğunun görüşleriyle tam bir uyum içindedir. Buna karşılık, TKP'nin bu konudaki barışçı ve ilkesel konumu, NATO'cuların, Türkiye ve Yunanistan'daki şovenist, işbirlikçi çevrelerin planlarıyla tam bir çelişki içindedir. Çünkü onlar, bir zamanlar **İzvestiya** gazetesinin yazdığı gibi, Kıbrıs'ı sabit bir uçak gemisi yapma hevesi içindedirler, adayı NATO üssü haline getirmenin planlarını yapmaktadırlar. Ada'da faşist cuntayı kışkırtan Yunan Albaylar cuntası da, Ada'ya işgalci olarak dalan ülkemizdeki egemen sınıflar da emperyalizmin bu planlarını yerine getirmekten başka bir şey yapmamışlardır.

Şimdi Ecevit hükümeti, bu gerçekten de barış için büyük önem taşıyan sorunu çözebilecekleri izlenimini yaratıyor. Ama bu hükümetin de Kıbrıs sorununu çözebilmesi, onun gerçekten bağımsız bir dış politika izleyebilmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Eğer Ecevit hükümeti yürürlükteki anlaşmalarla, ekonomik boyunduruklarla emperyalizme, Pentagon'a bağımlılığın ağından sıyrılmazsa, Kıbrıs sorunu da içinde, hiçbir soruna gerçek çözüm getiremez. NATO çerçevesinde kalarak Kıbrıs sorununu çözme yolundaki her deneme kesinlikle Kıbrıs halklarının çıkarlarına aykırı olacak, bu ise Akdeniz'in ortasındaki bu yaranın sürekli kanaması sonucunu doğuracaktır. Kıbrıs sorununu NATO çemberinin dışına çıkarmak, onu uluslararası platformda çözmeye yanaşmak biricik gerçekçi adım olacaktır.

Ama herşeyden de önce, TKP MK'nin 6 Ocak günlü bildirisinde belirtildiği gibi Ada'dan Türk askersel birliklerini en kısa za-

manda çekmek, hükümetin barışçı bir yol mu, yoksa sürüncemeli ve NATO'nun çıkarlarından yana bir yol mu izleyeceğinin ölçüsü olacaktır.

Başbakan Ecevit, bundan önceki hükümeti zamanında bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin topraklarını işgal etme sorumluluğunu yüklenmişti. Şimdi bu yükten kurtulmak için elverişli bir ortam vardır. Ama hükümet, bu ortamı, barışın değil de, dış kredi elde etme amacıyla NATO'nun çıkarları yönünde kullanmaya kalkarsa, bu kez Ada'yı NATO'nun hegemonyasına sokmak gibi çok daha ağır bir suçü sırtına yüklenmiş olacaktır.

Bir nokta daha var: Bir zamanlar tekelci basının körüklediği Kıbrıs konusundaki sovenist histerinin bulutları çoktan dağılmış, emekçi halkımız artık Kıbrıs'ta işgal kuvveti olarak tutulan orduya harcanan milyarlarca doların hesabını yapmaya başlamıştır. Artık halkımız anlamıştır ki, Türkiye'nin derin bunalımlar içinde kıvranmasına yol açan etkenlerin başında askersel harcamalar gelmektedir. Yılda 4 milyar dolar olarak hesaplanan dış ticaret açığında da askersel harcamalar asıl ağırlığı taşımaktadır. Ve bu askersel harcamaları dayanılmaz hale getiren etkenlerin de başında Kıbrıs sorunu yatıyor. Emekçiler başka ülkelerin topraklarına hangi gerekçeyle olursa olsun girmenin kendilerine hiçbir şey kazandırmadığını, tam tersine, bundan kazançlı çıkanların daima bir avuç sömürücü olduğunu, harplerin, gerginliğin bütün yükünü ise halkların yüklediğini görmüş, anlamışlardır. Şimdi Kıbrıs'da barışçıl çözüm isteği emekçi halkımızın günlük yaşam kavgasının bir parçası durumundadır. TKP Akdeniz'de barış, güvenlik istiyor.

(TKP'nin Sesi Radyosu, 9 Ocak 1978)

ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLERİN HEDEFİ

İzmir'de aralarında DİSK'e, Türk - İş'e bağlı sendikaların, bağımsız sendikaların bulunduğu 45 ilerici, demokratik örgüt yapıtları ortak bir basın toplantısı ile yeni hükümete isteklerini, daha doğrusu uğrunda savaştıkları istekleri belirttiler. 45 demokratik örgütün istekleri tam anlamıyla bugün emekçi halkımızın, tüm ulusal demokratik güçlerin başlıca istekleri. Bu istekler anti-faşist, anti-emperyalist nitelik taşıyan demokratik istekler.

45 ilerici, demokratik örgütün bu girişimi ulusal demokratik güçlerin eylem birliği yolunda yeni bir adım, yeni bir örnek. Ama bu girişim bugün bundan da öte bir önem ve anlam taşıyor. Bu girişim, aynı zamanda, CHP dışındaki ilerici - yurtsever güçlerin hükümete karşı tutumunu, özel olarak da CHP'ye karşı tutumlarını bir kez daha ortaya koyuyor. Bu tutumun bir kez daha, hem de böylesine bir eylem birliği anlayışı içinde, tüm emekçi halkın isteklerinin dile getirilerek belirtilmesinin önemi büyük. Çünkü

hükümeti yitiren gerici - faşist güçlerin eli altındaki basın yeni döneme uygun olarak eski bölücü taktiklerine daha da etkinlik kazandırmak amacıyla, CHP dışındaki solun; ilerici - yurtsever güçlerin, özellikle de Türkiye Komünist Partisi'nin CHP'ye karşı politikasının değişmiş olduğundan söz ediyor. Sözde Türkiye Komünist Partisi kendine hedef olarak CHP'ni seçmişmiş. Herhalde halkımızın kuyruklu yalan dediği bu olsa gerek. Çünkü Türkiye Komünist Partisi her eylemiyle, her sözüyle emekçi halk yığınlarına düşmanın emperyalizmle işbirliği yapan egemen sermaye çevreleri ve onların gerici - faşist örgüt ve partileri olduğunu göstermiştir. Türkiye Komünist Partisi'nin bu politikasının sonucudur ki, hangi ilerici ya da yurtsever politik akımın etkisi altında olursa olsun geniş emekçi yığınların tabandan eylem birliği oluşmaya başlamış ve emekçi halk yığınlarının gittikçe büyüyen direnişi karşısında 2. MC hükümeti çözülmüş, dağılmıştır. Yeni hükümet karşısındaki tutuma gelince: Türkiye Komünist Partisi bu konuda da işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza öncülük etmenin, onların çıkarlarını savunmanın verdiği sorumluluk ve onurla, kazanımları korumanın ve daha ileriye adım atabilmenin bilinciyle hareket ederek yeni hükümetin yapısının ülkenin temel sorunlarını çözmeye elvermeyeceğini, bu hükümetin emekçi halk yığınlarının çıkarlarına ve ulusal çıkarlarımıza karşı atacağı her adımın karşısına çıkmak gerektiğini, buna karşılık faşist tirmanışın geriletilmesi, ülkedeki bunalımın emekçi halkın üzerine yıkılmadan çözümü yolunda atılacak her adımın ise desteklenmesi gerektiğini halkımıza duyurmuştur. Türkiye Komünist Partisi yayınladığı bildiride gerici - faşist güçlerin hükümetten uzaklaşmış olmalarıyla birlikte, halkımız ve ülkemiz için baş tehlike olmaya devam ettiklerini önemle belirtmektedir. Özel olaraksa CHP'ne karşı Türkiye Komünist Partisi'nin emekçi halkın çıkarları temelinde eylem birliği politikası değişmemiştir. Türkiye Komünist Partisi CHP yöneticilerinin sağa doğru attıkları her adımın, anti - komünizmin bataklığına doğru gidişlerinin her zaman karşısına çıkmıştır. Bununla birlikte her zaman, hem de CHP yöneticilerinin anti - komünizm histerisine kapıldıkları anlarda bile büyük bir sorumlulukla anti - faşist, anti - emperyalist çizgide; demokratik hak ve özgürlüklerin korunması ve genişletilmesi çizgisinde eylem birliği önermiştir, öneriyor da. Türkiye Komünist Partisi'ni Cumhuriyet Halk Partisi'yle çatıştırmaya çalışarak egemenliklerini, sömürü ve baskı düzenlerini sürdürmek isteyen işbirlikçi sermaye; gerici - faşist güçler, AP, MHP, MSP ve diğer gerici partiler belki birkaç CHP yöneticisinin düşmanı değildirler. Ama onların CHP'nin büyük bir çoğunluğunun, CHP'yi destekleyen ya da CHP'ye oy veren emekçi halk yığınlarının düşmanı; baş düşmanı oldukları kesindir. Bu nedendir ki, tüm diğer ilericiler gibi CHP'liler de İzmir örneğinde de bir kez görüldüğü üzere ulusal demokratik güçlerin eylem birliğini savunmakta ve bunu hayata

geçirmektedirler. Yine bu nedendir ki, ulusal demokratik güçlerin birliğini kendileri için büyük bir tehlike gören gerici - faşist güçler, gerici basın, CHP yönetimine «anti - komünist, TKP düşmanı bir iç politikayı, anti - Sovyetik bir dış politika ile birleştiren seni destekleyeceğiz» diyor ve CHP'li emekçilerin; eylem birliğini savunan CHP'lilerin üzerine ise faşist komandolarını bombalarla sürüyor, saldırtıyorlar.

(TKP'nin Sesi Radyosu, 10 Ocak 1978)

temel dağıtım

**BARİŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI DERGİSİ
TÜRKİYE DAĞITIMI**

ÜRÜN SOSYALİST DERGİ TÜRKİYE DAĞITIMI

**İLERİCİ YURTSEVER GENÇLİK GAZETESİ
VE YAYINLARI TÜRKİYE DAĞITIMI**

KADINLARIN SESİ GAZETESİ TÜRKİYE DAĞITIMI

**KONUK, ÜRÜN, TEMEL, SORUN, ÖNCÜ, KIZILIRMAK,
YAYINLARININ TÜRKİYE DAĞITIMI**

1978 DİSK TAKVİMİ DAĞITIMI

**SOSYAL, GÖZLEM, HABORA, A. KADİR, ANA, EVREN,
YANSIMA, ÖZGÜN, SOSYAL KLASİKLER, VARDİYA,
SER, ÇAN, ODA YAYINLARI DAĞITIMI**

- **Merkez** : Divanyolu, Klodfarer Cad. 38/2
Cağaloğlu - İSTANBUL
- **Ankara ve yöresi** : Necatibey Cad. Bilecik Pasajı,
27/29 Yenişehir - ANKARA
- **Diyarbakır ve yöresi** : Ali Emiri Cad. 2. Sokak, No: 8
DİYARBAKIR
- **İzmir ve yöresi** : 3. Beyler, 850. Sokak, No: 31/201
Kemeraltı - İZMİR
- **İzmit ve yöresi** : Demiryolu Cad. Saka İş Hanı
No. 122/B Kat: 2/3 - İZMİR
- **Adana ve yöresi** : İnönü Cad., Kızılay İşhanı Arkası,
Özkan Apt. 5/3 - ADANA

Georgi Dimitroff Müzesi'nde Bir Konuşma

S. ÜSTÜNGEL

Dimitroff yoldaşı daha 1924'lerden biliyordum. Bildiklerimi Kolarof yoldaştan dinlemiştim. 1923 Ayaklanması'ndan sonra Vasil Kolarof, biz Moskova'da okurken Üniversiteye geldi. O zaman anlattıydı Dimitroff yoldaşı bize. Aradan epey zaman geçti. Dimitroff yoldaş Leipzig duruşmasında boyverdi. Ta uzaktan da olsa, tanışmamız daha da yakınlaştı. Yüzyüze, gözgöze 1934 yılında geldik. Nasıl karşılaştığımızı Dimitroff üstüne «Dev» diye yazdığım anılarımda canlandırdım. Bu broşürde söylediklerimi tekrarlamak istemiyorum. Ben, savaş arkadaşlarım Bulgar yoldaşlardan Dimitroff üstüne çok şeyler dinlemiştim. En belirgin olanları, asıl Dimitroff'un kim olduğu, onunla karşılaştıktan sonrası, yani daha doğrusu 1934'lerden sonrasındır.

Dimitroff yoldaş uzun zaman çalışmaları sırasında bütün Balkan ülkelerindeki komünist harekete, komünist partilerinin gelişmesine, konularına derin bir ilgi gösteriyordu. Bu ilgi yerindeydi. Dimitroff yoldaşın komünist hareketiyle böylesine derince ilgisi o zaman olduğu gibi bugün de pek çok olaylara ışık tutacak niteliktedir.

Ama ben burada asıl önemli olan Dimitroff yoldaşın, Türkiye Komünist Partisi'ne karşı tutumu, partimizle ilgilenme derecesi üzerinde kısaca durmak istiyorum.

Dimitroff yoldaşın o zaman partimize gösterdiği ilgide, söylediklerinde, önerilerinde pek çok önemli noktalar vardır. Bu öğütler bugün de geçerlidir.

Aşama aşama alırsak Dimitroff yoldaşın Türkiye komünist hareketiyle olan ilişkileri, ilintileri partimizin, memlekette ulusal bağımsızlık, kurtuluş ve işçi hareketlerinin güçlenmesi uğrunda ki savaşıyla sıkıca bağlıdır. Örneğin, Dimitroff yoldaşın 1934'ten ölünceye kadar, yani 1949 yılına kadar Türkiye Komünist Partisi'nin durumu üstünde söyledikleri, incelemeleri, çözümlemeleri vardır. Bunların başında partinin, Türkiye Komünist Partisi'nin, nasıl yığın partisi olabileceği gelir.

Partimiz uzun zaman ters etkiler altında kaldı. Bu ters etkiler, oportünist görüşler Türkiye Komünist Partisi üzerinde olumsuz sonuçlar vermiştir.

Dimitroff yoldaş en başta açık, kesin olarak oportünizmin düşmanıydı. Onun oportünizm düşmanlığı öyle ezbere, körükörüne, yahut da üstünkörü birşey değildi. Partinin kalkınmasını, geliş-

mesini engelliyen Türkiye'nin kendisinin, Türkiye'nin sınıf savaşlarının, işçi hareketinin, sendika hareketinin, hepsinin gelişmesiyle bağlıdır. Bütün bunlar onu ilgilendiriyordu.

Bende bıraktığı başlıca izlenim, onun oportünizme karşı savaşıydı. Çünkü oportünizmi yenmeden, oportünizmi temizlemeden komünist partisinin gelişmesi hemen hemen olanaksızdır. Oportünizmin Türkiye Komünist Partisi'nde uzun zaman yeretmesi bir günün işi değildir. Komünist Partisi ta kurulduğu günden beri, elli yedi yıl boyunca ters akımlarla, partinin içindeki anti-Marksist, anti-Leninist akımlarla savaşagelmiştir. Ancak parti bu savaşlarda güçlenmiş, kuvvetlenmiştir. Ve bugünkü durumuna gelmiştir.

Belirttiğim gibi oportünizmi yenmenin en büyük manivelası, aracı, partinin yığınsal olması, yığınlara inmesi, yığınlarla bağlanması, kadrolarını, yapısını işçi sınıfına, işçi sınıfının tabanına oturtması idi.

Dimitrof yoldaş 1934'teki karşılaşmamızda uzun bir konuşma yaptı. Bize sorular sordu. Yanıtlar verdi. Bizi iyice dinledikten sonra dedi ki:

Arabayı ters koşmuşsunuz. Atları öne değil, arkaya bağlamışsınız.

Doğruydı. Çünkü, yığınlara inme yolları o zaman çok yanlış anlaşılıyordu. Partinin fabrika komiteleri, semt komiteleri, Tüzüğe göre kurulması, yapılması gereken bir yapı, bir parti kuruluşumuz yoktu. Belli bir grubun aklına estiği gibi parti yönetimi vardı. Buna karşı savaş da sertti. Bu durumda Dimitrof yoldaş bize ögütleriyle, savaş deneyleriyle yardım etti.

Bu konuşmalarımızdan sonra Merkez Komitesi'nin Plenum'u oldu. Plenum karar verdi. Yönetimi değiştirdi, yeni yönetime yeni güçler, yeni yoldaşlar geldi. Ve böylece partide bir atılım, bir canlılık başladı. Bunu 1940 yılına kadar oldukça iyi bir kalkınma izledi. Ondan sonra eski oportünistler yeniden başkaldırmaya başladı. Ve parti koyuldu ters tarafa doğru.

Daha sonra 1951 tutuklaması geldi. O zamanki aşağı yukarı yalnız yargılanmaya çıkarılanlar ve yargılanıp ceza giyenlerin sayısı 180'den fazlaydı. Binlerce komünist ve parti sempatizanı polisten geçti. Bu sert terörle parti büyük kayıplara uğradı. Pek çokları elendi gitti. Bu büyük yıkımdan sonra parti yönetimini ele alan klik 10 yıl yine eski oportünist yoldan yürüdü. Parti kalkanmadı. Ancak 1973 yılında Politbüro'nun 24 Mayıs kararlarından sonra parti kesin bir dönüşüme, yükselişe yöneldi. Ondan sonraki gelişme tam Dimitrof yoldaşın bize eskiden uzun uzun anlatageldiği yörüngeye oturdu. Bütün bunlar bugün partimizin Program ve Tüzüğü'nde, Parti Konferansı'nın kararlarında, materyallerinde açıkça belirtilmiştir.

Parti gerçekten bugün yığınlara inmekte, yığınları kucaklamaktadır. Artık yüzbinleri sokaklara çıkarabilen güçlü bir parti oldu. Bu gelişme ancak oportünizmle, faşizmle, emperyalizmle, gericilikle her türlü sınıf düşmanlarıyla savaşlarda gerçekleştirildi. Parti bu yolda şimdi büyük sıçramalar, gelişmeler gösteriyorsa, bu, partinin ancak gerçek yörüngesini, savaş yolunu bulabilmesinden geliyor.

Bize Dimitrof yoldaş ne dediği konuştuğu zaman?

Yığınlara inmeden, yığınları kucaklamadan, onların sesine kulak vermeden işçi sınıfıyla bağlanmadan hiçbir şey yapamazsınız.

Gerçekten de öyle oldu. Bağlandıktan sonra herkes gördü ki, yolumuz gerçekten aydınlık, yörüngemiz doğrudur, kabahat yalnız objektif koşullarda değil, daha çok öznel, yani subjektif tutumlardadır. Kadro yetiştirmek gerekti. Bu sorun boydan boya partinin önünde duruyordu. Bunsuz hiçbir şey yapılamazdı. Gelişmeler, savaşlar bu gerçeği de doğruladı.

O zaman, eskiden bir gençlik örgütü vardı. Biz ona Komsomol diyorduk. Ama sekterlik vardı. Komsomol'a girmekle, partiye girmek birdi. Dimitrof yoldaş bize «bunun yerine ilerici bir gençlik örgütü kursanız olmaz mı» dediği.

Parti sekterce kurulmuş Komsomol'u çoktan dağıttı. Bugün, ilerici gençliğin başlı başına bir örgütü vardır. Ve yığınsaldır. Memleket çapında dal-budak salmıştır. Gençlik arasında en çok sevilen ve en çok okunan Lenin'in ve Dimitrof yoldaşın yapıtlarıdır. Bugün ilerici gençliğin en çok sevdiği, saydığı ve savaşlarına bayrak edindiği biri de Dimitrof yoldaştır.

Başka bir olay da şudur: Partinin silikliği, eskiden çizgilerinin belirsizliği, tutumunun belli olmayışı, programının, tüzüğü'nün, politikasının biçimsiz olması, yahut ta dumanlı olması, partinin gelişmesini iyice zorluyordu.

Partimiz bugün hemen hemen her sorun karşısında, her gelişme karşısında geniş yığın hareketlerinde, grevlerde, gösterilerde, yürüyüşlerde her yerde belirli, açık - seçik belgilerini yığınlara indiriyor. Yığınlar bugün partimizin belgilerini kendisine savaş yoluna ışık tutan bir deniz feneri gibi görüyor. Bugün komünistlerin, Türkiye Komünist Partisi'nin saygınlığı, yığınlara inmekten, buradan geliyor.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Büyük Anayurt Savaşı'nda Dimitrof yoldaşla Kuybişef'te bir ay kadar beraber kaldık. Dimitrof yoldaşla bir evde yanyana oturuyorduk. Hemen her gün görüşüyorduk. Türkiye olaylarıyla her gün ilgileniyordu. Türkiye'nin ne yapacağını, ne tarafa kayacağını izliyordu. Bu çok önemliydi. Onun için bana günün olaylarını, Türkiye haberlerini soruyordu. Partinin tutumunu soruyordu. O zaman gördüm ki Dimitrof yol-

daş yalnız dünya komünist hareketini değil, bu arada Türkiye işçi ve komünist hareketini somut biçimde izliyor, onunla somut ilgileniyor.

Ben o sırada radyoda konuşuyordum. Radyo çalışmalarım Büyük Anayurt Savaşı'nın daha ilk günlerinde başladı. Komintern'in Şark Kolu'ndaki parti temsilcileri hemen hepsi mikrofonların başına geçtiler. Ben de Türkiye üstüne konuşuyordum. Uzun zaman başredaktörümüz Dimitrof yoldaştı. Yazılan konuşmalar ona gidiyordu. Bakıyordu. Sonra büyük bir dikkatle okuyordu, büyük bir dikkatle izliyordu olayları ve ne yaptığımızı, Dimitrof yoldaş nasıl örgütlenmek, nasıl ilerisini görmek ona göre davranmak gerektiğini vurguluyordu.

O zaman belki daha genel olan bu görüş bugün daha somut, daha belirli, daha açık ortada duruyor. Elbette bugünle o günün arasında büyük farklar var. Türkiye'nin o zamanki işçi sınıfıyla bugünkü işçi sınıfı arasında da büyük farklar var. Sınıf savaşlarında da öyle. O zaman işçi sınıfı sayıca bugünkü kadar değildi. Bugün 5 milyona yaklaşıyor. Her savaşta büyük deneyler edinmiştir. Örgütleri vardır. Sendikaları vardır. İyisi kötüsü. Aşağı yukarı 1,5 milyonun üstünde örgütlü sendika işçisi vardır ki, bugün genel grevden söz ediyor. Artık ölçüler değişti. Ölçüler eski ölçüler değil. Ne partinin çalışma ölçüleri, olanakları, kadroları, ne de işçi hareketi. İşçi hareketiyle yanyana bugün Türkiye'de gençlik hareketi, kadın hareketi, barış hareketi, köylü hareketi örgütlenmeye başlamıştır. Organları, yayın organları var. Ve yüzbin işçi sokağa çıktığı zaman, onu destekliyor geri kalan işçisi, esnafı, köylüsü. Metalürji işçileri iki aydan beri grevdedir. Greve köylüsü de, esnafı da ekmeğiyle, parasıyla her şeyiyle yardım ediyor. Böylesi büyük bir gelişmeyi önceden görmek, gerçekten uluslararası işçi hareketinin seçkin kişileri için, savaşçıları için, Dimitrof gibileri için, kendine özgü bir olgudur. Böylesine uzağı görmek, görebilmek herkesin ağzının kaşığı değildir. Eğer biz Lenin'i, Marks'ı, Engels'i savaşta bayrak edindiyseniz, Marksizmi - Leninizmi elimizde en güçlü silâh olarak kullanıyorsak, Dimitrof gibi büyük komünist kişilere, seçkin devrimcilerle karşı büyük bir sevgi ve saygı besliyorsak, bütün bu sevgi ve saygı onların bize bu silâhı nasıl kullanacağımızı öğretmelerinden geliyor.

Dimitrof yoldaşı yalnız komşumuz, eskiden tanıdığımız için, yahutta Partimize karşı büyük yardımlar ettiği için değil, dünya çapında işçi ve komünist hareketinin gelişmesine yaptığı büyük katkılardan ötürü saygıyla anıyoruz.

Komintern dünya işçi ve komünist hareketinin kumanda köprüsüydü, genel kurmaylığıydı. O, tarihsel görevini yaptı.

Bugün bizden başka Avrupa'da illegal, gizli kalan parti yoktur. Tek yasak komünist partisi Türkiye'de kalmıştır. Ama bizim bu durumda olmamız bazı konuları daha kesin ortaya koymamı-

zı gerektiriyor. Birisi, proletarya enternasyonalizmidir. Biz, enternasyonalizm silâhını, bu Marksçı - Leninci silâhı, daha güçlü bir araç olarak, kuvvetli bir araç olarak elimizden bırakmıyoruz, bırakmıyacağız. Başka silâhımız da var ama, enternasyonalizm kadar güçlü, kuvvetli silâhımız yoktur. Onun için proletarya enternasyonalizmi çok şeyler istiyor. Ne istiyor? En başta, yalnız kendi ülkesinde değil, bütün dünyada komünist ve işçi hareketinin birliğini, beraberliğini, dayanışmasını sağlamaktır. Dünya sosyalist sistemini emperyalistlerin, Maocuların, oportünistlerin saldırılarına karşı savunmaktır. Bugün, Dimitrof yoldaş da sağ olsaydı ve hiç şaşmadan diyebilirim ki, Göbbels'lere, Göring'lere, Hitler'e karşı nasıl dev gibi savaştıysa, Maoculara, bir sürü oportünistlere karşı da aynı güçle, yetenekle savaşırdı.

Türkiye'de, Maoculara faşistler işçi hareketine, işçi grevlerine, gösterilerine birlikte saldırıyorlar. Bunun en korkunç örneğini 1 Mayıs'ta yaptılar. İstanbul'da yapılan milyonluk 1 Mayıs gösterisine silâhla, kurşunla saldırdılar. Ölenler, Maocuların kurşunlarıyla da öldüler. MİT - gizli polis, faşistler, komandolar, polis, hepsi birden ateş etti işçilerin üzerine. Onun için bugün biz Türkiye'de Maoculuğu bir akım, bir ideoloji olarak değil, doğrudan doğruya karşı devrimci, gerici güçlerin dayanağı, onların yumruğu olarak görüyoruz. Onlara karşı savaşıyoruz.

Dimitrof yoldaş, faşizmin niteliğini, savaş biçimlerini kesin ve klasik olarak ortaya koymuştur. Dimitrof yoldaşın bu tarihsel tanımlaması, anti - faşist savaşta komünistlerin, gençliğin savaş pusulasıdır. Ülkemizde işbirlikçi burjuvazi, emperyalizm, NATO, Amerika hepsi ejder gibi, yedi başlı bir ejder gibi halkımıza, işçi sınıfına saldırıyor.

Savaş alanında güç kaynağımız elbette ki, kendi işçi sınıfımızdır, halkımızdır, sosyalist ülkelerdir, Sovyetler Birliği'dir, sosyalist Bulgaristan'dır. Fakat bir de bu silâhın kullanılmasını bize öğreten bir kişi daha vardır: Georgi Dimitrof!

Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı, ileride, daha sert, daha çetin savaşlarda bu kaynaktan, Dimitrof'un savaş yöntemlerinden, onun aklından, bırakmış olduğu mirastan, onun savaş deneylerinden yararlanacaktır. Yararlanması zorunluktur.

Bana gelince, Dimitrof yoldaşı çok seviyordum. Kendime çok yakın görüyordum. Ona saygı besliyorum. Bana karşı yoldaşça tutumunu unutamam. Bir defasında uçak kazası geçirdim. Daha eve gelir - gelmez telefon etti. Gece yarısında «bana gel» dedi. Arabasını göndermiş. Gittim. Farkında değilim, ilk işi elimi sıkmadan, «geçmiş olsun» dedi.

— «Birşey yok. Dipdiriyim» dedim.

Oturduk, konuştuk. Ondan sonra:

— «Git, dinlen» dedi.

Kendisi insan olarak çok iyiydi. Bilmiyorum başkaları için nasıldı. Kaba mıydı? Yumuşak mıydı? Onu bilmiyorum. Benim için Dimitrof yoldaş büyük bir insandı, büyük bir savaşıydı.

Aradan yıllar geçti. Zaman aşımı var amma, bütün bunlar canlı duruyor belleğimde, benim içimde. Ben de, bu bildiklerimi, öğrendiklerimizi partiye aktarmak, aşlamak, yeni kuşaklara vermek görevini unutmuyorum. Bu görev, benim için kutsaldır.

Elbette bir gün gelecek bizim de meydanlarımızda, caddelerimizde bayramlar olacak. Halk, özgürlüğe kavuşacak. Biz de de sosyalizm kurulacak. O zaman Marks'ların, Lenin'lerin, Dimitrof'ların ne kadar, ne büyük yardımı olduğunu halkımız daha iyi görecektir. Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkelerin yardımı o zaman asıl ortaya çıkacak, o zaman değer kazanacaktır.

Savaş öyle ki, çetin, illegal çalışma, legal çalışma ikisi bir-biri içine girmiştir. Her yerde istediğimizi söyleyip yerine getiremiyoruz. Düşman daha kuvvetli, güçlüdür, haindir, korkaktır, gaddardır.

Yakın komşularımız var, yenilmez komşularımız var. Sovyetler Birliği'yle, Bulgaristan'la karadan, denizden ve gökten bağlıyız. Bunun için halkımız, işçi sınıfı, komünistler Dimitrof yoldaşın ülkesinde, Sovyetler Birliği'nde olup-bitenlerle gittikçe daha çok ilgileniyor, onların başarılarıyla övünüyor.

Türkiye Komünist Partisi, proletarya enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde tutacaktır.

Eylül 1977

B. LEİBZON

Anarşizm Troçkizm Maoizm

Fiyatı : 17,5 Lira

Türkiye Dağıtımı : TEMEL DAĞITIM

Asgari Ücret mi ? Sefalet Ücreti mi ?

Ayhan YILMAZ

Geçtiğimiz yılın son aylarının bütün emekçileri yakından ilgilendiren önemli olgularından biri de asgari ücretin saptanmasıydı.

Bilindiği gibi asgari ücret, İş Yasası'nın 33. maddesi gereğince çıkarılmış «Asgari Ücret Yönetmeliği»ne göre saptanmaktadır. İşverenlerin, hükümetin ve işçilerin beşer temsilciyle katıldıkları Asgari Ücret Tesbit Komisyonu ücreti belirler. Ama hemen belirtelim, işçilerin temsilcisi olmaları gereken beş üyenin tümünü Türk - İş göndermektedir. Yönetmelik, DİSK'in komisyona katılmasını engelleyecek biçimde düzenlenmiştir. Böylece, işverenler, işverenlerin siyasal temsilcileri ve uzlaşmacı sendikacılardan oluşan komisyon, daha önce ne kadar olacağı aşağı yukarı saptanmış olan asgari ücreti haftalar süren çalışmalar (!) sonunda ilan ederler.

Nitekim, Kasım ayının sonunda toplanan Asgari Ücret Tesbit Komisyonu, ancak 30 Aralık'ta bir sonuca ulaşabilmıştır. Eskiden 60 TL. olan asgari ücret 110 TL. olarak saptanmıştır. Komisyon bu ücretin işçi ailesi esas alınarak hesaplandığını ileri sürmüştür.

K. Marks, asgari ücreti «işçilerin kendilerini bir sınıf olarak yeniden üretmeleri için gerekli olan ücret düzeyi» olarak tanımlıyor. Yani, aldığı ücretin, işçinin yalnızca karnını doyurmakla kalmaması, ileride kendisi gibi sermayenin emrinde çalışacak olan çocuklar yetiştirmesine de yetmesi gerekmektedir. Tersî durumda işçi sınıfının soyu tükenirdi. Sonuncusu dışında öbür tüm asgari ücret saptamalarında bu en temel zorunluluk bile gözardı edilmiş ve ücretin, işçinin sadece kendi zorunlu harcamalarına göre hesaplandığı ileri sürülmüştür.

Gerçekte asgari ücretlerin bilimsel verilere dayanılarak saptanacağını beklemek safdillik olurdu. Uygulamada işverenler, hükümet ve uzlaşmacı sendikacılar birer fiyat öne sürüp bunlar üzerinde göstermelik bir pazarlık yapmaktadırlar. İşverenler kârlarını en üst düzeyde tutmak üzere komik bir ücreti, hükümet temsilcileri ne seçmenleri küstürecek kadar az, ne de işverenleri gücendirecek kadar çok bir ücreti, uzlaşmacı sendikacılar ise sınıf sendikalarının önerileri karşısında rezil olmayacak kadar az ve işverenleri gücendirmeyecek kadar çok bir ücreti önerirler. Her ne kadar işveren temsilcileri asgari ücretin 110 TL. olarak saptanmasına içerlemiş görünüyorsa da, bu içerleme de oyunun bir parçası sayılabilir. İşin doğası gereği, hiçbir taraf, fiyatların düzeyine ve işçilerin gereksinimlerine dayanan bilimsel yöntemlerle

hesaplanmış bir asgari ücret öneremezdi. Bunu ancak işçi sınıfının çıkarlarının savunucusu sınıf sendikacılığı yapabilirdi ve yaptı da.

DİSK Maden - İş Sendikası Araştırma Dairesi'nce yapılan araştırma sonucu, asgari ücretin net 180 TL'den aşağı olmaması gerektiği anlaşıldı. Bu sayı, işverenler, hükümet ve Türk - İş temsilcilerinin gibi gelişigüzel önerilmedi; bilimsel yöntemler kullanılarak elektronik beyinle hesaplandı. Maden - İş'in araştırmasında asgari ücret, beslenmeye ayrılacak paranın günlük kalori ihtiyacını ve dengeli beslenmeyi sağlayacak en ucuz besin maddeleriyle, yakacak, konut, giyim, vs. giderlerinin de yine en ucuz fiyatlarla karşılandığı varsayılarak iki çocuklu bir işçi ailesi için hesaplanmıştır. Hesaplarda bütün harcamalar öyle bir alt sınırdaki tutulmuştur ki, gelirdeki bir düşme ya beslenmenin kısılması, ya da insanca olmayan koşullarda yaşama anlamına gelecektir.

Dikkat edelim. Komisyonun saptadığı 110 TL. bürüttür. Bunun neti yaklaşık 74 TL. dir. Bu durumda, komisyonun saptadığı ücret, Maden - İş'in hesaplamış olduğu ücretin yarısından azdır. Yani, işveren - MC - Türk - İş başlarının işçi sınıfının büyük çoğunluğu için öngördüğü ücret düzeyi asgari ücret değil, sefalet ücretidir. Başka türlü de olamazdı. Tek amaçları daha fazla kâr olan işverenlerin, toplumsal gelişmeyi frenlemeye çalışan MC'nin temsilcilerinin ve tarihsel görevleri işçi sınıfını satmak olan Türk - İş temsilcilerinin sefalet ücretini değil de, gerçek asgari ücreti önermeleri beklenemezdi.

Büyük işçi kitlelerinin sefaletle itilmesi, daha fazla tahammül edilemeyecek bir olgudur. Ancak bunun çözümü de işçi sınıfının birliğinin sağlanması, Ulusal Demokratik Cephe'nin oluşturulması ve ileri demokratik bir düzenin kurulması savaşımında yatmaktadır. Sözümüzü ozan Can Yücel'in dizeleriyle bitirelim:

Senlik - benlik bitip de kuruldu muydu Bizlik,
Asgari ücret değil, hür ve günlük güneşlik
Bir Türkiye olacak aldığın son gündelik.

Lokavt Yasaklanmalı, Genel Grev Hakkı Tanınmalı, İşçi Sınıfının, Emekçi Katmanların Tüm Sendikal, Demokratik, Sosyal Hakları Kısımsız Gerçekleştirilmelidir!

Demokratik Haklar ve Maden-İş'le Dayanışma İçin 100 Kilometrelik Yürüyüş

Türkiye'de demokratik ve politik haklar için başta işçi sınıfının ve onun yanısıra gençlerin, kadınların, emekçi köylülerin, memurların ve tüm öteki demokrat güçlerin direnişi şimdiye dek görülmemiş boyutlara ulaşmaktadır. Bu direnişin en başta gelen örneklerinden biri kuşkusuz Maden - İş'e bağlı onbinlerce yiğit metalurji işçisinin 7 aydan beri büyük sermayenin örgütü MESS'e karşı yurt çapında sürdürdükleri grevdir.

Maden - İş'le dayanışma yurtçapında ve uluslararası çapta giderek daha büyüdü. Bununla bağlı olarak yadelerde çalışan, okuyan Türkiyeli işçi ve öğrencilerin örgütleri Dayanışma Komiteleri kurdular.

Son olarak da 13 - 15 Ocak 1978 tarihleri arasında İngiltere'de Maden - İş'le Dayanışma Komiteleri (MDK) ve İngiltere Türk Öğrenci Federasyonu'nun (İTÖF) ortaklaşa düzenledikleri 100 kilometrelik Birmingham - Londra Yürüyüşü oldu. Yürüyüş bir miting ve bir dayanışma gecesiyle sona erdi. Yürüyüş sırasında İngiliz işçileriyle Türkiyeli işçi ve öğrenciler arasında dayanışma bağları kuruldu. İngiliz parlamento üyeleri ve örgütleri tarafından da imzalanan bir protesto mektubu Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği'ne verildi.

Yürüyüşü örgütleyenlerin yayınladıkları bir bildiri şöyle sona eriyor:

«Arkadaşlar,

Ülkemizde faşist terör eskisi gibi sürüyor. Ecevit, hükümeti kurar kurmaz ilk işinin cinayetlere son vermek olduğunu ilan etmişti. Ancak tam bu açıklamanın üzerine, daha geçenlerde CHP saygılarından Süleyman Genç'in evine bomba kondu. Sokaklarda, okullarda komando saldırılarının ardı arkası kesilmiyor.

Böylesi bir ortamda yiğit Maden - İş'li metal işçilerinin 7 aydır süren grevi, anti-faşist savaşımın odak noktasını oluşturuyor. Bu savaşıma destek olmak, onu İngiltere kamuoyuna duyurmak, bizler, tüm ilericiler için kutsal bir görevdir. Birmingham - Londra yürüyüşümüz de işte bu amaçla yapılıyor.

Yürüyüşe katılalım!

Bu eylemi çevremizde en geniş biçimde duyuralım!

Maden - İş dayanışma fonuna bağış yapalım!

Çarklar durdu elimizde, DGM'yi ezdik sıra MESS'de!

Faşizmi ezeceğiz!»

Emperyalizme, Faşizme ve Gericiliğe Karşı

Birleşik Cephe

II

Ahmet ARAKLIOĞLU

Geçen yazımızda emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı tüm ilerici, devrimci güçlerin oluşturdukları birleşik cephelerin tarihsel kökenlerine işaret etmiş ve bunların gelişimini ele almıştık. Şimdi, günümüzde uluslararası planda bu sorunun nasıl ele alındığı, nasıl çözümlendiği üzerinde durmak istiyoruz.

Günümüzde emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşımın baş kahramanının dünya sosyalist sistemi olduğu biliniyor. Dünya sosyalist sistemi bu savaşımın uluslararası plandaki öncü müfrezesi olmakla kalmayıp, öteki ilerici güçlerin birliğine ve son çözümlemede, başarısına önemli bir katkı yapıyor. 1969 Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı'nın Ana Belgesi'nde de vurgulandığı gibi, «dünya sosyalist sistemi, emperyalizme karşı savaşta çözümleyici bir güç»¹ rolünü görüyor.

Dünya sosyalist sisteminin yaşamın her alanında kazandığı büyük başarılar ve onun «örnek olma gücü» kapitalist dünyadaki emekçi yığınlar üzerinde esinlendirici bir etki yapıyor. Dahası, sosyalist devletler topluluğunun yürüttüğü politikalar ilerici güçlerin birliğini kolaylaştırmakta, emperyalizmin ve gerici güçlerin işini zorlaştırmakta, onların çözümlenmesini hızlandırmaktadır. Ayrıca sosyalist ülkelerin zengin deneyimi emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı savaşta önemli bir teorik hazine oluşturmaktadır. Ve onlar, tüm uluslararası komünist ve işçi hareketiyle birlikte, bu hazineyi geliştirerek, emekçi yığınların güçlü bir teorik donanımına sahip olmasına olanak sağlamaktadırlar.

Gerek dünya sosyalist sisteminin ve tüm devrimci güçlerin izlediği politikalar, gerekse kapitalist dünyanın temelinde yatan nesnel çelişkiler, burjuva toplumda derin toplumsal ayrımlar ortaya çıkarmıştır. Bir yanda, işçi sınıfı başta olmak üzere emekçi yığınlar, öte yanda ise bir avuç tekel, «büyük iş çevreleri», toprak ağaları, işbirlikçi unsurlar yer almaktadır. Bu iki kutup arasındaki savaşımın emekçi yığınların en önemli başarı koşulu, doğru çizgiler

¹ Bildiri 1969, s. 17.

temelinde örgütlenmiş ve ilkesel dayanakları olan birleşik eylemdir, birleşik cephe'dir.

Emperyalizme ve faşizme karşı birleşik cephe stratejisi, dünyanın her yerinde genel Marksist - Leninist birleşik cephe öğretisinden kaynaklanmakla birlikte, farklı bölgelere, sınıf savaşımının farklı içerik ve biçimlerine göre farklı görünüm kazanabiliyor. Bu yüzden, günümüzde anti - emperyalist, anti - faşist savaşımın birleşik cephesi sorununu iki düzeyde ele almakta yarar vardır.

1. Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde Anti - Tekel Savaşım

Gelişmiş kapitalist ülkelerde, emperyalizmin kaleleri içinde anti - emperyalist güçlerin savaşımı önemini korumaktadır. Çağdaş emperyalizm, giderek daha fazla devlet - tekel kapitalizmi niteliğini kazanmakta ve üretimin yoğunlaşması, merkezleşmesi ile işçi sınıfının, tüm emekçi katmanların sömürsü eşi görülmedik boyutlar almaktadır. Tekelci çevreler, bilimsel ve teknolojik devrimin olanaklarından alabildiğine yararlanıyorlar. Ücret artışları, roket hızıyla yükselen tekelci kârları «dengelemekten» uzaktır. Sonuçta, yalnızca emekle sermaye arasındaki çelişkiler artmakla kalmayıp, ulusun ezici çoğunluğu ile tekelci çevreler, finans oligarşisi arasındaki uzlaşmazlıklar da derinleşiyor.

Bu durum emperyalizme, tekellere ve gericiliğe karşı eylem birliği, ortak savaşım biçim ve örgütleri oluşturmak açısından önemli nesnel olanaklar yaratmaktadır. İşçilerin, köylülerin, kent orta tabakalarının, aydınların, anti - tekel savaşımında çıkarı olan herkesin bu savaşımındaki birliği, bu savaşımın başarısının güvencesidir.

Anti - tekel savaşımında işçi sınıfının öncülüğüne ilişkin Marksist - Leninist tez geçerliliğini koruyor. İşçi sınıfı devrimci savaşın, bütün demokratik, anti - emperyalist hareketin başlıca itici gücüdür. «Proletarya, toplumsal yaşam üzerinde aktif bir etki yapıyor ve bir yandan kendisi de değişiyor. Onun gelişmesi sürecinde, emeğin karakterindeki, tek tek tabaka ve zümrelerinin mesleksi kalifikasyonundaki ayrımların değil, ücretli işçileri sosyal bir bütünde, bir sınıfta birleştiren nitelermelerin gitgide büyüyen bir önemi vardır. Bunları, tarihsel bakımdan belirli toplumsal üretim sisteminde tuttukları yer, üretim araçlarıyla olan ilişki, toplumsal emek örgütünün rolü ve dolayısıyla sahip oldukları toplumsal servetten pay alma tarzı ve bu payın ölçüsü olarak sıralayabiliriz.»²

İşçi sınıfının çağdaş koşullarda rolünün ve öneminin azalmadığı, tersine, şimdiye dek görülmedik ölçüde arttığı ortadadır. 60'ların sonlarındaki duruma göre, uluslararası işçi sınıfının kapsa-

² SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü'nün tezleri: «İşçi Sınıfı ve Bağlaşıkları», BSS, Temmuz 1975, s. 609.

mı 540 milyon kişiyi buluyor. Yüzyılımızın başında bu sayının yalnızca 30 milyon olduğunu düşünmek, işçi sınıfının sayısal gelişimi konusunda bir fikir vermeye yeter. İşçi sınıfının politik rolü ve atılğanlığı da artıyor. Bugün 230 milyona yakın işçi çeşitli sendikaların üyeleri durumundadır. 1967 - 71- döneminde, yalnız ABD, Japonya, Fransa, İtalya ve İngiltere'deki grevlerin sayısı 83 bine ulaşmış ve bu grevlere 78 milyon emekçi katılmıştır. Başka bir istatistiğe göre de 1960 - 68 döneminde, tüm gelişmiş kapitalist ülkelerdeki grevlere 300 milyon emekçi katılmıştır. Yalnız 12 Ocak 1973 İtalyan genel grevine 20 milyon işçinin katıldığı anımsanmalıdır.

Gerek nicel, gerekse nitel önemi bakımından işçi sınıfının rolünün azaldığını öne süren sözümona öğretilere karşın, SBKP MK Genel Sekreteri L. Brejnev'in Sovyet Sendikaları'nın XV. Kongresi'nde belirttiği gibi, «zamanımızın en ileri devrimci sınıfı olan uluslararası işçi sınıfının safları ve bu sınıfın bütün dünyada esas üretici ve sosyal - politik güç olarak oynadığı rol gelecekte de büyüyecektir. Bilimsel - teknik devrimin işçi sınıfı sınırlarının daralmasına, giderek bu sınıfın ortadan kalkmasına neden olduğu yolundaki moda anti - Marksist teorilere karşın, reel kanıtlar, bunun tam karşınının doğru olduğunu, yani bilimsel - teknik ilerlemenin her yerde, bir yandan da çağdaş üretimden doğan yeni meslekler sayesinde, işçi sınıfının büyümesine yol açtığını gösteriyor.»

Kendi konumunun bilincinde olan işçi sınıfı ve onun devrimci öncüleri, Komünist partileri anti - emperyalist, anti - tekel savaşımı, yani köklü toplumsal, politik ve ekonomik istemler ve ileri bir demokrasi için yürütülen savaşımı anti - kapitalist savaşım, yani sosyalizm için yürütülen savaşım ile bağdaştırıyor, uyumlandırıyorlar. Anti - tekel cephenin gücünü pekiştirmek için komünistler, bir yandan emekçi halkın birliğine, öte yandan da, bunun zorunlu bir önkoşulu olan işçi sınıfının birliğine büyük önem veriyorlar.

İşçi sınıfının birliği, politik ve sendikal birlikte somutlaşıyor. Özellikle, tarihsel bir ilk adım olarak, işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması gerekiyor. Fransa ve İtalya örneğinde görüldüğü gibi, bu yolda ciddi adımlar atılmaya başlanmıştır. Sendikal birlik yolundaki ilk girişimler genellikle, ya tabandan gelmekte, ya da tabanda büyük bir destek bulmaktadırlar. Faşizm koşullarında İspanya'da ortaya çıkan İşçi Komisyonları, bunun tipik bir örneği. «İşçi Komisyonları, politik, dini veya felsefi yönelişleri gözönüne alınmaksızın tüm işçilerin eylem birliğine dayanan bir harekettir. (...) İşçi Komisyonları'nın en önemli sendikal politik hedeflerinden biri İspanya işçi sınıfının bölünmüşlüğüne ortadan kaldırmak ve demokratik bir İspanya'da birleşik bir sendika merkezi kurmaktır.»³

³ H. Franz, Bugünkü İspanya'da Sınıflar Savaşı, s. 113 ve 131.

İşçi sınıfının politik birliği açısından da belirli kazanımların ortaya çıktığı biliniyor. Ancak bu, bu yolda daha çok çalışmak gerektiğini ortadan kaldırmış değildir. İşçi sınıfının politik birliğindeki **ana halka** işçi sınıfı partisinin daha da güçlendirilmesi, kitlelerle bağlarının daha da pekiştirilmesi ve genişlemesi, Leninist parti normlarının ve proletarya enternasyonalizminin daha bir yaşama geçirilmesidir. İşçi sınıfının politik birliğindeki ikinci önemli halka, «bugün demokratik ileri bir düzen, gelecekte de sosyalist bir toplum kurmak için, sosyalist bir toplum kurmak için, sosyalistler ve Sosyal - Demokratlarla işbirliği yapmak», bu işbirliğini güçlendirmektir. Bu açıdan, sosyalist partilerin ve öteki örgütlerin burjuvazi ile sınıfsal ortaklık politikasından kesinlikle kopmaları, barış, demokrasi ve sosyalizm savaşımında etkin bir yer almaları zorunludur.

Komünist, sosyalist ve Sol Sosyal - Demokrat partiler arasında güçlü bir eylem birliğinin gerçekleştirilmesi, kolay bir iş değildir. Bu çetin süreç çerçevesinde fikir anlaşmazlıkları, tartışmalar ve polemikler de yer alacaktır. Bu tartışma ve polemiklerin dostça ve yapıcı bir atmosfer içinde yürütülmesi gerekir. «Sosyalistler arası polemik, gerçek bir fikir tartışması şeklinde olmalı, asla karşılıklı gönül kırıcı sıfatlar yakıştırmak gibi yanlış bir yola dökülmemelidir.»⁴ Bu da başka bir zorunluluktur.

İşçi sınıfının anti - tekel cepheindeki önderliği, cephenin oluşturulması ve güçlenmesi açısından belirleyici bir önem taşımaktadır. «Bu tür [yani anti - tekel - AA] bağlaşmanın gerçekleştirilmesi her şeyden önce işçi sınıfının yönetmenlik rolünü oynama yeteneğine bağlıdır; bu bir yere kadar da sendikaların tutum ve eylemine, aynı zamanda büyük sanayi, küçük ve orta kuruluşlar konusunda ayrımlı politika uygulanmasına bağlıdır.»⁵

İşçi sınıfının ve onun en devrimci, en demokrat partisinin, Komünist partisinin öncülüğü bu savaşımında adım adım kurulacaktır. Bunun için işçi sınıfının birliği, anti - tekel cephenin etküsü, konusunda tüm demokratik güçlere güven aşılması, onların güvenini kazanması, tüm anti - tekel güçlerin çıkarlarını başarıyla savunması ve «büyük sayıdaki çeşitli anti - emperyalist akım ve hareketler arasında, bu hareket ve akımların bağımsızlığını ve orjinallliğini gözönünde bulundurarak ve buna saygı göstererek» eylem yürütmesi gerekmektedir. Ancak bu koşulların sağlanabilmesiyle, anti - tekel ortak savaşımında proletaryanın öncülüğü, giderek hegemonyası gerçekleşebilir.

Anti - tekel cephenin temel direği işçi - köylü bağlaşıklığına dayanır. Gelişmiş kapitalist ülkeler kırında köylülüğün durumu

⁴ Kuzinen, vd. Marksizm - Leninizmin İlkeleri, C. 3, s. 166.

⁵ R. Mechini, «Orta Tabakalar ve Bağlaşmalar Politikası», BSS, Aralık 1976, s. 1066.

ve bu eylem birliğinin nesnel dayanağı olarak hizmet edebilecek Marksist tarım programı, dergimizde yer alan başka bir yazıda⁶ yeterince açıklanmış olduğu için, burada yeniden ele alınmayacaktır. Ancak köylü hareketinin işçi sınıfının ve öteki ilerici akımların anti - tekel savaşımında etkin bir yer alması için gereken tüm nesnel koşulların varlığını — yinelemek pahasına da olsa — belirtmek istiyoruz. Tekeller ve onlarla bağlı olan büyük kapitalist çiftçiler, kapitalist tarım işletmeleri orta köylülük de içinde olmak üzere tüm emekçi köyülerin varlığını tehdit etmektedir. Bu durum, emekçi köylülere, kendi geleceklerini tekelci kapitalizmde değil, ileri demokratik bir düzende aramaları gerektiğini gösteriyor. Köylü hareketlerinde başı, (bu ülkelerde önemli bir yeri olan) kır proletaryası çekmektedir. Kır proletaryasının öncülüğüyle, ilerici köylü hareketi, giderek daha proleter savaşım biçimlerini benimliyor ve anti - tekel savaşımındaki yerini alıyor.

Kent orta tabakalarının da anti - tekel savaşımında önemli bir yeri vardır. Bunlar nicelik bakımından köylülerden daha istikrarlıdır.

Küçük üreticiler, küçük esnaf ve serbest meslek adamları giderek daha büyük ölçülerde tekelci sermayenin boyunduruğu altına giriyorlar. Küçük işletmelerin yıkımı hızlanıyor. Tekelci «devler çiftçilerin, zanaatkârların, küçük tüccarın ve hattâ küçük kapitalistlerin varlığını ortadan kaldırmak için bunalımdan yararlanıyorlar. 1975 yılının, bir yandan yıkımların sayısının rekor düzeye vardığı, öte yandan da, devlerin birleştiği bir yıl olması rastlantı değildir. Tekeller, özel mülkiyetin korunması konusunda laf etmeye bayılırlar, ama gerçekte ülkemiz [Federal Almanya - AA] vatandaşlarından binlercesini kendileri mülksüzleştirmişlerdir. Bu yüzden biz, çiftçilere, zanaatkârlara, küçük tâcirlere ve aynı zamanda da küçük sanayicilere şöyle sesleniyoruz: Sizin yeriniz, bunalımdan zenginliğini artırmak için yararlanan küçük bir azınlığın yanı değildir. Yeriniz, işçilerin yanındır. Size, gelecek konusunda bir çevren sağlayabilecek biricik yol, büyük iş çevrelerine karşı ortak savaşımıdır.»⁷

Batı Alman komünistleri gibi, İtalyan komünistlerinin orta tabakalar karşısındaki tutumu da orta üretici tabakaların ekonomik çıkarlarının savunulmasına, haklı isteklerinin desteklenmesine, bunların kooperatifleşmeye ve birlikler meydana getirmeye teşvik edilmesine yöneliktir. «Biz [yani İtalyan komünistleri - AA] geniş bir planda, bu tabakaların örgütlenmelerine, kendi çıkarları açısından memleketin demokratik, ilerici, anti - monopolist yön-

⁶ K. Aksu, «Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde Marksist Tarım Programı», Ürün, S. 41, s. 37 - 51.

⁷ AKP Yürütme Komitesi'nin Kongre Raporu, Bonn, 19 - 21 Mart 1976, s. 29.

lerde gelişmesi üzerinde politik etki yapmalarına elverişli koşullar yaratmaya çalışıyoruz.»⁸

Ancak küçük işletmelerin yıkımı da dümdüz bir süreç değil. Bu yüzden, kimi ülkelerde zaman zaman küçük işletmelerin sayısında belirli artışlar gözlenebiliyor. Bu, kent orta tabakalarının sayısal boyutlarını artırmaktadır.

Fakat her durumda, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki küçük işletmeler teknelci sermayeye tam bir ekonomik bağımlılık içinde bulunuyor ve onun tarafından amansızca sömürülüyorlar. Tekelci sömürü hem üretim, hem de ticaret alanında sürüp gidiyor.

Kent küçük burjuvazisinin ayrışımı da hızlanmıştır. Bunların ezici çoğunluğu anti - tekel savaşımının saflarında yer alma eğilimindedir. Devlet - tekel düzenlemeler, bunların yoksullaşmasını ve giderek mülksüzleşmesini çabuklaştırmaktadır.

Serbest meslek adamları, aydınlar da benzeri bir konumdadır. Geçmişte egemen sınıflara önemli bir dayanak sağlayan kent orta tabakaları şimdi anti - tekel savaşımına, barış, demokrasi ve köklü sosyal reformlar savaşımına daha etkin bir şekilde katılmaktadırlar.

Anti - tekel savaşımının sağlamlaşması bakımından, komünist partilerin orta tabakaların özgül çıkarlarını, bunların çeşitli kesimlerinin gereksinim ve haklı isteklerini gözetme ve savunma konusundaki ilkesel tutumu büyük önem taşımaktadır. Komünistler âdil bir vergi sistemi, küçük mülk sahiplerine yönelik fiyat kolaylıkları, küçük tâcirlere toplumsal güvenlik ve kredi gibi önlemler için programlar hazırlayarak, ortak anti - tekel savaşımına geniş bir çevreni sağlıyorlar. Bununla birlikte, komünistlerin ilkesel tutumu, yani sonul olarak her tür burjuva özel mülkiyetin kaldırılması konusundaki tutumları değişmiş değildir. Sosyalist devrimden sonra, büyük burjuvazinin elindeki üretim araçları tüm halkın mülkiyetine geçirilecek, küçük mülk sahipleri de, üretim araçlarının sosyalist mülkiyeti üzerinde işleyen ekonominin yararını görerek, genellikle ikna yoluyla yeni düzendeki yerlerini alacaklardır.

Anti - tekel cephede gençliğin ve ilerici kadın hareketinin de önemli rolü ve yeri vardır. Bu hareketler, ancak işçi hareketiyle ve onun komünist öncüsüyle sıkı ideolojik ve politik bağlar kurarak, önlerinde gerçekten devrimci bir çevreni yaratabilirler. Komünist partiler de, bu kitleler arasında bilimsel sosyalizm fikirlerini yaymak, emperyalizme ve tekellere karşı savaşımında onların doğru çıkış yollarını bulmalarına yardım etmek için büyük bir çaba sarfediyorlar.

Anti - tekel savaşımının birleştirilmesi uğraşı, ordu içinde de sürüyor. Orta tabakalar arasındaki devrimci çalışma ile ordu arasındaki devrimci çalışma arasında diyalektik bağlantılar olduğu

⁸ R. Mechini, agy, s. 1065.

bilinmektedir. «Orta tabakalarla bağlaşıklığın güçlenmesi, bu bağlaşıklığın silahlı güçlerin önemli bir bölümünü kapsayacak kadar yayılması için ek olanaklar yaratır. Öte yandan, silahlı güçlerin bu bölümüyle işbirliği, işçi sınıfı ile orta tabakalar arasındaki bağlaşıklık ilişkilerinin genişlemesine yardım edebilir.»⁹ Anti - tekel ortak savaşımın ordu içindeki başlıca basamakları arasında ordunun faşizan unsurlardan temizlenmesi, emperyalist güçlerin denetiminden kurtarılması, emperyalist bağlaşma ve paktların emrinden çıkarılması, silahlanma giderlerinin kısıtlanması ve dünya barışını güçlendirecek eğilimlerin desteklenmesi belirli bir yer tutar.

Tekelci sermayenin ve onun sisteminin, bir bütün olarak orta tabakalar üzerinde çelişkili etkiler yaptığı özellikle belirtilmelidir. Bunların çıkarları ile devlet - tekel sistemi arasında açık bir uzlaşmazlık bulunuyor. Ancak buna karşın, küçük sermaye kesimlerinde geleceğe ilişkin kimi temelsiz düşler hâlâ dayanak bulabilmektedir. Kimi ülkelerde, aydınların belirli kesimleri de tutucu bir konuma kayabiliyor. Sonuçta, işçi sınıfının baskısına karşı, hattâ zaman zaman tekelci grupların baskısına «karşı» bu kesimlerde «güçlü devlet» özlemleri uyanabiliyor. Faşizan yönelimler, böylelikle, orta tabakaların belirli etmenleri arasında, geçici bir zaman da olsa, destek sağlayabilmektedir. Öte yandan bir grubun, özellikle öğrencilerin ve kimi aydınların da aşırı «Sol»culuğa, anarşizme kaydıkları görülüyor.

İşçi sınıfı tüm ilerici güçleri, tüm tutarlı demokratları ortak savaşıma sokmak için en küçük olanakları bile değerlendirmek gerektiğinin bilincindedir. Geçici, kısmen de olsa her birlik potansiyelinin gerçekliğe çevrilmesi zorunlu gözüktüyor. Böylesi gerçeklikler, elbette çok dar bir nesnel temele de dayanabilir ve belirli bir aşamadan sonra, ortadan kalkma eğilimi gösterebilir. Bu eğilim ne «küçük olanakların bile değerlendirilmesi» gereğini, ne de sözkonusu tabakalar ve gruplar arasında yoğun bir ideolojik, politik çalışma yürütme zorunluluğunu unutmaya neden olmalıdır.

Anti - tekel savaşımının her bir ülkede farklı bir biçime kazandığına daha önce işaret etmiştik. Bu savaşımın programatik temellerinde ilkesel bakımdan bir özdeşlik (tekellerin, işbirlikçi çevrelerin sultasını yıkmak ve ilerici, demokratik bir düzen kurmak) bulunmakla birlikte, somut programlarında belirli farklılıklar görülmektedir. Burada biz, bu farklılıklarla değil, ortak olan önemli özelliklerle ilgileneceğiz.

Anti - tekel savaşımının programında yer alan ortak noktaların en önemlileri arasında şunlar sayılabilir: Barış ve ulusal bağımsızlık için savaşım, demokrasinin korunması ve geliştirilmesi, emekçi halkın ekonomik ve politik yönetime katılması, belirleyici

⁹ SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı U. İ. H. Enstitüsü'nün tezleri, agy.

ekonomik kesimlerin millileştirilmesi, halk denetiminin kurulması, demokratik bir planlama sisteminin getirilmesi, sendikaların sanayi yönetilmesine daha büyük ölçüde katılması, ekonominin askersizleştirilmesi, köklü bir toprak reformunun uygulanması, emekçi halkın yaşam düzeyinin iyileştirilmesi, tekellerin keyfî yönetimine karşı aydınların, gençlerin, köylülerin, kent orta tabakalarının çıkarlarının korunması, toplum yaşamının her alanda demokratikleştirilmesi, Helsinki Konferansı kararlarının yaşama geçirilmesi, kredi ve vergi sisteminde küçük ve orta işletmelere yönelik düzenlemeler yapılması, vb.

Tekelci sermayenin egemenliğinin temellerine yönelik olan bu savaş, kimi durumlarda «sosyalist» ve Sosyal Demokrat partilerin sağ kanat yöneticilerince baltalanmak istenmektedir. Tüm ilerici güçlerin birliğini kendileri için «tehlikeli» bulan bu unsurlar, komünistlerin karşısına kabulü olanaksız istemler çıkarıyor, onların ilkelerinden vazgeçmelerini istiyor, birliği yokuşa sürüyorlar. Bunların kuyruğunda giden kimi sendika yöneticileri de bu koroya katılmaktadır. Ayrıca, anti-tekel birliğin sağlanmasıyla birlikte, hak etmedikleri konumlarından ayrılmak zorunda kalacaklarını bilen oportünist yöneticiler, sendika ağaları da bu girişimleri gizli-gizliye baltalamaktadırlar.

Öte yandan, anti-tekel savaşım birliğinin, birleşik anti-tekel cephenin oluşumu sürecinde ideolojik savaşımı boşlayan, gereğince yürütemeyen işçi partilerinde geçici olumsuzlukların ortaya çıktığı da görülüyor. Oysa, L. Brejnev'in, Oktobr Devrimi'nin 60. Yıldönümü dolayısıyla yaptığı konuşmasında söylediği gibi, «hiçbir zaman ilkeler taktik kazanımlar uğruna feda edilmemelidir. Yoksa, bir söz vardır, saçlar elimizde kalır, ama kelle gider.»¹⁰

Son zamanlarda kimi kardeş partilerde proletarya diktatoryası, proletarya enternasyonalizmi ve hatta Marksist-Leninist olmak konusunda ortaya çıkan tartışmaların bir nedeni de burada aranmalıdır.

İşçi sınıfı partilerinin ve bu arada sözkonusu kardeş partilerin, tüm uluslararası komünist ve işçi hareketinin etkin yardımıyla, bütün bu zorlukların üstesinden gelebileceğini bilmek, ideolojik savaşımın bir yana bırakılmasına elbette bir gerekçe sağlayamaz.

2. Gelişmekte Olan Ülkelerde Anti-Emperyalist, Anti-Faşist Birlik

Az ve orta düzeyde gelişmiş ülkelerdeki ilerici güçler, emperyalizm gibi büyük bir düşmanla karşı karşıya olduklarını, bugün her zamankinden daha açık biçimde görüyorlar.

Emperyalizm, gelişmekte olan kapitalist ülkelerdeki bir avuç işbirlikçiyi, toprak ağasını, büyük burjuva unsurları, latifundist-

¹⁰ L. Brejnev, «Büyük Oktobr Devrimi ve İnsanlığın İlerlemesi», Ürün, S. 42, s. 18.

leri de yedeğine alarak, bu ülkelerin doğal ve insan gücü kaynaklarını amansızca sömürüyor, kendi askersel serüvenleri için atama tahtası olarak kullanıyor ve onları, kendi «dünya jandarması» işlevinde bir ileri karakol, bir deney laboratuvarı olarak görüyor.

Gelişmekte olan kapitalist yönelimli ülkeler ile emperyalist metropoller arasındaki ilişki, genel çizgileriyle, yeni sömürgecilik temelinde dayanmaktadır.

Sermaye ihracı, emperyalist yağmanın bir önkoşulu olmuştur. Birleşmiş Milletler verilerine göre, 1970'lerde, gelişmekte olan ülkelerin yabancı tekelci sermayeye 10 milyon dolar ödemek zorunda kalacakları ve bu ülkelerin emperyalist devletlere borçlarının 100 milyon doları bulacağı hesaplanmıştı.

Emperyalizm, ülke üzerindeki baskı ve sömürüsünü yalnızca mali yollarla değil, elinden gelen her yolla sürdürmeye çaballıyor. Global açıdan, iki karşıt dünya sisteminin yarışmasının şimdiki koşullarında emperyalizm sürekli gerilemekle, konum ve güç yitirmekle birlikte, yerel açıdan, zaman zaman önemli direnişler gösterip, belirli «başarılar» kazanabiliyor.

Emperyalizmin ve onun yerli işbirlikçilerinin sultanının yıkılması, emperyalist ve gerici güçlerin ezilmesi, ülkenin sosyalizme açılan bir yola girmesi tüm ilerici, yurtsever güçlerin geniş bir cephesinin kurulmasını ve pekiştirilmesini zorunlu kılıyor: «Ulusal gelişme ve toplumsal ilerleme sorunlarını çözebilmek, yeni sömürgeciliğin sızmasına etkili surette karşı koyabilmek için, halk yığınlarını aktifleştirmek, proletarya ile köylülerin rolünü artırmak, emekçi gençliği, üniversite öğrencilerini, aydınları, şehirdeki orta tabakaları, ordudaki demokratik çevreleri, bütün yurtsever ilerici güçleri birleştirmek lâzımdır. Komünist ve işçi partileri işte bu birleşmeyi sağlamak için çalışıyorlar.»

1969 Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Konferansı'nın bu kararı, kardeş partilerin eylemlerine ışık tutmaya devam ediyor. Kolombiya «Komünist Partisi, memleketin somut koşullarında, belirlenen devrimci hedefler ile toplumsal güçlerin bu hedefler ve değişimlerle sınıksız bağlı çıkarlarının karşılıklı olarak politik bir birlik ve bağlaşma gerektirdiği kanısındadır. Memleketimizde [Kolombiya'da -A.A.] devrimin stratejik hattı budur.»¹¹ KKP, Ulusal Muhalefet Birliği içinde etkin bir rol oynuyor ve bu Birliği, yurtsever Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin çekirdeği olarak görüyor.¹²

¹¹ T. Varela, «Genelin ve Özelin Diyalektiği», BSS, Eylül 1976, s. 799.

¹² BSS dergisinin Ekim 1977 sayısında bildirildiğine göre, partinin 1978'deki başkanlık seçimleri için (ANAPO Partisi'nden) önerdiği aday, Muhalefet Güçleri Ulusal Kongresi'nce onaylanmış ve geniş bir eylem birliğinin gerçekleşmesi yolunda önemli bir adım atılmıştır.

Guatemala komünistleri de geniş bir eylem birliği, güçlü bir anti - emperyalist cephe oluşturulması için çalışıyorlar: «Biz komünistler, en geniş halk katmanlarının savaşta birleşmesine, orta göbeğinde işçi sınıfının ve en yakın bağlaşıkları olan köylülerin yeralacağı geniş eylem birliğinin oluşturulmasına büyük bir ilgi gösteriyoruz. Böylece minimum (asgari) platform etrafında Guatemala halkının ezici çoğunluğunun özlediği ertelenmez dönüşümleri gerçekleştirecek olan geniş bir ulusal cephenin temelleri atılacaktır.»¹³

Az ve orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkelerde böylesine geniş bir cephenin kurulması ve güçlendirilmesi, doğal olarak, çeşitli sorunların çözümlenmesini gerektiriyor. Bu sorunlardan biri de, çeşitli sınıf ve tabakaların sözkonusu anti - emperyalist cephedeki yeriyle ilişkilidir.

Bilindiği gibi, özellikle az gelişmiş ülkelerde proletarya sayısal bakımdan nüfusun yalnızca bir azınlığını oluşturmaktadır. Asya'da toplam çalışan nüfusun yüzde 30'u, Afrika'da yüzde 20'sinden azı ücretli işçilerdir. Bu oran, kimi bölgelerde yüzde 2 - 4'e değin 'ne bilmektedir. Bununla birlikte, Asya ve Afrika'da işçi sınıfının son 15 - 20 yılda yüzde 70 - 75'lik bir artış gösterdiği de unutulmamalıdır. İşçi sınıfının sayısal gelişiminde, sosyalist ülkelerin teknik ve maddi yardımıyla kurulan işletmelerin büyük bir payı olduğunu özellikle belirtmeliyiz.

İşçi sınıfının yukarıda işaret ettiğimiz sayısal artışı, onun niteliksel özelliklerinin ve savaşkanlığının gelişmesiyle birlikte gidiyor. 1966 - 69 yılları arasında, yeni bağımsızlığına kavuşmuş Asya ülkelerinde 12 binden fazla grevin resmi kayıtlara geçtiği ve bunların yüzde 20 - 30'unun politik nitelikte olduğu bilinmektedir.

Örneğin Hindistan'da 1947 - 68 arasında örgütlü işçilerin sayısı 800 binden 6 milyona fırlamıştır. Sendikalar demir - çelik işçilerinin yaklaşık yüzde 80'ini, çimento sanayi işçilerinin yüzde 70'ini, tekstil ve kömür işçilerinin hemen yarısından fazlasını kapsamaktadırlar.

Suriye'de 1955'de sendikalı işçilerin sayısı 28 bine yakınken, 1972'de 192 bine çıkmıştır.

Ama yine de, Asya ve Afrika ülkelerinde sendikal hareketin önemli bir niteliği onun genel dağınıklık durumunda olmasıdır.

Ayrıca, bu bölgelerdeki işçi sınıfı müfrezelerinin bilinç düzeyi görece düşüktür ve dinsel, kabilesel ve çeşitli tür küçük burjuva önyargıların etkisi altındadır. Bütün bunlar, işçi sınıfının anti - emperyalist ortak savaşında öncü rol oynamasını zorlaştırmaktadır.

¹³ GKP MK Politik Komisyonu'nun 1977 Temmuz Bildirisi. Bkz. O. Sanchez, «Guatemala, Devrim ve Sosyalizm İçin Gizli Basın Savaşıyor», BSS, Kasım 1977, s. 86.

Bu noktada, her bir ülkenin özgül özelliklerini akılda tutmakla birlikte, iki düzeyli bir genellemeye gitme gereği ortadadır. Orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkelerde anti-emperyalist cephenin öncü gücü, genellikle, çoktandır işçi sınıfı ve onun komünist partisi olmuştur. Az gelişmiş ülkelerde ise, ulusal kurtuluş savaşının birinci aşamasında olmasa bile, daha sonraki aşamalarında işçi sınıfının politik öncülüğü kaçınılmaz görünmektedir. Bu öncülüğün sağlanamadığı durumlarda, anti-emperyalist kazanımların varlığı ve geleceği ciddi bir tehlike altına girmektedir.

Öyleyse, çeşitli ülkelere göre, ulusal kurtuluş savaşının, anti-emperyalist savaşının şu ya da bu aşamasında, şimdiki ya da daha sonraki bir evresinde işçi sınıfının, komünist partisinin öncülüğü, dahası hegemonyası, kaçınılmaz bir zorunluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu Marksist-Leninist tez, komünist partisinin önderliğinin, cepheye olmazsa olmaz bir koşul olarak dayatılması anlamına gelmez. Ulyanovski'nin belirttiği gibi, «önderlik sorunu, önder rolü kimin almış olduğu ya da kimin alması gerektiği konusundaki kararnamele değil, partilerin gerçek durumlarıyla, onların reel etkileriyle, kitle desteğini ve güvenini kazanma yetenekleriyle çözüme bağlanır ve bu, komünist partiler için de, ulusal demokratik partiler için de eşit ölçüde geçerlidir.»¹⁴

Anti-emperyalist ortak savaşın (mekanik değil) diyalektik önkoşullarından biri, komünist birliğin sağlanmasıdır. Daha geniş bir birliğin esinlendirici gücü komünistlerin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanan birliğidir. «Bu demektir ki, komünistlerin saflarındaki herhangi bir bölünme, anti-emperyalist savaşın dâvasına doğrudan doğruya ve derhal zarar verebilir ve kurtuluş devrimlerinin ilerlemesini durdurabilir. Komünist safların ve tüm ilerici, anti-emperyalist güçlerin gerçekten kaynaşması (cohesion), şimdiki dönemin en önemli ve canalıcı amacıdır.»¹⁵

Ve bu, komünist safların birliğini tehdit eden her tür sapık akımla, özellikle, gelişmekte olan ülkelerde ciddi tehlikeler barındıran Maoculukla savaşımı da zorunlu kılıyor.

Köylülüğün bu ülkelerdeki rolü, bir bakıma, gelişmiş kapitalist ülkelerdekinden daha önemli. Bu konu da, dergimizde yayımlanan başka bir yazıda¹⁶ ayrıntılı bir şekilde ele alınmış olduğu için, burada yeniden konunun üzerinde durmayacağız.

Az ve orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkelerdeki orta tabakalar, küçük burjuvazi ve aydınlar da belirli açılardan gelişmiş

¹⁴ Ulyanovski, *Sosyalizm ve Yeni Bağımsız Uluslar*, s. 207.

¹⁵ Ulyanovski, *age*, s. 19.

¹⁶ K. Aksu, «Az ve Orta Düzeyde Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde Marksist Taram Programı», *ÜRÜN*, S. 42, s. 46-61 ve S. 43, s. 38-47.

kapitalist ülkelerdeki sınıfdaşlarından ayrılıyorlar. Bu ülkelerde dikkate alınması gereken önemli kategorilerden biri de, ulusal burjuvazi ve onunla bağlantılı olan devrimci demokratlardır.

Söz konusu ülkelerde burjuvazi genellikle türdeş bir görünüm göstermekten uzaktır. Tekelci ve tekelci olmayan, büyük ve orta, işbirlikçi ve ulusal burjuvazi gerek üretim araçlarının mülkiyeti, gerekse emperyalizmle ilişkileri bakımından farklı konumlar içersindedirler.

Birinci kesimde yer alan burjuva gruplar, emperyalizmin yağmasından nesnel bir rahatsızlık duyar, üretim araçlarının mülkiyeti üzerinde ve dolayısıyla, artık -değer üzerindeki «aslan payını» emperyalist ve işbirlikçi çevrelere kaptırmak istemez ve belirli bir noktaya değin, anti - emperyalist savaşımın bir ucuna tutunabilecek bir potansiyel barındırırlar.

Ulusal burjuvazi, birincil olarak, öznel nedenlerden değil, nesnel nedenlerden dolayı, yani sınıfsal ve zümresel çıkarlarından dolayı anti - emperyalist, anti - feodal bir konum kazanabilir. Ancak, özellikle ulusal burjuvazinin sol kanadının, ilerici aydınların ve devrimci demokratların tutumunda, ülkenin geçmişte emperyalizme karşı yürüttüğü savaşımın uyandırdığı yurtsever fikirler, ülküler de önemli bir rol oynar.

Anti - emperyalist, anti - faşist cephenin olabildiğince geniş bir platformda eylem yürütmesine özel bir ilgi gösteren komünist ve işçi partileri, ulusal burjuvazinin, özellikle onun ilerici kanadının bu potansiyelini gözardı edemezler. Ulusal burjuvazinin ilerici kanadının sallantılı, kaypak konumu bu potansiyeli yadsımaya dek işi götürmeye yol açmamalıdır.

«Ulusal burjuvazinin ilerici kanadı» deyimi tarihsel bir içerik taşır. Anti - emperyalist savaşımın çeşitli aşamalarında farklı bir kapsama bürünür. Bugünkü aşamada «ilerici» olan ulusal burjuvazinin falan kanadı, gelecekte işbirlikçi, gerici bir öze bürünebilir. Çünkü bu aşamada emperyalizmle, işbirlikçi kanatla önemli çıkar çelişkileri içinde olan bu kanat, yarın ya da daha öbür gün, anti - emperyalist cephenin güçlenmesinden, cephe içinde komünist öncülüğün pekişmesinden, harekette emekçi halkın daha ve daha yığınsal bir şekilde yer almasından, ortak savaşımın kendi dar çıkarlarını aşarak ulusun, emekçi halkın dirimsel çıkarlarına yönelmesinden, vb. korkarak, barikatın öte yanına geçebilir. Bu bakımdan, ulusal burjuvaziyi (ve onun ilerici kanadını) ne mutlaklaştırmak, ne de toptan yadsımak doğrudur.

Anti - emperyalist savaşımın çeşitli evrim konaklarında ulusal burjuvazinin ilerici kanadının gücünün ve niceliksel ağırlığının giderek azalması ve belirli bir aşamadan sonra (örneğin, ileri demokrasi aşamasından sosyalist kuruculuğa geçiş evresinde) tümünden ortadan kalkması gerekeceği yolunda bir sonuç çıkarmak mümkündür. Ancak bu sonucun oluşumu gibi, kendisi de çelişkili

bir vargıdır. **Sömürücü bir sınıf olarak** ulusal burjuvazi bu aşamada gerçekten yok olur, ancak sosyalizm kuruculuğunu geliştirmeyi içtenlikle isteyen ve grupsal çıkarlarını bu yolda gören anti-emperyalist, ilerici bir politik grup olarak varlığını korur (ADC örneğindeki Alman Liberal Demokratik Birliği, Macaristan örneğindeki Küçük Mülk Sahipleri Partisi, vb.).¹⁷

Anti-emperyalist cephenin önemli bir unsuru da devrimci demokratlardır. Bu grup, ordu içinde özellikle etkin bir potansiyele sahip olması bakımından önem taşır. «Ulusal ya da devrimci demokrasi, Üçüncü Dünya ülkelerinde ulusal sosyalizmin en ilerici sol kanadıdır. Aslında, devrimci demokrasinin ulusal sosyalizm olarak kategorize edilmesi gerçekte doğru değildir, çünkü bu, ulusal tarihi gelişim yollarının seçkin ve ayrı (münferit) niteliği konusundaki fetişist kavramların çerçevesini genişleten bir eğilimi temsil eder. Ulusal demokrasi, kimi bilimsel sosyalizm görüşlerini kabul eder. Bunun köşetaşı, Üçüncü Dünya'da sosyalizm savaşımının kabullenilmesi ve emekçi halkın iktidarı ile sosyalizmin özdeşleştirilmesidir. Ulusal demokratlar, halkı hem iç, hem de dış gerici güçlere karşı savaşımında toplanmaya çağırarak, tutarlı bir anti-emperyalist politika izlerler.»¹⁸

Ama herşeyden önce, az gelişmiş ülkelerde özellikle canlı olan devrimci demokrat eğilimlerin anti-emperyalist cephedeki yeri, onların işçi sınıfı hareketiyle ilişkilerine sıkıca bağlıdır. Bu açıdan, devrimci demokratları iki gruba ayırmakta yarar vardır. Bir grup, giderek daha fazla bilimsel sosyalizme yaklaşmakta, daha fazla uluslararası işçi hareketiyle bağlaşıkmaktadır. «Diğer bazıları devrimci belgiler kullansalar da, pratik eylemleri bu belgilerin tam tersi sonuçlar vermektedir.»¹⁹ Özellikle bu kanadın işçi sınıfı hareketiyle söyleşiye yanaşmadığı, tersine onu dıştalar bir eğilime büründüğü ve hemen tümüyle orduya yaslandığı gözlenmektedir. «Giderek bu, devletin askerileştirilmesine ya da yarı askeri bir karakter kazanmasına yol açabilir. Kitlelerden tümüyle kopmuş olan bir yönetimin uzun süre güçlü kalabilmesi ve özellikle emperyalizmin saldırılarına karşı direnmesi çok güçtür.»²⁰

Az ve orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkelerde anti-emperyalist, anti-faşist cephelerin potansiyel bileşenleri olan bu tabaka ve gruplara karşı işçi sınıfının tutumunu belirleyici etmenler, ülkeden ülkeye değişen çeşitli özellikler barındırmakla birlikte,

¹⁷ Bu açıdan, anti-emperyalist cephenin kendi içinde yer alan partileri «ve dolayısıyla da kendi kendisini yavaş yavaş eritmeye» çabalaması fikri, kimi Marksist teorisyenlerce şiddetle eleştirilmektedir (Bkz. H. Vass, «Sosyalist Ulusal Birliğe Doğru», BSS, Aralık 1977, s. 40).

¹⁸ Ulyanovski, age, s. 190.

¹⁹ A. F. İsmail, «Sosyalizme Yöneliş», BSS, Ekim 1977, s. 36.

²⁰ C. Akar, «Ordunun Yeri ve Rolü Üzerine», Ürün, S. 22, s. 22.

öz olarak değişmemektedir: Siyasal egemenliği, bağımsızlığı sağlamlaştırmak ve savunmak, ekonomik bağımsızlığın gerçekleştirilmesi, halkın toplumsal ve ekonomik yaşam düzeyini yükseltmek, uluslararası devrim hareketine elden gelen en büyük katkıyı yapmak.

Gelişmekte olan ülkelerde emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı ortak savaşımın platformu da esas olarak bu etmenlere dayanır. Emperyalizmin politik, ekonomik, malî, askerî teknolojik ve kültürel boyunduruğunu kırmak, emperyalist paktlardan sıyrılmak, işbirlikçi çevrelerin, tekelcilerin, komprador burjuvazinin, büyük toprak sahiplerinin, feodal beylerin, latifundistlerin sultasına son vermek, büyük bankaları, dış ticareti, sigortacılığı millileştirmek, demokratik bir toprak reformuna gitmek, emekçi halkın çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek, başta komünist partiler üzerindeki anti-demokratik yasaklamalar olmak üzere her tür gerici kısıtlamaları kaldırmak ve genel bir demokratikleşmeyi sağlamak, küçük üreticilerin, küçük işletmelerin durumunu iyileştirmek, vb. bu platformun başlıca noktalarıdır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelerde de tüm ilerici güçlerin geniş bir anti-emperyalist, anti-faşist cephesinin kurulmasından emperyalizmin ve işbirlikçilerinin ödü kopuyor. Uydurma «uzlaşmazlıklar» ortaya atmak, ilerici güçleri bölmek, birliği kendi «konumu açısından» tehlikeli gören kariyerist «önderleri» kimi kitle örgütlerinin başına getirmek, kudurgan bir anti-komünizm duygusu yaratmak, dinsel inanç ve geleneklerden yararlanmak, vb gibi yöntemlerle, ilerici güçlerin birliği engellenmek isteniyor. Bu koroda, emperyalistlerle yanyana, sağ ve «sol» oportünistleri de görmek mümkün.

Emperyalist güçlerin bu açıdan kimi yerlerde belirli bir başarı kazandıkları da görülmektedir: «...gelişme halindeki ülkelerdeki demokratik ve ilerici güçlerin birçok kolları birbirlerinden kopmuş durumdadır ve aralarındaki ikinci derecedeki çelişkiler ve anlaşmazlıklar karşı koymalarını engellemektedir. Bu bölünmüşlük emperyalizme ve gericiliğe, saldırgan ve bozguncu planlarını başarıyla gerçekleştirme, konumlarını ve çıkarlarını koruma olanağı sağlamaktadır.»²¹

Az ve orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkelerde oluşturulan anti-emperyalist, demokratik cephelerin belirli bir aşamadan sonra, belirli dönüşümler geçirerek, anti-kapitalist yönelimler kazanabilme olanağına sahip olduğunu ve bu yüzden böylesi bir ortak cephe iktidarının, giderek, anti-kapitalist bir iktidar biçimi almasının, en azından teorik olarak, mümkün olduğunu eklemeliyiz. Bu olanağın gerçekliğe çevrilmesinde elbette pek çok etmen rol oynar; ama bunlardan ikisini, uluslararası devrim hareketinin

²¹ A. F. İsmail, agy.

güncel konumunu ve içinde bulunduğu koşulları, ayrıca, sözkonusu ülkede faaliyet yürüten komünist partisinin ideolojik ve örgütsel sağlamlığını özellikle belirtmekte yarar vardır.

Bu tezi doğrulayan örnekler arasında, Angola ve Mozambik deneyimleri sayılabilir. Angola'da, Angola Halk Kurtuluş Hareketi'nin (MPLA) şimdiki durumda politik bir parti şeklinde evrimleşme sürecinden sözedilmektedir. «...örgütümüz [MPLA] artık ulusal kurtuluş hareketi tipinden yığınsal bir birlik olmaktan çıkarak, sınıfsal bir parti haline gelecektir.»²² Mozambik Kurtuluş Cephesi (FRELİMO) için de benzer bir süreç sözkonusudur. «FRELİMO henüz cephe karakterini koruyor, ama yavaş yavaş bir evrim geçiriyor. Cephe, dinsel inancına, sınıfsal durumuna, giderek politik görüşlerine bakmaksızın, herkese açık olsa da, saflara girmenin yine de bir ana koşulu vardır: FRELİMO'ya alınan, insanın insanı sömürmesine karşı olmalıdır. Bu da kapitalist olmaya, kazançlar yığmaya özenenlerin partiye girme yolunun kapalı olduğu anlamındadır.»²³

Ancak, ulusal kurtuluş cephesinin, anti - emperyalist birleşik cephenin giderek anti - kapitalist bir politik parti işlevine bürünmesi, daha çok, (sınıfların ve dolayısıyla politik partilerin henüz tam olarak şekillenmediği) az gelişmiş ülkeler için geçerli bir tez niteliğindedir. Gelişmiş kapitalist ülkeler bir yana, orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkeler açısından bile, anti - emperyalist, ilerici cephelerin partileşmesi olanağına ilişkin bu tez genel - geçer bir karakter göstermez; çünkü buralarda, politik partiler uzun zamandan beri faaliyet halindedir ve belirli tabanlara sahiptirler, ideolojik ve politik bir ayrılaşma esasta tamamlanmış durumdadır. Dahası, bu grup ülkelerde böylesi bir savın uluorta öne sürülmesi, ideolojik savaşımı köreltebileceği, ilkesel uzlaşmalara yol açabileceği, proletarya diktatoryası ve proletarya enternasyonalizmi gibi temel Marksist - Leninist önermeleri bir yana itmeye neden olabileceği için, devrimci savaşımın sağlığı açısından çok tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Bununla birlikte, bu ülkelerde işbaşına gelen ilerici, yurtsever güçlerin ortak iktidarının belirli evrimler ve dönüşümler geçirerek, anti - kapitalist bir yönelim kazanabilmesi olanağına ilişkin önermeyi bu tezle karıştırmamak ve bir kalemde silmemek de gerekmektedir.

*

**

Orta düzeyde gelişmiş kapitalist bir ülke olan ülkemizdeki somut durum ve bu durumda anti - emperyalist, anti - faşist cephe (Ulusal Demokratik Cephe) yaklaşımına ilişkin sorunlar başka bir yazının konusu olacaktır.

²² A. B. Baptista, «Halk Egemenliğinin Temelleri», BSS, Temmuz 1976, s. 603.

²³ J. Rebelo, «Kuruluş Dönemi», BSS, Temmuz 1976, s. 607.

Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinden Sayfalar

Faşist Almanya'nın Türkiye'ye Yayılışı

R. DAVOS
(İ. BİLEN)

Bu yazı «Komünist Enternasyonal» dergisinin 25 Şubat 1938 yılında, 2. sayısında, 182-193. sayfalarında çıkmıştır.

Bu yazıyı «Aydınlık» dergisi çevirip, 1976 eylül ayında (67. sayısında) basmıştır.

Yazıyı basarken ayrıca bir de not düşmüştür:

«Yazının başında yazarın adı olarak 'R. Davos' yazılıdır. Fakat 'Komünist Enternasyonal' dergisinin aynı tarihli diğer sayılarında Türkiye hakkında bu imzayla yazılar çıktığından, bunun 'Rasim Davaz' olduğu kanısıyla, buraya 'Rasim Davaz' olarak aldık.»

«Aydınlık» dergisi, Maocular, düpedüz kalpazanlık yaptıklarını kendileri açıklıyor. İstedikleri gibi, işlerine geldiği gibi, ad ve soyadlarını değiştiriyorlar. Olay ve olguları tepetaklak ediyor, iğrenç provokasyonlar, suçlamalar yapıyor, her yana çamur atıyorlar.

Göbels, faşist partinin Nürenberg Kongresinde: «Davamız... Türkiye'de de başarıyla gelişmektedir» dedi. Bu açıklamayı yaparken Göbels nelere dayanıyor? Yoksa bu bir lâfabeliği, bir gevezelik miydi? Neylersin ki, Göbels'in övünmesine neden olan gerçekler vardır.

Türkiye, emperyalist devletlerin, özellikle Alman emperyalizminin ötedenberi göz diktiği yağlı bir kuyruktur. Emperyalistler, daha 1922 yılında Türkiye halkından sert bir dayak yediler. Ama soyguncu emellerinden vazgeçmiş değillerdir.

Emperyalist Alman sermayesi daha Birinci Dünya Savaşından önce Türkiye'ye girmeye başlamıştır. Bu dalış emperyalist savaştan öncesi daha da yoğunlaştı ve savaş sırasında Alman emperyalizmi Türkiye'deki ekonomik ve siyasal etkisini genişletti. Türkiye'den bir sömürge gibi yararlandı. Ama Birinci Dünya Savaşından güçsüz ve yenik çıkan Alman emperyalizmi, Türkiye'de uzun bir süre eskisi gibi etkin bir rol oynayamadı. Türkiye'deki konumları zayıfladı.

Türkiye halkı, ulusal bağımsızlığını kanı pahasına kazandı. Ama, kazanılan siyasal bağımsızlığı sağlama bağlamak için Türkiye'nin ekonomik ve politik gelişmesini frenliyen yabancı sermayelerin konumlarını ve yurt içindeki dayanaklarını yıkmak gerekiyordu. Derebeylik artığı ilişkiler kökünden silinmeli, gerici ve emperyalizmin ajanları yok edilmeli, kanlı padişahlık rejiminin yüzyıllar boyunca ezmiş olduğu halk yığınları özgürlüğe kavuşmalı ve örgütlenmeliydi. Yığınların ekonomik, siyasal ve sosyal - kültürel hakları güvence altına alınmalıydı.

Ülkenin ekonomik bağımsızlığının temeli olan ulusal bir endüstri gelişmeye başladı. Yabancı sermayelerin elinde bulunan en önemli ekonomik işletmeler ve ayrıcalıklardan bir bölümü, yavaş da olsa, giderek devletçe satın alındı. Devlet, Türkiye'de Alman emperyalizminin elinde büyük bir koz olan Anadolu - Bağdat Demiryolunu satın aldı. Ergani Bakır Madenleri devletin eline geçti. Alman emperyalizminin etkinliği bir dizi ekonomik girişimlerde azalmaya başladı. Alman bankalarının : «Deutsch Gesellschaftsbank» ve «Deutsche Bank»ın eylemleri sınırlandırıldı.

Almanya'da faşizmin erk başına gelmesiyle görünüm değişmeye başladı. Faşist Almanya soyguncu gözlerini yeniden Türkiye'ye dikti. 20 Ekim 1937 günlemeli «Haber» gazetesi şöyle yazıyor:

«Bütün soyguncu devletlerin başında gelen ve daha önce de doymak bilmeyen açgözlerini Anayurdumuzun üzerine diken Almanya'nın yöntemlerine çok dikkat etmemiz gerek. Wilhelm Almanyası'nın ve şimdiki faşist Almanya'nın amaçlarının bir olduğu apaçıktır.»

Gene bu konuda, Türkiye'de İngilizce çıkan «Temps» gazetesi şunları yazıyor:

«Faşist emperyalist devletler dünyayı aralarında yeniden paylaştılar. Bu paylaşmada Türkiye, Almanya'ya düştü... ve Almanya bu payı ele geçirmeye çalışıyor.»

Türkiye, coğrafyası bakımından, Balkan ülkeleri ve Akdeniz üzerinden Doğu'ya doğru giden, saldırgan faşist Alman ve İtalyan emperyalistlerinin yayılma yolu üzerindedir. Hitler Almanyası saldırganlık politikasını yürütmek için Türkiye'ye yaklaşmaya ve onu SSCB'ne karşı saldırıda bir üs haline getirmeye çalışıyor. Bu saldırganlık planlarını o, Türkiye ile ekonomik, politik ve kültürel ilişkiler ardında saklıyor.

Emperyalist ülkeler, özellikle faşist Almanya, Türkiye halkının savaşla kazandığı bağımsızlığını sağlamlaştırma yolunda karşılaştığı her zorluktan yararlanıyorlar. Bunlar, Türkiye'deki etkilerini kuvvetlendirme çabasındadırlar. 1929 - 1934 genel ekonomik bunalımı, daha yeni yeni belini doğrultmaya başlayan Türkiye ekonomisini de burgacına aldı. Bunu Türkiye'nin dış ticaret ilişkilerinde de görebiliyoruz.

1930 yılında Türkiye'nin toplam dışsatımı 150 milyon Türk lirasıydı. 1933'te bu toplam 90 milyon liraya düştü. Dışsatım, daha sonra yeniden çok yavaş bir yükselişle ve 1936'da 115 milyona ulaştı. Türkiye'nin dışalımını 1930 yılında 145 milyon Türk lirasıydı. 1933'te bu toplam 75 milyona düştü. 1936'da yeniden 90 milyon liraya çıktı. Dışalımdaki bu düşüşün, ulusal endüstriyi hızlandırmayı amaç edinen hükümet politikasının bir sonucu olduğunu da unutmamak gerek.

Çeşitli ülkelerle ticaret ilişkilerinin gelişmesi şöyle bir görünüm veriyor: 1930'da Türkiye'nin dışsatımının % 12'si Fransa'ya yapıyordu. 1936'da ise bu toplam % 31'e indi. Fransa'dan Türkiye'ye yapılan mal satımı 1930'da % 10 iken, 1936'da sadece % 2,5'ti.

Türkiye'den İngiltere'ye yapılan malsatımı 1930'da, toplam dış satımın % 8,8'ini tutuyordu. 1936'da ise % 5'e düştü. Bununla birlikte İngiltere'den Türkiye'ye yapılan mal satımı % 12'den % 6,3'e düştü. Türkiye'nin dışsatımında İtalya'ya düşen payı 1930'da % 21,1'di. 1936'da % 3,6'ya indi. İtalya'dan yapılan dışalım ise % 14'ten % 2,2'ye düştü. Türkiye ve İtalya arasındaki ticarete görülen bu büyük daralma, İtalya'nın Habeşistan'a karşı açtığı soygun savaşı sırasında İtalya'ya uygulanan ekonomik önlemlere Türkiye'nin de katılması sonucudur.

Bunlara karşılık Almanya'nın, Türkiye'nin dış satımındaki payı 1931 yılında % 10,62 iken, 1936'da bu toplam % 51'e yükseldi. Almanya'nın yine bu yıllar içinde Türkiye'ye yaptığı mal satımı payı % 21'den % 41,9'a çıktı. 1937 yılının ilk dört ayında Türkiye'nin Almanya'ya dış satımı 23 milyon Türk Lirası, yani 44 milyon lira tutan toplam dışsatımın % 51,6'sıydı. Türkiye'nin Almanya'dan dışalımını da aynı zamanda % 49,6'ya ulaştı. ¹ Aşağıdaki sayılar Türkiye'nin Almanya'yla yaptığı dış ticaretin oransal olarak artışını iyi bir biçimde göstermektedir. Her yılın ilk dokuz ayı içinde (milyon mark olarak) :

	1934	1935	1936	1937
Almanya'ya dışsatım	30.3	57.4	75.0	84.5
Almanya'dan dışalım	39.5	51.7	57.0	66.9

Sayılar, Türkiye'nin Almanya'ya dışsatımının geçen yılın son 9 ayında, ondan önceki yılın aynı aylarına göre % 17,4 ve Almanya'dan dışalımının % 15,8 arttığını gösteriyor.

Türkiye'nin dış ticareti 1932 - 1933 yıllarında en düşük düzeye inmiştir. Tam bu zor durumda Almanya «yağlı» müşteri ve kurnaz işadamı olarak Türkiye'yle ticaret ilişkilerini geliştirmeye

¹ Bütün bu sayılar Haziran 1937 günlemeli İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası'nın gazetesinden alınmıştır.

başlıyor. Türkiye’de İngilizce çıkan «Temps» gazetesi 11 Kasım 1937 günlemeli sayısında bu konuda şöyle yazıyor:

«1929 - 1932’ yılları arasındaki dünya bunalımı bizi de içine aldı. Dışa sattığımız mallar için alıcı yoktu. Bu nedenle Almanya ile ticaret ilişkilerimizi güçlendirmek zorunda kaldık.»

Türk - Alman ticaret ilişkilerinin biçimini ve işleyişini incelemek ilgi çekicidir: 1) Yürürlükteki Türk - Alman ticaret anlaşmasına göre, Türkiye Almanya’dan satın aldığı malların tutarından % 20 fazlasını Almanya’ya satabilir; 2) Almanya’dan satın alınan mallar Klering sistemine göre ödeniyor; 3) Malların değerlendirilmesi Mark’ın önceden saptanan değerinin kuru üzerinden yapılıyor. Mark’ın kuru yüksektir. Ama borsada çok düşük değer buluyor. Çünkü, Mark «çürük» paradır. Klering sistemi ve «çürük» Mark, Almanya mallarının yüksek fiyattan Türkiye’ye satılmasını, buna karşılık Türk mallarını Almanya’nın yok pahasına satın almasını sağlıyordu. Böylesi bir ticaretten en kazançlı Almanya’nın çıktığı açıktır.

Bu iki ülke arasındaki ticaret ilişkilerinde daha başka bir özellik de gözleri üzerine çekmektedir. Almanya 1936 yılında Türkiye’den dışarıya satılan bütün kuru üzümün % 75’ini, incirin % 60’ını, fındığın % 25’ini, tütünün % 24’ünü, taze sebzenin % 35’ini vb. satın alıyordu. Hitlerciler Alman halkının yağı ve ekmeği yerine, top koyarken, niçin Türkiye’den kuru üzüm, incir, fındık satın alıyordu? 24 Mart 1937 günlü «Temps» gazetesi bu soruya cevap veriyor: «Almanya bu malları illâ da Türkiye’den almak zorunda değildir. Başka pazarlardan da satın alabilir. Ama böylece ülkemizin dışsattımını, ticaretini kendi tekeli altına almak ve Türkiye’nin iç ekonomisine egemen olmak istiyor.»

Ayrıca, Almanya indirimli satın aldığı bu ucuz malları başka ülkelere satıyor. Böylece kendi ülkesine döviz sokuyor, öte yandan Türkiye’nin dış pazarlarına oturuyor, eline alıyor. Böylesi bir ticaret Türkiye için olumsuz sonuçlar doğurdu. Almanya Türkiye’den durmadan mal çekiyor, Türkiye’ye boyuna borçlanıyor. Öyle ki, Almanya’nın ödenmemiş Türk malları karşılığında toplanan borcu, Başbakan Celâl Bayar’ın üç ay önce belirttiği gibi, aşağı yukarı 88 milyon Mark veya 43 milyon TL. tutuyor.

Tek sözle Alman faşistleri haydutluk ve silâhlanma işlerine Türkiye’nin kesesinden, 43 milyon Türk Lirası harcadılar. 19 Ekim 1937 günlü «Temps» gazetesi Türkiye ve Almanya arasındaki ticaret ilişkilerinin sonuçlarını özetliyor ve şöyle yazıyor:

«Faşist Almanya’nın ‘Drang nach Osten’ - Doğu’ya akın politikasının Türkiye’yi ve Balkan ülkelerini şu ya da bu biçimde içine alan bir politika olduğunu biliyoruz. Bu politika, Avrupa’daki bunalım döneminde, Balkan ülkelerinde ve bu arada Türkiye’de de Almanların yararına sonuçlar verdi. Almanya bu ülkeleri ekonomik bakımdan kendisine bağımlı kıldı.»

Bu gazete başka bir yerde, «Yeni Alman sömürgeleri» yazısında, Almanya'nın nasıl, gerekli malları ve hammaddeleri satın alarak fazla bir harcama yapmadan özel olarak asker bulundurmadan, açık veya kapalı biçimde Türkiye'yi Almanya'ya bağımlı bir ülke haline getirme çabasında olduğunu gösteriyor.

Türk - Alman ticaret ilişkilerinin sonuçları, kuşkusuz, Türkiye'nin bağımsızlığını tehdit ediyor. Bunu İsmet İnönü hükümeti de görüyor. Bu nedenle hükümet «Cumhuriyet Merkez Bankası»na, Almanya'ya mal satanlara kredi verilmesini durdurma yolunda genelge verdi. Klering sistemi sonucu yığılan Alman borçlarının hesaplanması ve ödeme sorununu ileri sürdü. Bu amaçla iki - üç ay önce bir protokol imzalandı. Buna göre: 1) Almanya bir yıl içinde şimdiye kadar birikmiş borçlarını ödemek zorundadır; 2) Almanya borcunu kısmen Türkiye'ye kısa vadeli borç verme yoluyla karşılayacaktır. (Almanya borç hesabına saymak üzere bono satın almaya başladı. Bunun sonucu borsada Türk borç tahvillerinin «Uni-Türk» kurunda bir düşüş yarattı.) 3) Almanya bu borç karşılığında Türkiye'ye mal satımında indirim yapmayı garanti ediyor. (Böylece Almanya mallarını satmak için yeni bir olanak sağlıyordu.) 4) Klering sistemiyle Türkiye'nin alacaklısı ve aynı zamanda Almanya'ya borçlu olan ülkelerle üçlü anlaşmaların yapılmasına çalışılacaktı. Bu anlaşmalara göre, Türkiye'deki Alman borçları biraz da, Türkiye'nin kendisinin üçüncü ülkelere olan borçlarının karşılığında ödenecekti. Ayrıca Türkiye Almanya'nın sattığı Alman mallarını bu ülkelere satacaktır. (Böylece Türkiye Alman mallarının sürümü için bir aracı olacaktır.)

Görüldüğü gibi, Alman borçları sorununun bu biçimde çözümü Almanya için çok elverişlidir. Türkiye faşist Almanya'nın ördüğü örümcek ağı içinde gittikçe daha fazla debeleniyor. Türkiye böylesi bir anlaşmaya boyun eğmek zorundaydı. Çünkü bu tutarlar - paralar onun için «donmuş sermaye» anlamına geliyor.

Bununla birlikte Almanya ile Türkiye arasında eski ticaret anlaşması yenilendi: 1) Her iki ülkenin dışalım ve dışsatımı dengelenecek. O zamana kadar Türkiye'nin Almanya'ya dışsatımı onun dışalımını geçiyordu. 2) Almanya'nın Türkiye'ye malsatımı yılda 40 milyon lirayı geçemeyecek. Almanya'nın dışsatımı, Türkiye'ye olan borcunu para ile ödeme yerine malla ödemeyi şart koşmuyordu, yani sattığı malları kapsamına almıyordu. Ticaret işlemleri TL. üstünden yürütülecek. 3) Her iki ülke birbirlerinden aldıkları malları başka ülkelere tekrar satabileceklerdir.

Bu ticaret anlaşmasıyla Türkiye «çürük» Mark'tan kurtuluyor ve faşist Almanya'nın ticaret manevralarına belli bir ölçüde sınır çekiyor. Ama, bu ticaret anlaşması, Türkiye'yi Almanya'yla olan ve onu baskı altında tutan ticaret ilişkilerinden kurtarmıyor.

İki ülke arasındaki ticaret ilişkilerinin böylesine olumsuz ve Türkiye'nin ulusal bağımsızlığı için tehlikeli sonuçlara gebe ol-

masına karşın, yine de, belli bazı Türk tüccarları, komprador takımı bu ilişkilerin geliştirilmesini istiyorlar. Büyük tüccarların, kompradorların bu işte hiçbir kayıpları olmuyor. Çünkü onlar, tarım ürünlerini köylülerden çok düşük fiyatlarla satın alıyorlar. Bu da onlara mallarını ucuz fiyattan ve taksitle Almanya'ya satma olanağını sağlıyor. Onlar için Türkiye'nin bağımsızlığı söz konusu değildir, kâr sağlamak önemlidir. Son zamanlarda Alman firmaları, mal satın alan bürolar, Türkiye'de yaptıkları önemli mal alımını bu araçlar yoluyla yapmaktadırlar. Son günlerde Türk gazeteleri seslerini yükseltiyor:

«Almanya, mal stoklarını ve büyük sermayeleri ellerinde toplayan büyük tüccarlarla alış-veriş yapıyor. Bu, Almanya'nın yararına pazarlarımızda bir tekel durumu yaratıyor.»

Almanya ile olan dış ticarete, dışarıya mal satan küçük tüccarlar büyük ölçüde zarar görüyor. Bundan başka, Almanya satın aldığı malların bedelini ancak 9 ay sonra ödediği ve buna, dışa mal satan küçük tüccar dayanamayacağı için, bunlar Almanya ile ticaret işlerine girmekten korkuyorlar. Böylesi bir durum ülke içinde kızgınlık, tedirginlik ve dışarıya mal satan küçük tüccarlar arasında protestolar yaratıyor.

Almanya, Türkiye'ye ekonomik alanda başka biçimlerde de giriyor. Büyük Alman kumpanyaları yeni köprüler, elektrik santralleri, demiryolu ve karayolları yapımı üstenciliklerini alıyorlar. Almanya, Türkiye'ye lokomotif, vagon, ray satıyor, gemi yapımı siparişlerini alıyor. Böylece, örneğin yalnız Krupp firması 1937 yılı başında 12 yük ve yolcu gemisinin yapımını almıştır. Faşist Almanya'nın Türkiye'den aldığı askersel üstencilikler seyrek rastlantılar değildir.

Ayrıca Türkiye'nin dış ticaret borçlarının aşağı yukarı % 15'inin Almanya'ya olduğunu da unutmamak gerekir.

Almanya son zamanlarda pamuk, yün, krom ve savaş için önemli olan başka mallara karşı istemlerini artırdı. Türkiye'nin pamuk üretimini birkaç yıl öncesinden kapatmayı amaçlıyor. Bu amaçla Alman ticaret adamları Türkiye'nin bütün pamuk üretim alanlarını teker teker dolaşıyorlar. Ayrıca Alman Bakanı Schacht 1936 sonunda Türkiye'ye geldi ve Türkiye'deki sulama işleri için Alman sermayesine ayrıcalık tanınması önerisinde bulundu. Bu önerinin arkasında Türkiye'nin bütün tarımını bağımlı kılmak planı yatıyor.

Ama, Almanya'nın açgözleri bununla doymuyor. Türkiye ekonomisinin her köşesine, her bucağına girmek istiyor. Hitler, Türkiye Ulaştırma Bakanlığı'na Türkiye'de sivil havacılığın geliştirilmesi için işbirliği önerisinde bulundu.

Görüldüğü gibi, faşist Almanya'nın Türkiye'de yayılma yolları ve araçları çok yönlü ve çeşitlidir.

ALMAN FAŞİZMİNİN TÜRKİYE'YE YAYILIŞI VE TÜRKİYE'DEKİ AJANLARI

Türkiye'de, «bizim için mallarımızı satmak önemlidir» görüşü egemendir. Bu görüş ülkenin bağımsızlığına karşıdır. Bu görüşü Büyük Millet Meclisi'nin kürsüsünden bile söylediler. Sorunun özü nedir? Türkiye mallarını elbette satacaktır. Ama, Türkiye'nin yaşamı için önemli olan, malların satışı ile birlikte ülkenin bağımsızlığını da satmamaktır.

Dünyada barışın savunma kalesi olan ülke ile, SSCB ile ticaret ilişkilerinin geliştirilmesi, ekonomik, politik ve kültürel ilişkilerin genişletilmesi hiçbir biçimde Türkiye'nin bağımsızlığını tehdit etmez, tersine sağlamlaştırır. Çünkü, Sovyetler Birliği bencil çıkarlar gütmüyor. SSCB, Türkiye'nin ekonomik atılımlarını destekliyor. O, Türkiye'nin gelişmesini isteyen dünyada biricik ülkedir. Sovyetler Birliği'nin yardımıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin övüldüğü güçlü dokuma kombinaları kuruldu. Başka ülkelerin tersine, Sovyetler Birliği, hiçbir zaman yaptığı maddesel desteği Türkiye'nin ulusal bağımsızlığına karşı kullanmadı. 14 Ekim 1937 günlü «Yeni Asır» gazetesi şöyle yazıyor:

«Sovyetler Birliği'nin dış politikası barışın sağlamlaştırılmasına yönelmiştir. Şimdiye kadar büyük komşumuzun davranışlarında bir kez bile bir saldırı sızıntısı görmedik.»

Yine bu gazete 6 Haziran 1937 sayısında:

«Bütün dünyanın düşmanca saldırısına karşı bağımsızlığımız için savaştığımız zaman, Sovyetler Birliği bize dostluk elini uzatan ilk ve tek devlettir» diyor.

Faşist Almanya'nın Türkiye ile ilgili çabaları ve amaçları büsbütün başkadır. Bu konuda 13 Ekim 1937 günlü «Tems» gazetesi çok açık biçimde şunları yazıyor:

«Almanya güçlü bir müşteri olarak etkisini kullanıyor ve bu etkiyi politik bir biçimde çekip çevirmek ve böylece Türkiye'yi yedeğine almak yolundan yürüyor... Türkiye'yi ekonomik bakımdan boyunduruğa vurmaya isteyen Almanya, onu kendi politikasına alet etmeye çalışıyor. Birinci emperyalist dünya savaşında, o dönemde yedeğe alınmanın ne demek olduğunu çok iyi öğrendik. Alman militaristleri Türkiye sözünü sözlüklerinden çıkardılar, ona 'Enverland' diyorlardı. Türkiye'yi bir sömürge gibi yağmaladılar.»

Türkiye'yi Alman politikasının bir aygıtı yapmak, kendi etkileri altına almak konusunda faşist Almanya'nın attığı adım, Türkiye'yi dostlarından koparmak çabasındır. Peki, faşistler planlarında hangi hesaplara dayanıyorlar? Türkiye'de faşist Almanya'nın bu planları gerçekleştirmek için dayandığı eğilimler, öğeler var mıdır? Evet. Türkiye'de bu utanç verici planları kolaylaştıran eğilimler vardır. Bunlar, Büyük Millet Meclisi'nde yapılan konuş-

malarda, hatta yeni Bakanlar Kurulu'nun programında belirleniyor. Bu eğilimler dış politikada (sanki «tarafsızlık»la barış korunulabilirmiş gibi) Balkan ve Doğu Paktlarına daha çok dayanma politikasında ortaya çıkıyor. Elbette, Balkan ve Doğu Paktları barış ilkesine dayanıyor ve onu bir ölçüde sağlamlaştırıyor. Ama, çok iyi biliyoruz ki, Almanya'nın bütün çabaları ve baskısı Balkan Devletlerini kendi etkisi altına alma yolundadır. Alman faşistleri bunu hiçbir zaman gizlemiyorlar. «Deutsche Allgemeine Zeitung» bakınız ne yazıyor:

«Doğaldır, Almanya, Güney - Doğu Avrupa'nın gelişmesine büyük ilgi duyuyor. Bu gelişmeyi yönlendirme Alman dış politikasının açık amacıdır.»

«Deutschland» gazetesi: «Tuna ve Balkan ülkelerinin sadece Almanya ile beraber olma politikası izlediklerini ve bu bölgede hiçbir zaman Almanya'ya karşı bir politika izlenemeyeceğini» açıklıyor.

Dış politikada Balkan ve Doğu Paktlarına, tarafsızlık politikasına dayanmak, Almanya'ya, Türkiye'ye kolayca sızmak, Türkiye'yi dostlarından yalıtılmak ve Türkiye'yi barışçı tutumundan ve bağlaşıklarından koparmak olanağını sağlıyor. Türkiye için «tarafsızlık» politikasının yıkım getireceği açıktır.

Faşist Almanya'nın planları ve istemleri, amaçları bu açıdan 12 Haziran 1937 günlü «Haber» gazetesinde iyi bir biçimde anlatılıyor:

«Almanya ve İtalya, küçük bağlaşıklar ve Balkan Paktı'na bağlı devletler arasında ayrılık tohumları ekmeye çalışıyor. (Türkiye'nin Balkan Paktı içinde olduğunu unutmamak gerek.) Bu devletler ile Sovyetler Birliği arasında dostça bağları koparmak, bu devletlerin Fransa ile olan bağlaşıklığını bozmak istiyorlar. Böylece bu ülkeleri birbirinden ayırarak ve dostlarından yalıtılarak, herbirini ayrı ayrı, teker teker Almanya'nın ve İtalya'nın sömürgesi durumuna getiriyorlar.»

Bu amaçla faşist Almanya Türkiye'nin dış politikasındaki yalpalamalardan her biçimde yararlanmaya çalışıyor. Böylece, faşist Almanya, örneğin Türkiye'nin Montrö'de Boğazlar konusundaki görüşmeler sırasında geçirdiği sallantı ve yalpalamadan hemen yararlandı. Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki dostluk ilişkilerini her yoldan baltalamaya çalıştı. Bu sinsî eylemler açıkça aşağılayıcı çıkarlar gözetilen bir nitelik taşıyor. Görüşmeler sırasında basında «Türkiye'nin Bağımsız - Sovyet Paktı'na girdiği» biçiminde dedikodular aldı yürüdü. Faşist Almanya gazeteleri utanmadan, sıkılmadan şöyle haykırıyor:

«Türkiye bu türden, Almanya'ya karşı olan paktlara giremez. Bunu yapmaya cesaret edemeyecektir!»

Hatay sorunu görüşmeleri sırasında faşist devletler Türkiye'yi açık bir serüvene kışkırttılar. Her yoldan işi kızıştırma ve so-

runu Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında bir kan deryasına çevirme çabası içindeydiler. Nione görüşmeleri sırasında faşist Almanya ve İtalya vargüçleriyle Türkiye üzerinde bir baskı havası yaratma çabası içindeydiler. Türkiye'deki ajanlarının aracılığıyla Sovyetler Birliği'ne en çirkin iftiraları savurdular. Bütün bu çabaların amacı Türkiye'yi barış tutumundan ayırmak ve dostlarıyla ilişkilerini koparmaktı.

Almanya Türkiye'yi kendi politikasına bağlamak ve eli altında tutmak için, Türkiye'de özel ajanlar buldu. Türkiye'de böylesi bir işe elverişli gereçler var mı? Evet. Yabancı sermayeye, Alman pazarlarına bağlı çevreler, büyük ithalat ve ihracatçılar, gericiler, ülkenin ulusal bağımsızlığının düşmanları bu işte elverişli öğelerdir. Alman faşistleri boş durmuyorlar. Memlekette ajanlar ve kendilerine kadrolar yaratıyorlar.

FAŞİST AJANLAR VE TÜRKİYE'DE FAŞİST PROPAGANDA

Bugün Türkiye'de açık, legal bir faşist örgüt yoktur. Ama, üstü örtülü biçimlerde faşist akımlar vardır. Bunlar ancak fırsat buldukça açığa çıkmaktadırlar. Faşist Almanya ajanları açıkça ortaya çıkmaktan çekiniyorlar. «Haber» gazetesi şunları yazıyor:

«Türkiye'de, kökünden sökülüp atılması gereken faşist propaganda var mıdır? Buna hayır diyemeyiz.»

19 Ekim 1937 günlü «Tems» gazetesi bu konuda şunları yazıyor:

«Bugün İstanbul ve Anadolu'da, faşizmin örgütlü çalıştığını kanıtlayan olaylar vardır. Ülkede Yahudi düşmanlığı ve faşist propaganda yürüten, düzenli olarak broşür, kitap yayınlayan gruplar yayılmıştır. Bunlar, sezdirmeden devlet kurumlarına sızıyorlar. Bazan açık ve hatta kabaca basında ortaya çıkıyorlar.»

«Haber» gazetesi: «Bu faşist fikirleri yayan gazetelere iyice dikkat etmeliyiz. Eğer belli bazı yayınları dikkatle okursak, satırlar arasında Almanya ve Japonya görülür.»

Faşizmin Türkiye'de girdiği kanallardan biri, basındır. Alman faşizmi bu alanda da ajanlar elde etmeye başladı. Örneğin, «Cumhuriyet» gazetesi ve yazı kurulu Alman faşizminin etkisi altındadır. Orada çalışanların birçoğunu Alman faşistleri satın almıştır. Bu faşist ajanları Hitler'in havasından alıyorlar ve onun saldırı planlarını göklere çıkarıyorlar. 2 Mart 1937 günlü «Cumhuriyet» şöyle yazıyor:

«Eğer Almanya'nın istekleri yerine getirilirse genel barışın sağlanmasında yararlı olunur.»

Başka bir sayısında yine aynı gazete şunları «açıklıyor» :

«Hitler sömürgeler istiyor... Almanya toprak bakımından sıkıştırılmıştır. Ama, Almanya'nın da yaşamak için herkes gibi hakkı vardır. Almanya'ya yeni topraklar verilmelidir.»

Faşizmin zehir saçan ajanları alçakça ve utanmadan emperyalist faşist Almanya'ya Türkiye'nin bağımsızlığını peşkeş çekmeye hazırdılar. Hitler'in kanlı rejimini övüyorlar. Açıkça Yahudi düşmanı propaganda yürütüyor ve «arı ırk» teorisini savunuyorlar.

«Haber» gazetesi bu konuda şunları yazıyor:

«Arı ırk teorisini savunan 'Cumhuriyet' gazetesi, açıkça Alman faşizminin ateşli yanlısı olduğunu kanıtıyor... Yahudi düşmanlığı ve 'arı ırk' teorisi hiç su katılmamış faşizmin belirtileridir.»

«Cumhuriyet» gazetesi faşizme sempatisini açıkça belirtiyor. Bu gazete Göbels'in açıklamasını savundu ve açıklamayı protesto eden Türk gazetelerine saldırmaya başladı. Türkiye halkının uyanıklığını körletmek, onu korkutmak isteyen bu gazete alabildiğine bağlıyor:

«Böyle dost bir ülkeye karşı kötü bir hava yaratmamak gerekir... Bunda tehlikeli ne var... Bizde faşist propaganda nerede var... Faşist propagandadan korkmamalıyız.»

Böylece Göbels'in avukatı olarak Türkiye halkına faşist düşünceler aşılamak istiyor. Faşizmin Türkiye'nin bağımsızlığı için tehlikeli olmadığını, «faşizmin komünizmin düşmanı olduğunu, bizim düşmanımız olmadığını» savunuyor. Buna karşılık öteki Türkiye gazetelerinin verdikleri karşılıklar çok doğrudur. «Haber» gazetesi:

«Bolşevizm düşmanlığı, faşizmin ve Nazizmin üstü kapalı bir türüdür.» diyor.

«Temps» gazetesi faşizm borazanlarını daha kesin bir biçimde yeriyor:

«'Cumhuriyet' gazetesi Göbels'in bir avukatıdır. Nazi propagandası yürütmek, onu savunmak, ona yol açmak, bu, ülkenin bağımsızlığını tehlikeye itmek demektir... Bu bizi köle düzeyine indirmek demektir. Faşistlerin ve faşist devletlerin, ulusların bağımsızlığına karşı komplolar hazırladıklarını herkes çok açık görüyor. İspanya, Çin ve Habeşistan üç yaralı aslan gibi duruyorlar... 'Cumhuriyet' gazetesi sorumlu yazarı Yunus Nadi'nin istediği işte böylesi birşey. Yunus Nadi yoksa bir Franko mu olmak istiyor?»

Faşist propaganda yalnız Cumhuriyet gazetesiyle sınırlı kalmıyor. Her gün gazetelerde ve sinemalarda Hitler'in, Göbels'in, Göring'in konuşmaları ve resimleri öylesi bir ölçüde veriliyor ki, bu, faşizme karşı olanların protestolarına yol açıyor.

«Alman Haberler Bürosu» açıkça çalışıyor. Bu büronun yönetmeni Bay Brell Türk basınına hiç sıkılmadan çeşitli yazılar gönderiyor, bundan başka faşist gazetelerde sık sık «yalnız Türk'lerin Arı ırktan oldukları» konusunda laf ebeliği yapan açıklamalar ve savlar çıkıyor. Alman faşistleri, faşist propagandanın genişletil-

mesi için elden geldiği kadar herşeyden yararlanıyorlar. Kültür ve spor alanlarındaki ilişkilerden, her şeyden yararlanıyorlar. Her yoldan «eski Türk - Alman dostluğunu» yeniden kurmaya çalışıyorlar. Türk gazetelerinden, öğretmenlerinden, spor kulüplerinden delegasyonları Almanya'ya çağırıyorlar. 200 - 300 kişilik Alman turist grupları sık sık Türkiye'ye geliyor, Anadolu'yu dolaşiyor.

Faşizmin yayılmasını sağlayan kanallardan biri de Türkiye'de yaşayan Almanlardır. Birçok ticaret kurumlarında, bankalarda, üniversitelerde kürsü başkanı olarak, işletmelerde mühendis, teknisyen olarak çalışıyorlar. Bunların kendi kulüpleri ve kitaplıkları vardır. Bu Almanlar, Stuttgart'ta yapılan «Yabancı Ülkelerdeki Almanlar'ın Örgütü»nün V. Kongresi'ne katılmak üzere bir delegasyon gönderdiler. Bunlar, Türkiye'de faşist ajanlar buluyor ve çeşitli gizli tertiplerle Türkiye'nin ekonomisini dinamitliyorlar. Örneğin, Türk - Alman Ticaret Anlaşması'nın imzalanmasından sonra bu ajanlar Türk Lirasının değerini düşürmek için borsada panik yarattılar. Çünkü, yeni anlaşmaya göre, ticaret işlemleri TL. üzerinden yapılacaktır.

Faşist propagandanın ve kadrolar yaratmanın üçüncü kanalı, Almanya'da öğrenim gören Türk gençleridir. Dışarıda öğrenim gören Türk gençlerinin % 80'i Almanya'dadır. Türkiye'deki Alman faşistleri ve ajanları bu gençleri kendi amaçları için kazanabilmek umuduyla büyük bir çaba gösteriyorlar. Bu konuda 1 Mart 1937 günlü «Cumhuriyet» gazetesi:

«Almanya'da öğrenim gören gençler ve aydınların memleketlerine karşı görevlerinden başka daha bir görevleri var: Almanya'da bütün gördüklerini halkımıza aşılama için kullanmalarıdır» diyor.

Faşistlerin bu öğrencilere bağladıkları ümitler böylesinedir. Almanya'da öğrencilerden başka iş adamları ve ajanları, ticaret bürolarının acentaları da bulunuyor. Alman faşizmi bu kimselerden de kendi hesabına yararlanıyor.

Alman faşistlerinin girmek istedikleri dördüncü kanal ordu ve subaylardır. Bugün Türk ordusunda Alman uzmanı var. Birçok Türk subayı Almanya'da eğitimi görüyor. Alman faşistleri bu kanala büyük bir önem veriyorlar. Kısa bir süre önce bir Alman askersel grubu Türkiye'ye geldi. Bu eğitim başları, subay gruplarını, askersel okulları gezdiler ve denetlediler. Bu heyetin başkanı Türk gazetelerine şöyle bir demeç verdi:

«Ülkenizi Türkiye hükümetinin daveti üzerine ziyaret ettik. Alman ve Türk ordularının arasında daha Birinci Dünya Savaşı sırasında başlayan bir silâh arkadaşlığı vardır. Türk ordusunun gelişmesini ve ilerlemesini izliyor ve bununla yakından ilgileniyoruz.»

Bunlardan başka Türkiye'de faşist hareketi geliştirmeye çalışan bir grup var. Bu grubun başında eski bir yedek subay, bir

büyük toprak sahibinin oğlu olan Cevat İrfat var. Cevat İrfat daha önce Almanya'daydı, faşist elebaşılarda ve Göbels'le de görüştü. Sonra, Türkiye'ye para ve bir yönergeyle döndü. Bu grup, «İstanbul'un Sesi», «İğneli Fıçı» gibi faşist broşür, kitap, gazete ve dergiler yayınlamaya başladı. O kadar küstahca bir propagandaya başladılar ki, hükümet bunları yasaklamak ve mahkemeye vermek zorunda kaldı.

Faşizmin yayıldığı beşinci kanal ise Sultanlığın kalıntıları, yobazlar ve derebeylik artıklarıdır. Din bezirgânları ve onları koruyanlar şu belge altında propaganda yapıyorlar: «Faşizm dini koruyor» diyorlar.

«Haber» gazetesi:

«Faşizm kendini gerici düzenin yeniden kurulması sorununda din yanlısı olarak gösteriyor. Köylere yayılıyor. Faşistlere, serüvencilere toplumun artıkları ve cahil insanlar katılıyor. Yanlıları arasında eski devlet kalıntıları, devrimle ellerinden hakları alınan gruplar ve yurt hainleri var» diyor.

Faşist propaganda bu kanallardan yapılıyor. Faşistler bu öğeler arasından ajanlarını ve kadrolarını oluşturuyorlar.

Türkiye'de halk için gerçek ve geniş bir demokrasi yoktur. Kamuoyu faşizme ve faşist akımlara açık ve örgütlü biçimde karşı çıkamıyor. Halk Partisi Hükümeti iç ve dış sorunlarını dar bir çevre içinde karara bağlıyor. Bu hükümetin halk yığınlarıyla bağları zayıftır. Bu nedenle Alman faşistleri yönetici klik arasında da kendisine yanlılar bulabiliyor.

Ama, geniş halk yığınları emperyalist ezginin ve emperyalist bir devletin «korunması» altında olmanın ne demek olduğunu çok iyi biliyor. Boyunduruk altında yaşamamanın ne demek olduğunu olağanüstü iyi biliyor. Faşizmin, ülkelerin bağımsızlığına saldırılarını görüyor. Türkiye halkı faşizmin savaş, açlık ve barbarlık anlamına geldiğini, emekçi yığınların en acımasız düşmanı olduğunu görüyor. Türkiye halkının faşizme karşı tutumu her geçen gün gelişiyor. Türkiye halkının faşizme karşı nasıl bir kin duyduğunu ve demokrasiye nasıl atıldığını sol Kemalist gazeteler bile dile getirmek zorunda kalıyorlar. Ama hükümet, Türkiye halkının faşizme karşı tutumunun bütün etkin belirtilerini her yoldan bastırıyor.

Faşist Almanya'nın Türkiye'ye karşı planlarını ve çabalarını bozmak, faşizmin ajanlarına güçlü yumruk indirmek, Türkiye'nin ulusal bağımsızlığını korumak, emperyalizmin boyunduruğu altına girmemek, tutsak değil, özgür insanlar olarak yaşamak için halk yığınlarının yaşam koşullarını iyileştirmek, işçilerin, köylülerin, zanaatçıların ve küçük memurların ekonomik, politik, kültürel ve sosyal düzeyini yükseltmek gerekir.

Faşizm yığınların bilinçli ve örgütlü olmasından korkar. Bu nedenle yığınlara, faşizme karşı örgütlenme hakkı sağlanmalıdır.

Faşizm gericiliği hedef alan güçlü ve geniş halk demokrasisinden korkar. Bu, Türkiye'nin geniş halk yığınlarına demokratik hakların sağlanmasının zorunlu olduğu anlamına gelir. Halk, örgütlenme, konuşma, toplanma, basın özgürlüğü için savaşıyor.

Gericilik yanlılarına, faşist ajanlarına ve ülkenin ulusal bağımsızlığına düşman olanlara bu özgürlükler tanınmamalıdır.

Faşizm özellikle eski bürokratik ve halk düşmanı devlet kurumlarında kolaylıkla yuvalanmaktadır. Buna göre, ordu, devlet mekanizması, okullar, kültür ve ekonomik kurumları faşist ajanlardan ve gericilerden temizlenmelidir.

Faşizm barışın düşmanıdır. Türkiye halkı barışa susamıştır. Bu nedenle Türkiye halkının bütün ilerici yığınları, bütün ilerici üyeleri ve bütün devrimci gruplar birleşik bir Halk Cephesi'nde toplanmalıdır. Ancak halk yığınlarının böylesine geniş bir birliği, Türkiye'de faşizmin ajanlarına karşı başarıyla savaşılabılır. Ancak böylesi bir birlik harp kışkırtıcılarının planlarına ve Alman faşistlerinin Türkiye'yi boyunduruğa vurma çabalarına öldürücü bir yumruk indirebilir.

Türkiye halkı 1922 yılında emperyalizme ve ajanlarına ilk yıkıcı yumruğu, birbirine kenetlenmiş olduğu için vurabildi. Gelecekte kendini yeni bir tehlikeye atmamak için, emekçi yığınlar daha şimdiden en geniş bir biçimde birleştirilmelidir. Türkiye işçi sınıfı, Türkiye köylüsü özgür yaşamak istiyor. Bunu ancak güçlerini faşizme karşı birleşik cephede toplarlarsa sağlayabilirler. Türkiye halkı birşeyi unutamaz: Ulusal bağımsızlık bir bütündür. Bu, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel bağımsızlıktır.

temel
yayınlar

S. Üstünel

★

“DEV”

★

Fiyatı: 5 Lira

■

Türkiye Dağıtımı: **TEMEL DAĞITIM**

Türkiye'de Tarımsal Makinalaşma (1)

Kerim AKSU

Daha önceki bir yazımızda¹ Türkiye tarımındaki makinalaşma eğilimlerine dikkati çekmiş ve, eşitsiz, dengesiz ve adaletsiz olmakla birlikte, bir bütün olarak kırsal Türkiye'nin hızla makinalaştığı sonucuna varmıştık.

Türkiye'deki ve Türkiye'nin büyük bir kesimini oluşturan kırsal alandaki üretim ilişkilerini, sınıf savaşımının büründüğü somut biçimleri, köylülük arasındaki devrimci çalışmaların temeli ve işçi - köylü bağlaşıklığı gibi, devrimci savaşımın temel stratejik bir sorununu doğrudan etkilemesi bakımından canalcı önem taşıyan bu konunun üzerinde daha ayrıntılı bir biçimde durma zorunluluğu ortadadır.

1. Tarımsal Makinalaşma: Nasıl Başladı, Nasıl Gelişti?

Osmanlı döneminde tarımda kullanılan üretim araçlarının, karasaban başta olmak üzere binlerce yıldır kullanılagelmiş olan geleneksel araçlardan öteye geçmediği bilinmektedir. Feodal üretim biçiminin, çeşitli özellikler ve özgünlükler içeren somut bir varyantında da kendisini gösteren bir özelliği üretim tekniğinin son derece yavaş gelişmesidir. Bu durum, tarım alanında daha bir belirgindi. Feodalizmin özgül özellikleri de dikkate alınırca, Türkiye tarımında bu dönemde teknolojik bir durgunluğun egemen olduğu rahatça söylenebilir. «Bu durgunlaşma kendini tımar ve zeamet birimlerinin ekonomik durgunlaşmasında da gösterir. Bey, bir çiftçi ve üretimci olmadığından tarımsal verimliliği, **tarım teknolojisinde ilerlemeler yapma** veya tarım ürünlerinin piyasasına etkili olma isteği veya yeteneği de yoktur. Bey, köylünün babadan oğula, yüzyılların geleneklerine göre yaşamasını tabii bulur.»²

19. yüzyılın sonlarına doğru, tarım araç ve gereçlerinin ithaline ilişkin «iradeler» yayınlanmış ve pamuk tarımını geliştirme yolunda çok sınırlı girişimler yapılmışsa da, kırsal alanda makinalaşma sağlanamamış, hatta bu doğrultuda ilk adımlar bile atılamamıştır.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte bu «ilk adımlar»ın atıldığı söylenebilir. Ziraat Vekâleti kanalıyla tarım makineleri ithal edilmesi, Ziraat Bankası kredisiyle çiftçilere taksitle makine satılma-

¹ K. Aksu, «Türkiye Tarımında Toprak Mülkiyeti Rejimi ve Sınıf Savaşımı», *Ürün*, S. 38, s. 51 - 77.

² N. Berkes, *Türkiye İktisat Tarihi*, İstanbul 1970, C. 2, s. 231 - biz çizdik.

sı, ülkeye ithal edilecek araç, gereç ve yedek parçalara gümrük bağımsızlığı tanınması, bu araçlarda kullanılacak akaryakıtın gümrük, tüketim ve tekel vergileri dışında tutulması gibi önlemlere başvurulmuştur.³

1927 Tarım sayımında ülkede, 2.000 kadarı traktör olmak üzere 15.711 tarım makinası bulunduğu saptanmıştır. Ancak 1929 genel bunalımıyla birlikte akaryakıt üzerindeki vergi bağımsızlığının kaldırılması, eldeki makinaların bile kullanımını olumsuz yönde etkilemiştir.

1933 yılına ait bir istatistiğe göre, ülkede 1.132 traktör, 160 balya makinası, 3.883 orak makinası, 2.711 tohum ekme makinası ve 1.382 tane «traktör arkasına takılan pulluk» bulunduğu ve hiç biçerdöver olmadığı anlaşılmaktadır⁴. Aynı yıllarda ülkede, her yıl sürülüp ekilen 10,5 milyon hektar toprak ve 1.751.239 çiftçi ailesi bulunduğu görülmektedir. Buradan, sözkonusu yıllarda yaklaşık her 9.000 hektar ekili alana ve her 1.000 çiftçi ailesine bir traktör düştüğü hesaplanabilir.

Bunun anlamı, tarımda makina kullanımının hâlâ bir «özel durum», bir «istisna» oluşturduğudur. Tarımdaki temel itici güç, henüz, insan emeği ve hayvan gücüdür. Daha önce adı geçen çalışmada yaptığımız hesaplara göre, ekilen alan (hektar) başına 1937 yılında 0,87 baş sığır, 0,10 at ve 0,16 eşek düşmektedir⁵. Bölgelere göre tarım araçları sayısı ile sığır yoğunluğu karşılaştırıldığında, traktör sayısının en az olduğu bölgelerde (Kuzeydoğu, Doğu ve Güneydoğu) sığır sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde bulunduğu görülmektedir. Bu, yukardaki savımızı, yani makina gücü yerine hayvan gücünün kullanılmakta olduğunu doğrulayan bir sonuçtur.

Zirai Kombinaların kurulmasıyla başlayan atılım, İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla sona ermiş ve «her türlü ziraat âletlerini, makinalarını, vasıtalarını ve malzemelerini...» her şekilde kullanma yetkisinin hükümete bırakılmasıyla, devlet eliyle tarım başlamıştır⁶.

Tarımda makinalaşma ve kapitalistleşme eğilimlerinin özellikle hız kazandığı 1950'lere girerken, Türkiye kırının teknolojik görünümü iç açıcı olmaktan uzaktı.

Bu durum, ülkede «incelemeler» yapan çeşitli emperyalist «uzman»ların o dönemdeki çalışmalarında da açıkça vurgulanmaktadır. M. W. Thornburg, vb. tarafından hazırlanan bir raporda, Anadolu köylerinden sözedilerek, «Bu köylerde insan M.Ö.

³ M. Sencer, Türkiye'de Köylülüğün Maddi Temelleri, İstanbul 1971, s. 115, vd.

⁴ Tarım İstatistikleri 1928-36, Ankara 1937, s. 180-81.

⁵ K. Aksu, agy.

⁶ R. Aktan, «Zirai Makinalaşma Hareketinin Ekonomik Analizi», SBFD, C. IX, S. 1.

3000 senesinde Sümerlerin resimlerini yapmış oldukları parmaklıksız tekerlekli kağnyı, kadim karasabanı görür»⁷ deniliyordu. Başka bir yabancı kaynakta, kırsal alandaki üretim tekniğinin genel görünümü şöyle verilmekteydi: «Ortalama Türk çiftçisinin kullandığı üretim tekniği genellikle çok ilkeldir. Hâlâ karasaban ve seçime tâbi tutulmamış tohumlar kullanılmaktadır; ziraat hayvanları cins bakımından düşük niteliktedir, iyi beslenememekte, iyi bakım görmemekte ve zayıf kalmaktadır. Devlet ziraat işletmeleri ile Güney ve Güneybatı Türkiye'deki belirli sayıdaki birkaç büyük çiftlik bir yana bırakılacak olursa, makina Türk köylüsü tarafından az bilinmektedir.»⁸

Emperyalist «uzmanlar», kırsal alanda kapitalizmin gelişmesi açısından makinalaşmanın taşıdığı öneme dikkati çekmişler ve bunun, «Türkiye'nin baştan aşağı demokratik (!) bir hale gelmesine muazzam tesirleri» olacağını, yani kapitalistleşmeyi hızlandıracağını belirterek, «köye makina ve ticarî zihniyet sokulması»nı, «köylünün yaşama tarzının değiştirilmesi»ni önermişlerdir.⁹

Burjuvazi, köye çeşitli biçimlerde kapitalizmi sokmaya, bu süreci hızlandırmaya tarihsel ve sınıfsal bakımdan zaten gerek duyuyordu. Köye makina girmesi ve bu makinanın mülkiyet ve kullanım biçimi, sözkonusu süreci gerçekten büyük ölçüde hızlandırdı. Demokrat Parti dönemi, kırsal alanda kapitalistleşmenin yalnızca politik değil, aynı zamanda ekonomik anlamda da, köye reel ilk adımlarını atmaya başladığı bir dönem oldu. Bu eğilimin en belirgin göstergelerinden birini, makinalaşma temposunda bulmak mümkündür. 1948 ile 1954 arasındaki dönemde, bu bakımdan önemli bir sıçrama görülür.

1948'de 1.756 olan traktör sayısı 1954'de 37.740'a; 1948'de 1.472 olan traktör pulluğu sayısı 1954'de 30.000'e; 1948'de 268 olan biçerdöğeri sayısı 1954'de 4.705'e ve 1948'de 430 olan harman makineleri sayısı da 1954'de 1.220'ye çıktı.

«Makinalaşma önce Çukurova ve Ege'de pazara açık, özellikle pamuk üreten çiftliklerde başladı. Daha sonra Orta ve Güneydoğu Anadolu'da hububat ekicileri tarafından kabul gördü.»¹⁰ Marshall yardımı yoluyla, emperyalistlerin denetimi altında yürütülen bu makinalaşma hamlesinin ilk başladığı bölgelerle, kapitalizmin damgasını ik vurduğu yerler arasında dolaysız bir ilişkinin olması

⁷ M. W. Thornburg, Türkiye Nasıl Yükselir?, İstanbul, 1950, s. 18.

⁸ ÜİKB, Türkiye Ekonomisi. Kalkınma Programı İçin Tahlil ve Tavsiyeler, Ankara, 1951, s. 80 — Türkçeleştirilmiştir —

⁹ G. ve B. Helling, Sosyolojik ve İstatistikî Bakımdan Türkiye'de Köy, Ankara, 1950.

¹⁰ Türkiye Tarımının Mekanizasyon Problemleri ve Çözüm Yolları konulu açık oturumda Prof. Dr. B. Gürsoy'un konuşması, Ankara, 1968, s. 17.

elbette rastlantı değildir. Bu noktaya ilerde değinmek üzere, tarımsal makinalaşmanın evrimini izlemeye devam edelim.

1960'lara, özellikle 1960'ların ilk yarısına gelindiğinde, kırsal alana büyük ölçüde makinaların egemen olduğu görülür. Burada özellikle vurgulanması gereken nokta, makinaların pazar için üretim yapan büyük işletmelerde yoğunlaştığı ve bu yolla tarımsal üretimi denetleme olanakları yarattığıdır.

Yapılan çeşitli araştırmalar makinalaşmanın gelişimine ve bunun sonuçlarına ışık tutar niteliktedir. Örneğin, 25 yıl arayla aynı köy üzerinde yapılan bir monografinin ortaya koyduğuna göre, bir yanda topraksız aileler hızla artarken, öte yanda makinalaşma genişlemektedir. Köyde pulluk sahibi ocakların oranı 1944'de yüzde 23,3 iken 1968'da yüzde 36,5'e çıkmış, saban oranı ise yüzde 57,7'den yüzde 25'e düşmüştür. «Eskiden güç kaynağı olarak kullanılan öküz, at, insan bugün azalmış bulunmaktadır.»¹¹

Bununla birlikte, 1968 yılında yapılan «Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması», incelenen köylerin yüzde 57'sinde hiç traktör olmadığını ve çiftçilerin hemen yarısının (yüzde 48,5) hâlâ karasaban kullandığını ortaya koyarken, nesnel durumun bir başka yanına işaret etmektedir. Gerçekten de, son istatistik verilere göre, 1974 yılında bile ülkede hâlâ 1,5 milyondan fazla karasabanın bulunduğu bilinmektedir. Yukarıda adı geçen araştırmadan, köylülerin ancak yüzde 7'sinin bir traktöre sahip ya da ortak olduğunu ve yüzde 9'unun da traktör kiralayabildiğini görüyoruz. İki den fazla traktöre sahip olan köylerin oranı yalnızca yüzde 26'dır. Bu durum, hızla mülksüzleşmekte olan küçük ve yoksul köylülerin hâlâ karasabana bel bağladığını gösteriyor:

1970 - 74 yılları arasında traktör sayısının yaklaşık iki kat artması ve traktörle kullanılan (soklu ve diskli) pullukların, traktörle çekilen mibzerlerin sayısının önemli ölçüde artmasına karşın, hayvanla kullanılan pulluklar, hayvanla çekilen mibzerlerin sayısında belirgin bir düşme görülmesi¹², tarımdaki makinalaşmanın günümüzde kazandığı hız üzerine bir fikir verebilir. Bununla birlikte, tarımda kooperatifleşmeyi sağlamış, kolektivizasyonu başarmış sosyalist ülkeler tarımı bir yana, birçok kapitalist ülke tarımına göre bile, Türkiye tarımının — tüm eşitsizliği, adaletsizliği ve dengesizliğiyle birlikte — yeterli bir makinalaşma düzeyine ulaşmamış olduğunu gösteren belirtiler vardır: 200 bine yakın traktör pulluğuna karşı 1,4 milyon hayvan pulluğu ve 1,5 milyondan fazla karasaban; 37 bin harman makinasına karşı 1,7 milyon döğen; 200 bin traktöre karşı 2 milyona (çift) yakın çift hayvanı kullanılmaktadır. Gelişme doğrultusunun kapitalist makinalaşma yönünde olması, bu doğrultunun önemli ölçüde gerçekleştirilmiş olması tarımın tam anlamıyla (kapitalizmin dar sınırları içinde

¹¹ Dr. İ. Yasa, 25 Yıl Sonra Hasanoğlan Köyü, Ankara, 1969, s. 148, 161 - 2.

¹² Türkiye Tarım İstatistikleri, Ankara, 1976, s. 24 - 5.

bile olsa) makinalaşmış olmadığını gözden kaçırmaya neden olmamalıdır.

Üstelik, burada vurgulanmasını çok önemli gördüğümüz bir başka gerçek de gözden kaçırılmamalıdır: Tarımsal makinalaşmamız, emperyalizmin bovundurduğu altındaki tüm geri kalmış ülkelerde olduğu gibi, bilinçli ve ülke yararlarına dayanan bir seçimin, bir yönlendirmenin paralelinde gitmemiştir ve gitmemektedir. Üretim tekniği seçimi, bilinçli ve ülke yararına uygun olmaktan çok, belirli bir azınlığın, işbirlikçi çevrelerin ve büyük toprak sahiplerinin ve asıl önemlisi, emperyalist metropollerin güdümünde yapılmıştır¹³. Tarımsal makinalaşmanın, esas olarak, Marshall yardımı denetiminde başlatıldığı anımsanmalıdır. «Marshall 'planı'yla Amerikan emperyalizmi Türkiye'de toprak beylerini destekledi.»¹⁴

Böylesi bir gelişim bir avuç işbirlikçinin, bir avuç asalağın palazlanmasıyla birlikte, ülkenin tarımsal doğasının çarpıtılmasını (verimsiz arazilerin ekime açılması; orman, çayır ve otlakların yok edilmesi; tütünde olduğu gibi, ekim arazisi zorlanarak kalitesiz ürün yetiştirilmesi; buğdayda olduğu gibi, ülke koşullarına uymayan ABD kökenli buğdayların ekilmesi ve ülkenin, ABD buğday türlerinin deneme tahtası haline getirilmesi, vb., vb.) ve toprak zenginliğimizin heba edilmesini getirdi. Makinalaşma, emekçi halk için gereği gibi yararlı olmadı.

2. Tarım Alanındaki Makinalaşmanın Etki ve Sonuçları

Tarımsal makinalaşmanın kırsal alanın ve giderek, tüm ülkenin ekonomik, politik, toplumsal, ticari ve teknolojik gelişimi üzerinde önemli etkiler yaptığı ötedenberi bilinmektedir. Biz burada, tarımsal makinalaşmanın daha çok Türkiye tarımında somut olarak yaptığı etki ve sonuçlar üzerinde duracağız.

a) **Ekim alanlarının büyümesi:** Makinelerin tarıma girmesiyle birlikte, ekilen alanın boyutlarında belirli bir artış gözlenir. B. Darkot'a göre, 1928 - 68 arası dönemde ekili - dikili alanlar yüzde 9'dan yüzde 24,5'a çıkarak, 2,5 kattan fazla bir artış göstermişlerdir¹⁵.

¹³ «...teknik seçenekleri bilmek ve uygulayabilmek anlamında bilginin çok düşük düzeylerde bulunduğu bir halde, üretim tekniği seçimi kavramı da belirsizleşmektedir. Bilgili insan 'kendisine yatırım yapmış insan' olduğuna göre, geri kalmış ülkelerde diğer iktisadi koşullar toprak tasarruf edici tekniği uygulamayı kârlı hale getirirse bile, bu anlamda kapital kıt ise, yine uygulama alanı bulunmayabilir.

«Yukardaki açıklama çerçevesinde, üretim tekniği seçimi kavramının ancak oldukça yüksek gelişme düzeylerinde anlamlı olabileceği anlaşılır.» (Prof. Dr. G. Kazgan, Tarım Ekonomisi ve İktisadi Gelişme, İstanbul, 1970 - Türkçeleştirilmiş ve altı tarafımızdan çizilmiştir.)

¹⁴ Konferans Raporu, s. 14.

¹⁵ B. Darkot, Türkiye İktisadi Coğrafyası, İstanbul, 1972, s. 78.

1934 yılında sürülüp ekilen toprakların oranı yüzde 14 iken, 1974'de nadas dışındaki tarla arazisi oranı yüzde 21'e çıkmıştır. Buna karşılık, çayır ve otlakların oranı yüzde 58'den yüzde 24'e düşmüştür. Buradan anlaşıldığı kadarıyla, makinalaşmayla birlikte, çayır ve otlaklar da ekilmeye, sürülmeye başlanmıştır. Çayır ve otlak kategorisine giren alanlar içinde toprağı görece en elverişli olanların büyük bölümü zaten bu yolla ekime açılmıştır. Ancak bu eğilimi kısıtlayan karşıt eğilimlerin varlığı da tartışma götürmeyecek kadar açıktır: Çayır ve otlakların geri kalan kesimi yükselti, eğim, toprak örtüsü, erezyon, vb. gibi nedenlerle, ancak çok sınırlı ölçüde ekime elverişlidir. 1954 yılında Türkiye'deki tarım arazisini inceleyen H. Oakes, Türkiye'de, ciddi erozyon tehlikesi olmadan sürülebilecek alanın 16,4 milyon hektarı (ha) geçmediğini belirtmiştir. Oysa 1974 istatistiklerine göre, Türkiye'deki tarla arazisi 28 milyon hektar civarındadır. Bu durum, aslında tarıma pek elverişli olmayan alanların, marjinal toprakların da zorlanarak ekime açıldığını ve işlendiğini göstermektedir. Bir SBF Araştırması'na göre, sözkonusu marjinal toprakların kaynağını, sırasıyla, çayırlar, boş tarlalar, orman ve çalılıklar, bataklıklar oluşturmaktadır ¹⁶.

Bunun nedenleri aranırken, 1948'de tarım arazisinin yüzde 1'inin traktörle işlendiği, 1974 yılında ise yüzde 61'inin traktörle işlendiği anımsanmalıdır. Traktör ve öteki tarım makineleri yalnızca (ilerde değineceğimiz gibi) «emek tasarrufuna imkân vermek, ekili araziye genişletmek gibi tesirlerle kalmayıp, aynı zamanda toprağı karşı yeni talep yaratmaktadır. Yani bir yandan emeğin yerine ikame edilebilirken, diğer yandan da 'çeki gücü' sağladığı için çift hayvanları açığını kapatarak, eskiden işlenilmeyen arazilerin tarıma açılmasına imkân vermektedir. Nitekim traktörle işlenen toprak artışları arasındaki korrelasyon $r = 0,998$ gibi yakın bir ilişkiyi gösteren bir rakkamla ifade edilmektedir.» ¹⁷

Hemen anlaşılabilceği gibi, ekim arazisinin genişletilmesi, doğrudan doğruya makina sahiplerinin yararına olmaktadır. Bu bakımdan çayır ve otlak arazisinin tarla haline getirilmesinde, ormanların yakılarak ekime açılmasında en büyük sorumluluk taşınması gerekenler, makinelerin mülkiyetini ellerinde tutanlar, yani büyük ve kimi orta köylülerdir. «Gerçi fakir köylüler de devlet meralarından tarla açmışlar ve bunların dağıtımından faydalanmışlarsa da bunların önemi pek büyük değildir. Oysa orta ve büyük mülk sahipleri, yeni edindikleri modern tarım makineleri ile geniş devlet meralarını sürerek tarlaya çevirmek yeteneğini kazanmışlardır.» ¹⁸

¹⁶ Türkiye'de Ziraî Makinalaşma, Ankara, 1954, s. 46.

¹⁷ Prof. Dr. B. Gürsoy, agy, s. 19.

¹⁸ Doç. Dr. S. Aksoy, Türkiye'de Toprak Meselesi, İstanbul, 1969, s. 76-7.

b) **Üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin değişimi:** Makinalaşmanın birincil önem taşıyan bir etkisi de, kendisini üretim ilişkileri ve üretim biçimi üzerinde gösterir. Lenin'in vurguladığı gibi, «...bir yandan, tarımda makine kullanımını doğuran ve bunu yaygınlaştıran etmen kapitalizmdir; öte yandan da, tarımda makine kullanılması kapitalist bir nitelik taşımaktadır, yani kapitalist ilişkilerin kurulmasına ve daha da gelişmesine yol açmaktadır.»¹⁹

Türkiye'de makinanın tarıma girmesiyle birlikte, kırsal alandaki üretim ilişkilerinde büyük değişimler ortaya çıkmıştır. Bir tarafta mülksüzleşen, yoksullaşan, öte tarafta zenginliğine zenginlik katan, topraklarını genişleten ve giderek, ücretli işgücü kullanmaya başlayan çiftçiler görülmüştür. Geri üretim ilişkileri çözüme sürecine girmiş ve başat rol oynamaktan çıkmışlardır.

Kapitalist sistemde tarımsal makinalaşma, kırsal sınıf ve tabakaların oluşumunu ve bunların kapitalist düzenin koşulladığı biçimlere dönüşümünü hızlandırmaktadır. Köyde sınıflaşma kendini göstermektedir. «Teknolojik seviye [daha genel olarak, üretim biçimi - KA] ile sınıfsızlık fonksiyonel bir entegrasyon halindedir. Teknoloji ilerledikçe denge (!) bozuluyor ve sınıf yapısına dayanan bir ilerleme ortaya çıkıyor.»²⁰ Zengin köylüler ile yoksul köylüler arasındaki uçurumlar genişlemekte ve kırsal alanın uzlaşmaz sınıfları (burjuvazi ve proletarya) ortaya çıkmaktadır. Kapitalist düzene özgü bireycilik de, yeni oluşumun bir yanını yansıtmaktadır. Kapitalist evrimleşme doğrultusundaki köyde «şimdi herkes kendi sefasında, çıkarında»dır²¹. «Eski komşuluk, hattâ az çok akrabalık ilişkilerinin ve yardımlaşma geleneklerinin zayıflaması»²² kapitalist bireyciliğin kapalı, yarı - feodal yapı üzerindeki «çözücü» etkileri arasındadır.

1950'lerin başlarında, yani kırsal alanda makinalaşmanın özel bir hız kazandığı dönemde, en fazla makinalaşmış köyler ve çiftçiler üzerinde yapılan bir araştırmanın sonuçları bu teorik doğruları desteklemektedir.

Araştırmanın ortaya koyduğu en önemli sonuçlardan biri, işletme büyüklüklerinin hızlı bir artış gösterdiğidir. 1948'de ortalama 100 olan işletme büyüklüğü endeksi 1952'de 131'e çıkmıştır. Kiracılık ve ortakçılık yoluyla kullanılan araziler hesap dışı tutulduğu, yani yalnızca mülk edinilen araziler endeksine bakıldığı

¹⁹ V. İ. Lenin, *Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi*, Ankara, 1975, s. 203.

²⁰ Dr. O. Türkdoğan, *Türkiye'de Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları*, Erzurum, 1970, s. 44. Türkdoğan, bu olguyu tümüyle yanlış yorumlamakta ve buradan, «akrabalık yapısının sınıf yapısına dönüştüğü» gibi saçma ve gerici sonuçlar çıkarmaktadır.

²¹ Dr. İ. Yasa, *Hasanoğlan Köyü*, Ankara, 1955.

²² Doç. Dr. İ. Yasa, *Sindel Köyü*, Ankara, 1961.

zaman, doğal olarak daha küçük olmakla birlikte, yine de belirli bir artış görülmektedir. (s. 106)

Genişleyen işletmelerin, boş arazileri ekime açarak genişlemesi sözkonusu olmakla birlikte, bu birincil önem taşımamaktadır. İşletme arazisinin genişlemesinin asıl kaynağı, tamamen (yüzde 64) ve kısmen (yüzde 13) işlenen arazilerdir. Hiç işlenmeyen arazinin, satın alınan arazideki yeri ise yalnızca yüzde 23'dür. Oysa, araştırmada da belirtildiği gibi, «tamamen ve kısmen işlenmekte olan arazinin makine sahibinin mülkiyetine geçmesi küçük işletmelere yer terketmesi demektir.»²³ Ve burada dikkati çeken başka bir nokta, makineli çiftçinin satın aldığı tamamen ve kısmen işlenen arazilerin yüzde 64'ünün eski sahiplerince işlenmiş olduğudur. Bu, sözkonusu merkezleşmenin niteliğine ışık tutaabilecek çok önemli bir veri olarak kabul edilebilir.

Bu merkezleşmenin günümüzdeki boyutları ise biliniyor: Kırsal alandaki tüm köylü ocaklarının yüzde 22'sinden fazlası topraksız, yüzde 79'u hiç topraksız ya da 1-50 dekar toprağa sahip olan köylülerden oluşmaktadır. Köylü ocaklarının yüzde 6'sı ise ekilen toprağın yüzde 34'üne sahiptir.²⁴

Makinenin girmesi, mülkiyet ilişkilerinin değişmesinin yanı sıra, öteki ilişkilerin değişmesiyle de atbaşı gitmektedir. Makinalaşma, adı geçen araştırmaya göre, belirli bir zaman için ortakçılık ve kiracılık ilişkilerini geliştirir görünmektedir. Ancak asıl belirtilmesi gereken nokta, ortakçılığın gelişim hızının, kiracılığa göre önemli bir düşüş gösterdiği'dir. 1948'de kira ile tutulan arazinin oranı ortalama yüzde 6, ortakçılık ile tutulan arazinin oranı yüzde 7 iken, 1952'de bu oranlar, sırasıyla, yüzde 14 ve yüzde 12 olmuşlardır. Araştırmanın kapsamı içinde yapılan Muhtarlık Anketi'ne göre, ortakçılığın azaldığını belirtenlerin oranı yüzde 47, oysa kiracılığın arttığını belirtenlerin oranı yüzde 42'dir. Buradan da anlaşıldığı gibi, «makinalaşmış bölgelerde bu devre zarfında kiracılığın arttığı, buna karşılık ortakçılığın gerilediği» görülmektedir.²⁵

Daha önceki bir yazımızda²⁶ ele aldığımız, 1950-70 arasında ortakçı-yarıcılarının ve kiracıların durumundaki değişmeler de bu verilerle bağdaşmaktadır. Bu dönemde kiracıların topraksızlar arasındaki oranı hemen hemen değişmezken, ortakçıların topraksızlar arasındaki oranı düşmüş; toplam çiftçi aileleri içinde kiracıların oranı önemli bir artış gösterirken, ortakçıların oranı belli bir azalış göstermiştir.

²³ Türkiye'de Zirai Makinalaşma, s. 99.

²⁴ Kırsal Refah Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Destekleme Politikaları Alt Komisyon Raporu, DPT, Ankara, 1976, s. 6.

²⁵ Türkiye'de Zirai Makinalaşma, s. 110.

²⁶ K. Aksu, agy.

Makinalaşma kırsal alanın kapalı görünümüne son vermiş, tarımın pazara açılmasını sağlamış, bunu hızlandırmıştır. Bunu, herşeyden önce, değişen üretim biçiminin oluşturduğu fazla - ürün belirlemiştir. Artık, en yaşamsal yiyecek maddelerini bile kendisi yetiştirmeyip, tümüyle ya da kısmen satın alanların oranı dikkati çekecek bir düzeye gelmiştir. Bu tür maddelerin hepsini kendisi yetiştirenlerin oranı yüzde 58 iken, bir kısmını satın alanların oranı yüzde 43 düzeyine çıkmıştır. «Esas yiyecek maddelerini yetiştirmeyen ve özellikle sınıai bitkileri üreten çiftçilerin²⁷, para ekonomisine geçme eğilimi gösterdiklerini daha kesinlikle ileri sürmek mümkündür.»²⁸

Ürünün pazara taşınmasında kullanılan kamyonların sayısının gösterdiği gelişim de bu konuda bir fikir verebilir. Türkiye'de Ziraai Makinalaşma araştırmasının verilerine göre, inceleme yapılan köylerde ortalama 1 kamyon olup, Marmara, Orta Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde bu oran 1'den fazla ya da 1'e çok yakın olduğu halde, Güneydoğu bölgesinde 0,46'ya düşmektedir.²⁹

Daha geniş bir perspektiften bakılırsa, 1945'de 4.484 olan ülkenin toplam kamyon varlığının 1960'da 57.460'a çıktığı görülebilir³⁰. Türkiye'deki iç göçler oranı da, kapalılığın gerilemekte olduğunu gösteren bir başka göstergedir. 1950'de yüzde 8 olan iç göçler oranı, 1960'da yüzde 11'e çıkmıştır³¹.

Makinalaşma yoluyla pazara açılmanın, bölgede meta üretimini geliştirmesi bir yana, tarımın sanayiye bağlanmasını da sağlamakta ya da artırmakta olduğu bilinmektedir. «Makinalaşma, zorunlu olarak tarımın sanayiye ve başka tarım dışı sektörlerle bağımlılığını artırmaktadır. Kendisi için çeki hayvanları ve zorunlu olan maddeleri yetiştirecek yerde çiftçi, traktör ve yakıt satın almak zorunda kalır. Bu bağımlılık işletmenin esnekliğini (elastikiyetini) biraz azaltır. Ve işletmeyi, dışarda ortaya çıkabilecek makina yapımı veya petrol sanayiinin ekonomik dalgalanmalarının etkisine sokar. Bu hal, ziraatçıları uluslararası pazarların rastlantılarına bağlar...»³²

Pazara açılmanın sonucunda, köylülüğün ayrışması hızlanır, yoksul ve küçük köylünün, küçük ölçekli üretimin yıkımı yoğunlaşır. «Pazar, mutlak bir gereklilik olarak, her çiftçiden, yeni ko-

²⁷ Bu nokta üzerinde ileride duracağız.

²⁸ Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması (TKMEA), Ankara, 1970, s. 70.

²⁹ Karadeniz bölgesinde de bu oran düşük (0,43) olmakla birlikte, bu nokta, bölgenin coğrafi koşullarıyla açıklanabilir. Üstelik, treyler oranı ortalamanın çok üstüne çıkarak, bu açıyı bir ölçüde kapamaktadır.

³⁰ B. Darkot, *agy*, s. 207.

³¹ E. Tümertekin, *Türkiye'de İç Göçler*, 1968, s. 38.

³² D. L. W. Anker, «Ziraatin Makineleşmesinin Neticeleri», SBFD, C. IX, S. 1, s. 22 — Türkçeleştirildi —

şullara boyun eğmesini ve onlara fızla uyum sağlamasını talep eder. Ama sermaye olmaksızın bu hızlı uyum olanaksızdır. Dolaşısıyla, kapitalizmde, küçük ölçekli üretim, alışlagelmişin ve geriliğin en aşırısına ve pazar koşullarına en az uyumluluğa mahkûmdur.»³³

Öte yandan, gerek nesnelere metalaşması, gerekse kalifiye personele duyulan gereksinimin artması (hattâ çoğu durumlarda, doğması) sonucunda makinalaşmanın ücretli işgücü kullanımına yol açtığı görülür: «Tarıma makinenin girişiyle bir tarım işçisi oluşmuştur.»³⁴

Makineli çiftçilerden ücretli işçi kullananların oranı yükselir ve bu, kırsal alandaki mülksüzleşme, proleterleşme ile atbaşı gider. Ancak bir noktaya kadar!...

«Tarım makinelerinin geniş çapta kullanılması, bir ücretli tarım işçileri yığınının varlığını öngörür. Tarım kapitalizminin en yüksek ölçüde gelişmiş olduğu yerlerde, makine kullanımına başlama ile birlikte ücretli emeğin getirilmesi süreci, bir başka süreçle, yani ücretli işçilerin makine tarafından sürülüp atılmasıyla kesişir. Bir yandan, bir köylü burjuvazinin oluşması ve toprak sahiplerinin emek hizmetinden kapitalizme geçmeleri, ücretli işçiler için bir talep yaratır, öte yandan da, çiftçiliğin çoktandır ücretli emeğe dayandığı yerlerde, makineler, ücretli işçileri sürüp atarlar. (...) Kuşkusuz, kapitalizmin gelişmesinin belli bir döneminde, yani, bütün ülkedeki tarım, tümüyle kapitalist çizgiler üzerinde örgütlendiği ve en değişik tarımsal işlemlerde makine kullanılması genel bir şey olduğu zaman, (ücretli sanayi işçilerine karşı) ücretli tarım işçilerinin mutlak sayısında bir düşüş olacaktır.»³⁵

Ancak, tarımda kapitalizmin gelişmesi daha bu düzeye gelmezden önce bile, daimi işçilerin sayısının görece düşmesi, buna karşılık, geçici işçilerin sayısının görece yükselmesi sözkonusu olabilir. Adı geçen SBF araştırmasına göre, örnek alınan köylerde çiftçilerin tuttuğu daimi işçilerde yüzde 7'lik bir azalış, geçici işçilerde ise yüzde 32'lik bir artış gözlenmiştir. Makinalaşma ile daimi işçilerin azalması arasında karşılıklı bir etkileşim vardır: Şöyle ki, «hasat işgücü bulamayacaklarından endişe eden ziraatçiler, işletmelerini mümkün olduğu kadar makinalaştırmaktadırlar; bu ziraat makinalaşmadan dolayı işçiler hasat zamanında hasat bölgesine gitmekten çekinmektedirler; bu hal diğer çiftçileri de işletmelerini makinalaştırmak zorunda bırakmaktadır.»³⁶

³³ Lenin, «Tarım Sorunu ve 'Marks'ın Eleştirmenleri», Tarım Sorunları, C. 1, s. 254.

³⁴ Konferans Raporu, s. 14.

³⁵ Lenin, agy, s. 206.

³⁶ D. L. W, Anker, agy, s. 27 — Türkçeleştirildi —

Bunun açıklanması; makinalaşmanın, bir yandan çalışan işgücünü «serbest» işgücü haline getirmesi, yani, gizli işsizliği açık işsizliğe dönüştürmesi, öte yandan da, belli bir zaman için bu makineleri kullanacak kalifiye personele (makinist, tamirci, demirci, vb.) gereksinim doğurması şeklindedir.

Birinci oluşumun sonucu köyde proleterleşmenin hızlanması, açık işsizliğin ortaya çıkması ve çoğu durumlarda da, kentlere göçün hızlanmasıdır. Kırın ittiği bu «serbest» işgücü, çoğunlukla, belirli bir sanayileşme düzeyinin olmaması nedeniyle, kentte özümsememekte, lumpenleşmeyi ve yedek işgücü ordusunu beslemekte, sergicilik, simitçilik, boyacılık, vb. gibi marjinal işlerde çalışma zorunluğunu ortaya çıkarmaktadır. Ve bu «marjinal kesim, ucuz emek deposu olarak, düzence özellikle ve titizlikle» korunmaktadır.³⁷

İkinci oluşumun ise, başta gelen iki sonucu vardır. İlk olarak, köyde, daha önceden olmayan bazı zanaat ve meslekler ortaya çıkmaktadır. Burada biraz durmak niyetindeyiz.

1960 yılında yapılan Köyler İstatistiği, Türkiye'deki muhtarlıkların ancak yüzde 14'ünde el ve ev sanatları bulunduğunu saptamıştı. 1968 yılında yapılan Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri Araştırması'nın verilerine göre, köylerin ortalama yüzde 6,4'ünde motor tamircisi, makinist, yüzde 29'unda demirci bulunmaktadır. Nüfusu 1.000'i aşan köylerde bu oranlar, sırasıyla, yüzde 19 ve yüzde 57'ye ulaşmaktadır. Ayrıca, bu tür mesleklerle makinalaşma arasındaki ilişkiyi belirten ipuçları da vardır: Doğu - Güney bölgesinde demirci bulunan köylerin oranı yüzde 8,3, motor tamircisi bulunan köylerin oranı 'sıfır' iken; Ege bölgesinde, demirci bulunan köylerin oranı yüzde 50, motor tamircisi bulunan köylerin oranı da yüzde 13,3'dür³⁸. Ege bölgesinin, özellikle makinalaşmayla bağlantılı olan demircilik ve motor tamirciliği açısından, öbür bölgeye karşı üstünlüğü tartışma götürmeyecek kadar açıktır.

Ayrı olarak, makinalaşmayla doğrudan değil de, dolaylı olarak bağlı kimi meslekler de ortaya çıkmaktadır. Köyde bakkal, fırın, aşçı, berber, vb. dükkanların açıldığı görülüyor. Türkiye'de Ziraî Makinalaşma araştırmasına göre, makinalaşma ile bağlantılı olarak, 448 köyde 1.121 dükkan köy yapısına katılmıştır. Bunlar makinenin serbest bıraktığı işgücüne ancak kısmen çıkışlar (mahreçler) sağlamaktadır.

Kimi durumlarda, köyde pazara yönelik elsanatları da gelişmektedir. Örneğin 151 ocaklı bir yarı orman köyü olan Güğü'de 22 aile çiftçilik yaparken, ötekiler ormancılık ve kerestecilik yapmaktadırlar. Refahiye (Alaçam) köyünde de çoğunluk ormancı-

³⁷ Ö. Şenyapılı, «Kentlileşen Köylüler» 5, Milliyet Gazetesi.

³⁸ TKMEA, s. 59 - 60.

lıkla uğraşmaktadır. Beşikdüzü köylerinde de çiftçiliğin yanısıra el işleri sanatı (bıçak, makas, baskül, silah, vb.) yaygındır.³⁹

Yine de, köy erkeklerinin yaptığı esas ve yardımcı iş bakımından işçilik ve zanaatkarlık oranının (yüzde 5 + yüzde 5,3) yüzde 10'a yakın olduğu; kadınların yaptıkları esas ve yardımcı işe göre de, işçilik ve el sanatları oranının (yüzde 1 + yüzde 3) yüzde 4'e yakın olduğu görülmektedir. İşçilik grubuna, tarım dışı işçiliğin ancak çok küçük bir oranda girdiği de eklenmelidir. Bununla birlikte, bunun şimdiki az gelişmiş düzeyi, sözkonusu eğilimin önemini de karartmamalıdır.

Görüldüğü gibi, makinalaşmanın (kapitalizmin) büyük boyutlar aldığı yörelerde, eskiden olmayan (ya da, eskiden olup da, yeni durumda tümüyle yeni özellikler kazanan) belirli meslekler ortaya çıkarmaktadır. Konunun mesleki eğitimle ilgili yanına ilerde yeniden değineceğiz.

İkinci olarak — ve bu çok önemlidir —, ücret biçimlerinde aynı (mal karşılığı) ücretten nakdî (para karşılığı) ücrete doğru hızlı yöneliş makinalaşmanın önemli sonuçlarındanıdır. 1950'lerin başında yapılan SBF Araştırması'nın verilerine göre, bütün bölgelerde, ziraat işçilerine yapılan aynı ödeme biçimi önemini iyice yitirmiş, buna karşılık, nakdî ödeme biçimi daha bir yaygınlık kazanmıştır. Bu arada, «kısmen aynı, kısmen nakdî» ödeme biçiminde de belirgin bir azalış gözlenmiştir. Bu, para ekonomisinin gelişimiyle ilintilidir.

Ayrıca, makinalaşmayla birlikte üretim ilişkilerinde ortaya çıkan yeni bir olgu da, kadın ve çocuk emeğinin kullanımının yaygınlaşmasıdır. «Tarım âletleri kullanılmaya başlanması, 'tam işçi emeğinin fiyatını düşürür' ve bunun yerine, kadın ve çocuklara ait daha ucuz emeğin konmasını mümkün kılar.»⁴⁰

Türkiye'de, 1958 - 69 arasında, tarımdaki genel işgücünün toplam işgücüne oranı yüzde 78'den yüzde 75'e düşmüş, oysa tarımdaki kadın işgücünün toplama oranında çok daha yavaş bir düşüş görülmüştür (yüzde 95'den yüzde 94'e)⁴¹.

Buna; makinalaşmanın ve bunun yan süreçleri sonucunda, tarımda iş kazalarının belirli bir artış gösterdiğini de eklemek gerekir. Üstelik, ülkemizde (ve benzeri ülkelerde), iş kazalarına karşı tarım emekçisini koruyacak, uğrayacağı zararı kısmen de olsa karşılayacak hiçbir yasal önlem yoktur. Örneğin, «kamu sektöründe, tarım işyerlerinde çalışan şoförlerin kullandığı arabalar sigortalıdır da, şoförlerin kendisi sigortasızdır. Kazalarda araba ha-

³⁹ Dr. O. Türkdoğan, agy, s. 42.

⁴⁰ Lenin, Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi, s. 207.

⁴¹ K. Bilgin, «Tarımda Kadının Değişen Rolü», Tarım ve Ticaret, C. 4, S. 41, s. 8 - 9.

sar görürse sigorta tarafından yaptırılır; şoför ölürse ardından bir rahmet okunur. Ölmediği takdirde de arabanın hasar ve zararı şoföre ödettirilerek, ölmediğine pişman edilir.»⁴²

*
**

Bunlar, tarımsal makinalaşmanın sonuçlarından yalnızca bir bölümü. Gelecek yazımızda, bu sonuçları incelemeye devam edeceğiz.

⁴² TİS Genel Mali Sekreteri A. Ağır'ın demecinden: «Devlet Üretme Çiftlikleri - Orman ve Hara İşçilerinin Sorunları».

konuk yayınları

OCAK AYINDA ÇIKAN KİTAPLAR:

★

(12 Sovyet Bilim Adamının Kaleminden)

SBKP Deneyimi ve Devrimci Teori

512 Sayfa 60 Lira

★★

(P. N. Fedoseyev Başkanlığında Bilim Kurulunca
Hazırlanan)

Günümüz Dünyası ve Leninciliğin Sosyalist Devrim Teorisi

560 Sayfa 65 Lira

★★★

(N. V. Yeliseva - A. Z. Manfred)

Yakın Çağlar Tarihi

1648 - 1968

3 Cilt Birarada 110 Lira

Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM

DİSK Kongresi Üzerine

İbrahim Nevzat KARAHALLI

GİRİŞ

Sınıf savaşımının her alana netlik getirdiğini biliyoruz. Çünkü sınıf savaşımı, olaylar ve onlarla örülen süreçlerle kendini belli eder. Hele bazı olaylar vardır ki, bu süreçlerin yönünü, karakterini bütünüyle yansıtır.

DİSK'in VI. Kongresi böylesi bir olaydır. Gelişmeyi ve gelişmenin yönünü, geleceği apaçık ediyor. Kaypaklıkları, oportünizmin her biçimini ve ihanetleri sergiliyor. Biraz izlemesini bilen, namuslu, grupçuluk hastalığı ile gözüne duman perdesi inmemiş herkes sırf kongre gelişimine bakarak gerçekleri görebilir. Hâlâ mızrağı çuvala sokmaya uğraşanların lâfazanlıklarını anlayabilir.

Gerçekten de hâlâ görmeyenler, görüp de anlamayanlar, anlayıp da kabul edemeyenler olabilir, oluyor. Bunların dünkü savları komikti, bugün ise acıklı.

Bu gibilerinin bugün sarıldıkları silâh «BİZ DEMEMİŞ MİYDİK?» oluyor. Burjuvazinin saldırısı böylesine açık, olaylar böylesine çıplak olmasaydı, belki bunların bu savları kafa karıştırıcı olabilirdi, ama olamıyor.

Ne demiştiniz? «Gün gelecek defterleri dürülecek.» Kim dürecekti? Sizler mi, yoksa burjuvazi mi? Eğer burjuvazi dürecekse bunu böyle sevinçle, umutla söylemeniz sosyalist olduğunuzu söyleyen sizler için «onur» verici midir? Bu açmaza düştüğünüzü bildiğiniz için bu iş sanki sizin eseriniz olacakmış gibi ortaya çıktınız. Ama işte saldırı burjuvaziden ve çok çıplak biçimde gelince açığa düştünüz. Size ne denmişti? Eğer defterler dürülürse, bu burjuvazinin işçi sınıfına ve onun öncüsüne saldırısı olacaktır. «Bundan siz mi, sosyalistler mi kârlı çıkar?» İşte şimdi bu soruyu kaçamaksız cevaplamak size düşüyor. Yine şöyle denmişti: «Eğer umduğunuz gerçek olursa «burjuvazi sizi hayır duası ile anaacaktır.» Çünkü «siz de burjuvazi ve maoculara birlikte aynı hedefe ateş açıyorsunuz.» Bu uğurda aktif çaba harcıyorsunuz. Çarpıcı bir örnek olarak da DİSK'teki kadroları attırmak için açıkça anti-komünist jurnalleme kararı aldığınız gizli toplantınız açık ediliyordu. (Bak, ÜRÜN, Sayı 24, s. 23)

«Defterleri dürülecek» (YÜRÜYÜŞ)

«DİSK'ten uzmanlar temizleniyor» (Bütün Burjuva basını)

«Revizyonist zincir kırılıyor» (Halkın Sesi ve tüm Maocu yayınlar)

Sonuçta benzerlikler daha doğrusu tutumda beraberlik yukardaki örnekler gibi apaçık. Size göre defteri dürdürmemek için

ne yapılmalıydı? Cevap açık. Burjuvaziyi ürkütmemek. Yani işçi sınıfının savaşına omuz vermemek, hızlanması için çaba harcamamak, işçi sınıfı ideolojisinin açıkça kavgasını vermemek. Nitekim bunu öylesine açık söylüyorsunuz ki, kendi deyiminizle «hızlı» olmamayı salık veriyorsunuz. Böylesi tutum pasifistlerin bileceği birşey. Bizim bildiğimiz ise, yığınların devrimci gelişiminin, karşı devrimler doğurarak ilerlediğidir.

Gerçekten de DİSK üzerine büyük oynandı. Kongre MİT - CIA tezgâhlarında kotarılmaya çalışıldı. CIA ajanlığı dünyaca bilinen sözde sendikacı C. Levinson, taa yurt dışından kongre ile ilgilendi. Kimlerin ona kanallık yaptığını biliyoruz. Türk - İş'teki Amerikalı sözde eğitim uzmanları, gerçekte CIA ajanları Türk - İş sarayında ve Samsun'da toplantılar yapıp DİSK için «HAYIRLI» kararlar aldılar. Öbürlerini saymak gereksiz.

Burjuva basını son yıllarda hiç görülmediği dozda DİSK'e karşı ve anti - komünist kampanya açtı. Hepsini MİT besliyordu. Çünkü hepsi de satır satır aynı cümleleri kullanıyorlardı. MİT kaynaklı broşürler ortalığı kapladı. Sendikalara, işyerlerine temsilcilere, evlere postalandı. Özel tutulmuş provokatörler işçiler arasına salındı. Kokuşmuş «şapka» hikâyesinden tutun da, «işten atılırsınız yoksa» tehditlerine kadar her yol ve yöntem denendi. Maden - İş grevleri tehdit aracı olarak kullanıldı. Hattâ burjuvazi bazı ilerici basını ve kalemleri de kullanmayı becerdi. Kısaca bir koldan, beş koldan değil, yüz koldan tüm silâhları ile burjuvazi ateş kustu.

Tüm bu hayâsızca saldırılar karşısında işçi sınıfımızın bilinçli öncü kesimleri yiğitçe savaş verirken bir kısım sosyalistler ne yaptılar? Bu saldırının karşısına kaçamaksız biçimde çıktılar mı? İşçi sınıfımızın öncü kesiminin savaşına destek oldular mı? Kimin yanında yer aldılar?

Nasıl tavır aldıklarını kendi cümlelerinden öğrenelim: «Grupçu ve kişisel çıkarlarla veya ehveni şer düşünceleri ile bir tarafın yanında saf tutmak yeni bir yanlış adım atmak olacaktır ki, bu durum DİSK'e işçi sınıfımıza ve bilimsel sosyalizme ihanet olacaktır.» (S. Mahmutoğlu, **Yürüyüş**, Sayı 132)

Bu tavır grupçuluğun ta kendisi. Bu nedenle burjuvazinin saldırısını göremeyenlerin neye ihanet ettikleri de açıktır.

Kongre daha pekçok şeyi açıkladı. «DİSK'e paraşütle indiler», «bunlar üç, dört uzmandır», «bunlar yoktur» diyenlerin şimdi yüzleri utançla kızarmadı mı? Burjuvazi aptal mıydı da varolmayan bir güce böylesine hisimla saldırdı? Hayaletlerle mi güreşti? Hangi çizgi kavgaya verdi?

Evet ibretle görüyoruz ki, artık «yoklar», «dışardakiler» masalı bitti. Biten şeyler bu kadar değil. Bıkıp usanmadan «DİSK üst yönetimi sermaye ile uzlaşmıştır» diyorlardı. Bu mantık sonucu Maden - İş yönetimini de aynı kefeye koyuyorlardı. Oysa onlar

soğukkanlı olmaya, DİSK'teki farklılıkları görmeye çağırıyorlardı. Şimdi sonuç ve soru ortada: «Peki beyler, eğer dediğiniz doğruysa burjuvazi bu yönetim içinde bir kesime neden saldırdı?» Açıklarını bildiklerinden, daha bu soru sorulmadan cevap verme telâşına kapıldıkları görülüyor. Gülmek mi, ağlamak mı gerek şaşıyor insan. İşte size cevap: «Burjuvazi kendi adamlarına ceza vermezse, bu adamlar kötü örnek olurlarmış.» İyi ama böyle yapınca burjuvazi yine kendi adamlarına kötü örnek olmaz mı? Hem sonra burjuvazi neden birilerine ceza vermek gereğini duyuyor? Hani onların her yaptığı «oyun içinde oyun»du. Olmuyor, mızrak çuvala sığmıyor.

Sonuçta burjuvazinin «hayır dualarını» aldılar. DİSK kongresi için hazırlanmış MİT kaynaklı bir broşür, Maden - İş'e, Türkler'e, UDC'ye, TKP'ye dolu dizgin saldırırken, TİP'e, TSİP'e, SDP'ye TEP ve VP'ye övgüler diziyor. Onların malzemelerini kullanıyor. «DİSK Genel Başkanı (...) UDC formülünü benimsemekle, işçi sınıfının diğer örgütlerine TİP'e, TSİP'e, SDP'ye, TEP'e ve VP'ye karşı pozisyon alıyor, bir parti çağrısı olması gereken cephe fikrini DİSK'e malederek Konfederasyon'u partileştiriyordu.» Bu satırlar kime ait? Sanırsınız ki yukardaki partilere, ya da işçi sınıfının sendikal birliğine titizlenen bir devrimciye. Hayır. Bu satırlar 29 Aralık 1977 tarihli TERCÜMAN gazetesinde Nazlı Ilıcak imzası ile çıkıyor. İlginçtir ki, işçi sınıfının örgütü olarak bu partiler burjuva basını tarafından «kabul» ediliyorlar.

Tüm bunlar legal marksızlığın hastalıklarının ürünüdür. Eğer Marksizm - Leninizm'in gelişimini göremez, ona göre tavır almasanız burjuvaziye malzeme ve bilmeden destek olursunuz. Ama burjuvazi Marksizm - Leninizm'in tek satırını bile kendi yararına kullanamaz. Çünkü ancak o, burjuvazi ile uzlaşmaz savaşım içindedir.

ÇATIŞMAYI DOĞURAN NEYDİ?

Yalınkat bakıldığında çatışmanın UDC, uzmanlar, ve DİSK'in izlediği politikadan dolayı bir kısım DİSK yöneticilerinin tepki duymalarından çıktığı sanılabilir. Çünkü burjuva basını böyle göstermek için yoğun kampanya açtı.

Oysa gerçek bu değildi. UDC tezini Kemal Türkler'in çağrısından çok önce çatışma çıkarıcıların da kullandığını biliyoruz. Kullanılan belgeler de öyle. Birkaç örnek verelim:

«İşçi sınıfının biliminin ve örgütlü savaşımının yol göstericiliği demokrasi savaşımının tek garantisidir. Ulusal demokratik güçler zaman kaybetmeksizin, işçi sınıfının yolunda toparlanmalı, ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE'nin olusturulmasında yer almalıdır. (...) Herkes görevi başında, sorumluluklarının bilincinde; sömürsüz topluma açılan İLERİ DEMOKRATİK BİR DÜ-

ZEN uğrunda savaşım veren işçi sınıfımızın etrafında kenetlenmelidir.» (RIZA GÜVEN, **TEKSTİL** Dergisi, Sayı: 107)

«ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLERİN TEK CEPHESİNİN içinde en önde işçi sınıfımız ve onun örgütleri yer alıyor.» (CELÂL KÜÇÜK, LÂSTİK - İŞ Sendikası Basın Bildirisi, 16.8.1977)

«İşbirlikçi tekelci sermayeyi kesin yenilgiye uğratmak, demokratik hak ve özgürlükleri alabildiğine geliştirmek ve yarın hep beraber sosyalizmi kurmak için tüm ilerici güçlerin ULUSAL DEMOKRATİK CEPHESİNİ savunur» (LÂSTİK - İŞ GENEL KURULU, 27 Haziran 1977)

«İşçi sınıfımızın başını çektiği ve DİSK'in en ön saflarında yer aldığı BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ VE TOPLUMSAL İLERLEME savaşımı yeni boyutlara ulaşmıştır. ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLERİN EYLEM BİRLİĞİ faşizme geçit vermemiştir.» (LÂSTİK - İŞ Genel Başkan Vekili KENAN AKMAN, Aynı Genel Kurul'da yaptığı konuşmadan)

1 Eylül 1977'de, içinde PETROL VE KİMYA SANAYİİ İŞÇİLERİ SENDİKASI, BASIN - İŞ, GIDA - İŞ'in de yer aldığı bir grup sendika, ortak açıklamalarında şöyle diyorlar: «ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE'nin güçlenmesi ve yetkinleşmesi ile, barış savaşımının daha da ileri boyutlara ulaşacağı açıktır.»

«Sendikamız Genel Yönetim Kurulu da UDC çağrısını görüşmek, çağrıya aktif olarak katılmak, UDC'yi halk cephesi açısından irdelemek ve bu yolda hayata geçmesini sağlamak için önümüzdeki günlerde toplanıyor.» (BASIN - İŞ YENİSES Gazetesi, Temmuz - Ağustos 1977)

En nihayet 30 Haziran - 1 Temmuz 1977'de toplanan DİSK Genel Yönetim Kurulu şu kararı aldı: «Demokrasinin korunması ve genişletilmesi ile toplumsal ilerleme savaşımını tehdit etmeye devam eden faşizm tehlikesine ve tüm gerici faşist güçlere karşı acımasız anti-faşist bir politika uygulanması için başta DİSK üyeleri ve bütünüyle işçi sınıfımız olmak üzere tüm alınteri ile geçinenleri, tüm ulusal demokratik güçleri eylem birliği ve dayanışma içine girmeye, dayanışmalarını pekiştirmeye» ...«Sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzen savaşımında önemli kazanımlar».

Uzmanlar sorununa gelince, uzun süre DİSK'te görev yapan bu kadronun şimdiye dek sorun olmayıp bir günde sorun halini alması akla yakın değildir. Bilebildiğimiz kadarıyla hiçbiri uyarı dahi almamıştır.

Öyleyse çatışmayı çıkaranlar kendi kullandıkları belgeleri, UDC tezini ve kendileri işe aldıkları, tek bir defa uyarı bile yapmadıkları uzmanları bahane olarak neden ileri sürmüşlerdir? Açık yanıtı şudur: Bu çatışma **zorlamadır**. Zorlayan ise DİSK'in **dışındadır**. Haklı ve inandırıcı bir gerekçe bulunsaydı kuşkusuz iyi

olurdu onlar açısından. Ama bulunamadı. Çünkü bulunamazdı. Yapılanlar açıkça işçi sınıfının yararına, burjuvazinin ise zararına idi.

Çaresizlikten yalana başvuruldu. Burjuva basını sürekli «DİSK Yönetimi kullanılıyor» havasını verdi. Örnekler sıralanamayacak kadar çok. Ne yazık ki aynı teraneye sosyalist geçinenler de katıldılar. «Unutulmasın, kullanılmak ve kullanmak birbirinin ikiz kardeşidir.» (Ö. Kesgeç, *Yürüyüş*, Sayı: 132) Yazımızın giriş bölümünde kimlerin kullanıldığının örnekleri vardır.

TEMELDEKİ NEDEN VE DİSK'İN GELİŞİM SÜRECİ

Açıkça gösterdiğimiz gibi çatışmayı ortaya çıkaran neden yukardaki yüzeysel nedenler değildir. Gerçek neden DİSK'in eylemleri ve politikasında somutlanıyor. Yani gerçek neden 1 Mayıs'lardır, DGM direnişidir, Maden - İş Grevleridir, sınıf eğitimleridir. Bunlardır burjuvaziye korkutmuş olan. Çünkü bunlar «sınıf ve kitle sendikacılığının» hızla güçlendiğinin kanıtlarıdır. Bu gelişme işçi sınıfımızın sendikal birliğini ve savaşımını güçlendiriyor. Politik bilinçlenme ve örgütlenmesini hızlandırıcı olumlu koşullar yaratıyor, demokrasi savaşımının boyutlarını genişletiyor. DİSK'in V. Kongre öncesi ve sonrası dönemini karşılaştırarak gelişim hızını görebilir ve burjuvazinin gerçekten korkmakta haklı olduğunu açıkça kavrayabiliriz.

DİSK V. Kongre öncesinde daha çok bir «imaj»dı. Ama bu imaj bile burjuvaziye korkutuyordu. Çünkü güçlü bir potansiyele dayanıyordu. Nitekim DİSK, V. Kongre sonrasında nicel gücünü artırmış, kadrolaşmış, gerçekten merkezi üst örgüt niteliğine gelmiştir. Daha önce bir Genel Başkan, bir Genel Sekreter, bir büro sekreteri ve bir kapıcıdan ibaret olan DİSK, daha sonra uzmanlık bürolarının kurulup aktif biçimde çalışmalarını ile etkin bir eylem içine girmiştir.

DİSK'in sürekli bir eğitim programı yoktu. Sendikalar ayrı ayrı ve birbirinden kopuk, hattâ yer yer yanlış eğitimler yapıyorlardı. Örneğin bir «halk sektörü» eğitim konusu olabiliyordu. Merkezi bir yayın politikası da yoktu. Düzenli olmayan, içerik bakımından cılız, son derece ruhsuz bir dergisi vardı sadece. O da tabanda geniş ölçüde dağıtılmıyordu. Sendikalar arası haber bülteni niteliğinde bir dergi. Oysa V. Kongre sonrasında DİSK, merkezi ve düzenli bir eğitim ve yayın çabasına, başka deyişle kampanyasına girişti. Bu dönemin eğitim ve yayın çabaları silinemez bir şekilde ayırdedici damgasını basmıştır. Sınıf eğitiminin ne olduğu artık kavranmıştır. Sırf çalışma raporlarında yer alsın diye göstermelik, çarpık eğitimler yapma dönemi kapanmıştır. DİSK'in eğitim notları bir kitap halinde basılmıştır. Satır satır her yerinde temel amacın «sınıf uzlaşmacılığı»nı sergileme titizliği olduğu görülüyor. Temel ekonomi - politik bilgilerinin yanısıra an-

ti - komünizm ve anti - Sovyetizmin ana noktaları gösterilmiş, işçi sınıfı biliminden sapmaların kaynakları verilmiştir. Enternasyonalist bilinç aşlamak için özen gösterilmiştir. Bir yandan işçi sınıfımızın güncel görevleri anlatılırken, öbür yandan sendikal eğitim yapıldığı unutulmaksızın, tarihsel görevi, yani sosyalizm de gösterilmiştir.

Bu açık sınıf eğitimidir ki, hem sağdan, hem de «sol»dan DİSK'e saldırıları yoğunlaştırmıştır. Bu doğaldır. Maocuların «revizyonizm öğretiliyor» diye feryatları da doğru şeyler yapıldığının açık kanıtı. Ne var ki bazı sosyalistlerin de eğitimleri kıyasından köşesinden eleştirmeye çalışmalarını doğal değildi. Eksikler yok muydu? Elbette var. Bunu bizzat DİSK eğitim dairesi söylüyordu: «Bu eğitim notları bir ilk -üründür. İlk deneylerin ışığında yazılan bu notlar tam anlamıyla 'ders notları' niteliğinde değildir.» Fakat doğru tavır nereden nereye geldiğini saptamaktır.

V. Kongre sonrasında DİSK'in yayın politikası da sıçrama yaptı. Merkezileşti. İçerik bakımından da yükseldi ve sistemleşti. Daha önemlisi bu yayınlar tabanda geniş ölçüde yayıldı ve okunur oldu. Bu ise kadrolaşmayı hızlandırdı.

V. Kongre öncesinde DİSK'in bağımsız eylemleri çok az ve örgütsüzdü. Ancak hızla yükseliyordu, 15 - 16 Haziran Büyük İşçi Direnişi bu yükselişin tepe noktasıydı. V. Kongre sonrasında eylemleriyle bu nokta daha da yükseldi. 15 - 16 Haziran direnişi ile DGM direnisinin karşılaştırılması iki dönemi kavramak için yeterli bir ölçektir. Haziran eyleminin hedefi açıkça «sendikal kazanımların» korunması idi. Bu nedenle esas olarak bu eylem ekonomik - demokratik nitelikli bir eylemdi. Fakat hükümetin bir yasa tasarısına karşı yapılmış olmasından dolayı politik bir yön de taşıyordu. Geniş bir yığınsal katılım olmakla birlikte eylemde açık bir kadrosuzluk ve örgütsüzlük vardı. Eylem daha çok bir patlama niteliğindediydi. O kadar ki, eylem dağılmak bir geri çekilme ile sonuçlandı. Fakat bu eylem o koşullarda büyük ve ileri bir adımdı. Geleceği hazırlayıcı nitelikteydi. DGM direnişi ise örgütlü ve planlı başlayıp süren, doğrudan doğruya politik bir hedefe yönelik ve daha geniş yığınların katıldığı bir eylemdi. Bilinç düzeyinin yükselişinin açık kanıtıydı.

Bütün bunların bir sonucu olarak, V. Kongre öncesinde DİSK'in tabanla bağları da zayıftı. O kadar zayıftı ki, DİSK'in kuruluş yıldönümleri HİLTON, TARABYA gibi lüks otellerde tabandan kopuk bir biçimde yapılırdı. Daha çok kokteyl parti havasındaydı. İlk olarak V. Kongre'den sonra bu toplantılar, binlerce işçi ve devrimcinin katıldığı, devrimci ruhta, düzeyi yüksek yığınsal gösterilere dönüştü. Bu gelenek yerleşmiştir. Hangi yönetim gelirse gelsin, bunu değiştiremeyecektir. Değiştiremeyeceğini göreceğiz. Tabanla bağların güçlendiğini gösteren başka ve daha önemli bir gösterge de GENEL TEMSİLCİLER MECLİSİ top-

lantılarıdır. Bir yılda birkaç kez toplanan DİSK'in Genel Temsilciler Meclisi, önemli konularda tabanın görüşüne başvurma geleneğini de yerleştirmiştir. Bu gelenek de kolayca değiştirilemeyecektir. Nitekim kongrede bu yöndeki çabalar başarısızlığa uğramıştır. DİSK'te bunalım başgösterince, bu kurula başvurma yoluna gidilmiştir. Çatışma çıkarıcılar bundan kaçınmışlardır. Çünkü bilinçli tabanın kimden yana olduğu apaçık olacaktı. Bu toplantı burjuvaziye de ürkütmüştür. Valilik toplantıya izin vermemiştir. Dahası işçi sınıfı, taban laflarını ağızlarından düşürmeyen kimi sosyalistler de Temsilciler Meclisi'nin toplanmasını engellemeye çalışmak gibi büyük bir talihsizliğe uğramışlardır. Herkese rağmen bu toplantı yapılmıştır. Sonuçları biliniyor.

V. Kongre öncesinde DİSK'in öteki demokratik örgütlerle olan bağları yok denecek kadar azdı. Oysa bu tarihten sonra yavaş yavaş gelişmeye başlamıştı. Henüz çok yetersizdi, fakat gelişme eğilimi güçleniyordu. Nitekim 1 Mayıs'lar işçi sınıfı ile öbür demokratik güçlerin eylem birliği yolunda atılmış güçlü bir ileri adımdı. Bu gelişme nihayet DİSK'in UDC çağrısı ile hayli yol almıştı. Ne yazık ki, o tarihte bu gelişme sağdan ve «sol»dan gelen çelmelerle kesildi ve sanki düşmana çağrı yapıyormuş gibi kıyamet koparıldı. Ancak bu gelişmenin önü tıkanmış değildir. VI. Genel Kurul'un bu yoldaki kararı oyunları bozmuştur.

İşte DİSK böylece niceliksel ve niteliksel dönüşmeye uğramıştır. Bu gelişme çizgisi dümdüz olmamıştır. Zaman zaman gerilemeler görülmüştür. 12 Mart faşist terör döneminde ve çok kısa süren 15 - 16 Haziran sonrasında bu tür yalpalamalar bilinmektedir. Ancak o koşullar düşünüldüğünde, bunları gereğinden fazla önemsemek haksızlık olur.

DİSK'in V. Kongre öncesi dönemi somut durumu değerlendirebilenlerce, soğukkanlı bir biçimde değerlendirilmiştir. Ölçülü eleştiriler yapılmıştır. O dönemde de DİSK'e karşı tavır aynen şimdi olduğu gibi Maocu ve goşistlerle ayrılık çizgisini somutluyordu. Şimdi bundan başka birşeyi daha somutluyor. Oportünistlerle sınırı netleştiriyor. Bunlar DİSK'in gelişim sürecini, değişmelerini görmeyen körlerdir. Bu nedenle de bu gelişmenin engelleyicileri arasına düşmüşlerdir.

Özetlersek, V. Kongre öncesi dönemi DİSK, «sınıf ve kitle sendikacılığı»nda EMEKLEME dönemini temsil ediyordu. V. Kongre ile GENÇLİK dönemine girildi. Bu dönem her bakımdan serpilip gelişmeyi, yetkinleşmeyi anlatır. VI. Kongre ile OLGUNLUK dönemine girilebilirdi. Ancak bunu söylemek için vakit erken. «ERKEN» kongre, olgunluk dönemine girişte bir GECİKME yaratabilir. Öyle bile olsa, sınıf savaşı, arayış çok kısa bir zamanda kapatabilecek ölçüde hızlı seyrediyor.

V. Kongre dönemi, sendikal savaşımın dışında da kalıcı sonuçlar yaratmıştır. Bunun başında işçi sınıfımızın her alanda gelişen, sıçrama yapan bilinçlenmesi gelir. 1 Mayıs'lar, DGM direnişi,

Maden - İş grevleri ile işçiler arasında DAYANIŞMA BİLİNCİ oldukça ilerlemiştir. Çünkü bu dayanışma farklı işyerleri, farklı işkolları arasında olduğu kadar, DİSK dışındaki sendikalara da yayılmış, hattâ yurt dışına taşmıştır.

Sınıf - siyasal bilinci de yükselmiş ve somut olarak kendini hissettirmiştir. Bu nokta oldukça önemli bir gelişmeye işaret ediyor. İşçi sınıfımızın siyasal bilincinin yükselişini somut olarak kavrayamayan kimi legal sosyalist partilere göre, böylesi bir gelişmede DİSK'in hiçbir hizmeti yoktur. Onlar bu sonuca, bilinçli işçilerin partilerine ilgi göstermemesinden dolayı varıyorlar. Oysa bu durum kendilerinin yanlış anlayışlarından, yanlış politikalarından kaynaklanıyor. Bunlar uzanamadıkları üzüme koruk diyorlar.

Biliyoruz ki, Lenin'e göre, bu gelişmeyi anlamanın en doğru ölçüğü, işçilerin ekonomik sorunlar dışındaki sorunlara, haksızlıklara karşı tepki göstermeleridir. Bu ölçüğü kullandığımız zaman görürüz ki, bu dönem bu açıdan önemli bir sıçrama dönemi olmuştur. DİSK'in düzenlediği DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ koruma mitingleri bu yoldaki gelişmenin önemli bir adımıydı. 1 Mayıs'lar apaçık politik ve enternasyonalist nitelikli yığinsal gösterilerdi. DGM direnişi de apaçık politik özdeydi. İşçiler bu dönemde artık sadece sendikaların düzenlediği toplantılara değil, öbür örgütlerin toplantılarına da katılıyorlardı. Nâzım Hikmet, Şili, Barış gecelerinde, toplantılarında artık salonları işçiler de doldurmaya başlamıştı. İlerici gençliğin, kadınların eylemlerinde, gecelerinde işçilerin çokluğu dikkat çekiciydi. Başka bir gösterge de genel ve yerel seçimler oldu. İşçilerin yoğun olduğu illerde faşistler, ve öbür MC'ci partiler gerilediler. Buna karşılık, yerel seçimlerde CHP'nin sağ tutumu yine bu illerde CHP'nin oylarının nisbî gerilemesi sonucunu doğurdu.

İşçi sınıfımızın sosyalist - siyasal bilincinin yükselişinin, yine bu eylemler açık kanıtlarıdır. Daha da acığını verdi yığınlar: «141 - 142'ye Hayır», «İŞÇİ SINIFI PARTİSİNE ÖZGÜRLÜK» belgeleri yığınların elinde bayraklaştı. Anti - komünist kalıntılar işçilerin bilincinde iyiden iyiye temizlendi. «YAŞASIN SOVYETLER BİRLİĞİ» belgisi burjuvazi ve onun beşinci kolu Maoocuları ürkütecek biçimde yaygınlaştı. Grevleri dolanan Fransız Komünist Partisi delegasyonu çok sıcak bir ilgiyle karşılandılar, coşkuyla uğurlandılar. Büyük Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümünü kutlama toplantısına çok sayıda işçi katıldı. Buna karşılık bu gelişmelere dudak kıvrıanların yasak savma kabilinden yaptıkları ayrı bir toplantıda, «Yasasın Sovyetler Birliği» sloganının «Sosyalist Türkiye» sloganı ile bastırılmaya çalışıldığını ve bu iki sloganın karşı karşıya getirildiğini hayretle gördük. Mikrofondaki bayağı bir fıkra ile ince anti - Sovyetizm yapan birinin alkışlandığını dehşetle seyrettik. İşte bilinç ve düzey farklılığı böylesine somuttu.

DİSK'in gelişim sürecinin sıçrama yapmasında hangi etmenler rol oynamıştır? Bunlar, DİSK yönetiminin o dönemdeki kararlı tutumları, uzman kadroların yetenekli ve özverili oluşları; işçi sınıfımızın Marksçı - Leninci öncü politik örgütünün etki ve yol gösterileri ve nihayet temelde işçi sınıfımızın savaşımını hızlandıran nesnel koşullar.

V. Kongre sonrasında DİSK Yönetim organları gelişen ve ilerleyen işçi sınıfı hareketinin gerisinde kalmamayı başarmışlardır. Yerinde cesur ve kararlı olabilmişlerdir. Özellikle Genel Başkan ve Genel Sekreterliğin rolü önemli olmuştur. Genel Başkan Kemal Türkier'in kararlı ve cesur tutumu, o dönemin ilk Genel Sekreteri İbrahim Güzelce'nin çalışmalara canlılık ve disiplin getiren yeni soluğu, daha sonra Güzelce'nin vakitsiz aramızdan ayrılmasıyla bu görevi devralan Genel Sekreter Mehmet Karaca'nın esnek fakat bilinçli ve dirençli kararlılığı sonuçta etkili olmuştur. Uzman kadroların çalışmaları ise onlara yönelen son tepki ve işten çıkarma ile bellidir. Böylece ilk defa bir kongrenin aldığı karar DİSK'de hemen hemen bütünüyle hayata geçebilmiştir.

«Sınıf ve kitle sendikacılığı»nın hızla yol almasında namuslu sendikacıların, sendika militanlarının, sosyalistlerin kuşkusuz önemli rolleri olmuştur. Ancak işçi sınıfımızın biricik partisi TKP'nin etkileri sonuç alıcı olmuştur. TKP'nin son yıllarda yaptığı atılımlar yığın eylemlerine canlılık getirmiştir. TKP'nin anti - komünizme, anti - Sovyetizme, pasifizme ve oportünizme, revizyonizmin her biçimine karşı verdiği ideolojik ve siyasal savaşım, işçi sınıfının bilincinin sapmalardan temizlenmesinde belirleyici olmuştur. Biliyoruz ki sapmalar salt siyasal savaşım için değil, sendikal savaşım için de önemli bir engeldir. Bunu DİSK içindeki son çatışmada apaçık gördük. TKP'nin doğru bilgileri yığın eylemlerini yönlendirici olmuştur. Böylece işçi sınıfının öncü kadroları politik bakımdan etkilerini artırdıkları gibi, yine bu kadrolar sendikal savaşımında da ana ve öncü kadrolar olmaları nedeniyle bu savaşımın yükselmesinde de belirleyici olmuşlardır.

Kuşkusuz tüm bu gelişmeler, yani ekonomik, politik ve ideolojik savaşımın yükselmesi sınıf çelişkilerini derinleştiren nesnel koşulların çok yönlü etkileri altında şekillenmektedir. Bu koşullar burjuvazinin iç çatlaklarını da derinleştirerek egemen sınıflar koalisyonunu parçalamış, öte yandan işçi ve emekçi sınıfların, ilerici ve devrimci güçlerin savaşımalarını yükseltmiştir.

Burjuvazinin planlarını ve DİSK üzerinde oynanan oyunların kaynağını anlayabilmek için burjuvazinin iç çelişkilerini de görmek zorunludur.

BURJUVAZİNİN İÇ ÇELİŞKİLERİ VE BUNU GİDERME MANEVRALARI

Emperyalizme bağımlı ve çarpık kapitalizm yıllardan beri ülkemizi çıkmazdan çıkmaza sokan ana nedendir. Bu nitelikteki

kapitalizmin gelişme çabaları, sancuları kat kat artırmaktadır. Ekonomik buhran günden güne derinleşerek günümüze gelmiştir. Ekonomik ve politik egemenliği ellerinde tutan yerli ve yabancı tekellerin yıllardan beri bunalıma çözüm diye getirdikleri önlem ve uygulamalar, emperyalizme bağımlılığı ve tekelleşmeyi artırma amacı güdüyordu. 1977'ye gelindiğinde bu bağımlılık ve tekelleşme ciddi boyutlara vardı. MC gibi sorumsuz hükümetler bu gelişmeyi daha da hızlandırdı. 1977 de hâlâ ağır sanayimiz yoktur, montajcı nitelikte tüketim ve ara malları sanayii geliştirilmektedir. Son MC hükümeti döneminde beş yıllık plan da rafa kaldırılmıştır.

Tüm bu olumsuz gelişmelerin faturasını kuşkusuz işçi sınıfımız, emekçiler, tüm halkımız ödemektedir. Üst üste yapılan devasyasyonlar, astronomik fiyat artışları, göstermelik taban fiyatı politikası, yükü kat kat ağırlaştırmıştır. Bunun sonucunda işçilerin sömürülmesi artmış, köylülerin mülksüzleşmesi hızlanmış, tüm çalışanların yaşam koşulları kötüleşmiştir.

Bu politika tekelci olmayan burjuvazinin, orta ve küçük işletme sahiplerinin durumunu da sarsmıştır. Bunlar tekeller tarafından hızla yutulmaktadır. İflâslar artmıştır.

Artı - değeri kapma ve emperyalizme bağımlılığın «nimet»lerinden daha çok yararlanma kavgası tekeller arası çelişkileri ve genelinde büyük burjuvazinin kendi iç çelişkilerini derinleştirmiştir.

Bu çelişkiler ve işçi sınıfı ve öteki demokratik güçlerin yükselen savaşlarının darbeleri ile burjuva partileri arasında kavga kızıştı. Daha önemlisi, yeni yeni partiler kuruldu. Yeni partiler görünüşte koltuk kavgası veriyorlardı. Ama temelde tekelci sömürüye karşı bilinçsizce bir tepkiye dayanıyorlardı.

Daha önce tek bir parti ile iktidar olabilen sömürücü, egemen sınıflar koalisyonu böylece parçalanıyordu. AP'den DP ve MNP (Milli Nizam Partisi) doğdu. MNP kapatıldıysa da, MSP olarak yeniden kuruldu. CHP'de ulusal burjuvazinin ilerici kolunu temsil eden güçler egemen oldular. Bu ise CGP'nin doğmasına yol açtı.

Ekonomik buhranın yol açtığı bu politik buhran, dönüp ekonomik buhranın daha da içinden çıkılmaz duruma gelmesine neden oluyordu. Tekelci burjuvazi ekonomik buhranı kendi lehine hafifleterek, ekonomiyi daha çok kontrolünde tutmasını sağlayacak bir «istikrar» peşindeydi. Ancak söz konusu politik buhran buna engeldi.

Bu etkiler altında 12 Mart'a doğru gidilirken çelişkiler olağanüstü bir biçim kazanmıştı. Ülkemiz bir dönemece yaklaşıyordu. Burjuvazi bu koşulları, gidişi kendi lehine kontrol altına almaya çalıştı. Başarılı oldu. 12 Mart faşist terör döneminden yararlanarak silâhların gölgesinde bir «mezarlık huzuru» yarata-

rak, ekonomik sorunları çözme yoluna giden tekelci burjuvazi kısmen başarılı olduysa da, sorunlarını kökten çözemedi, çöze-
mezdi. Buna karşılık karşısına yeni sorunlar, yeni engeller yığıdı.
Egemen sınıflar koalisyonu daha da parçalandı, ilerici devrimci
güçler gelişti. Çünkü bunalım yapısalıdı, süreceydi, kalıcıydı.

1973 seçimlerinde bu durum apaçık görüldü. Emperyalizmin
işbirlikçileri, faşist terörcüler ağır bir darbe yediler. Ne var ki, iş-
çi sınıfı partisinin yasaklı ve sol güçlerin dağılık oluşları, CHP'-
nin ürkek politikası, MSP'nin gericiliği ve kaypaklığı daha ileri
adımların atılmasını, demokrasi mevzilerinin sağlamaştırılmasını
engelledi.

Bu gediklerden geçerek, faşizm, tırmanmasını giderek artırdı.
Tekelci burjuvazi bir yandan faşist tırmanışı diri tutarken,
— MHP aracılığı ile — öte yandan parçalanmış koalisyonunu yeni-
den toplama çabasını yoğunlaştırdı.

DP ve MSP'ye dağılan güçler yeniden AP içinde toplanma-
ya çalışıldı. DP tümünden eridi, MSP ise hızla erime sürecine girdi.
MHP hem vurucu güç olarak ve hem de bu eritme manevrasında
rol oynadı.

CHP'ye yönelik plan önemliydi. CHP'nin sağa kaydırılıp uy-
sallaştırılması, hem tekelci burjuvazinin istediği politik «istikra-
rı» sağlayacak ve hem de demokratik güçlerin «pasifize» edilme-
sinde önemli bir etken olacaktı.

1973'den bu yana CHP'de sağ kanat, sol kanadı adım adım
partinin komuta yerlerinden uzaklaştırdı. Parlamento ve yerel
yönetim seçimleri de ön seçim oyunları ve tasfiyelerle darbelendi.
Ancak sol kanat yokedilemedi. Tersine bu sağ politikanın partiye
zarar verdiği, yığınları ondan uzaklaştırdığı ve hattâ AP'nin işine
yaradığını son yerel seçimler belgeledi. Bu ise sol kanadı güçlen-
dirdi, güçlendirecek.

CHP sol kanadı sendika hareketinde, demokratik kitle örgüt-
lerinde, kooperatiflerde önemli desteğe sahiptir. Daha önemlisi,
önümüzdeki gelişmelerle bu destek geniş ölçüde artabilecektir. Sol
kanada saldırıyı artıran önemli bir neden de budur.

Tekelci burjuvazi CHP'yi «yola getirme» manevrasında iki
önemli silâhı kullanmıştır: Bir yandan iktidar olma kapısını ara-
larken, öte yandan anti - komünizm tehdidini kullanmıştır. Aynı
silâhlar CHP içinde sağ kanat tarafından sol kanada karşı kulla-
nılmıştır.

Bütün bunların sonucunda birinci ve ikinci CHP hükümetle-
rinin politikası CHP programının da gerisine düşmüştür. CHP'nin
1977 genel seçim kampanyasında «141 - 142'ye Hayır» denilirken
1977 yerel seçim kampanyasında «141 - 142'ye Hayır» pankartları
indirtilmeye çalışılmıştır. CHP zaman zaman anti - komünist tu-
tumlar benimsemiş, kendi dışındaki sola karşı giderek uzaklığını
artırmıştır. Cephe fikrine sağ açıdan yanaşarak karşı çıkmıştır.

CHP demokratik güçler arasında gelişen eylem birliğine zarar verecek tutumlara da girmiştir. İlerici ve devrimcilerin elinde bulunan ve meslek örgütü niteliğinde olan bazı örgütlere karşı bölücü sosyal - demokrat çizgide örgütler kurdurma yolunu seçmiştir. «Sınıf ve kitle sendikacılığı»na karşı tavrı almıştır.

CHP böyle bir sağ çizgiye oturduktan sonra iktidar olma şansını sağlamlaştırmış ve kendine iktidar ortağı bulabilmiştir.

Tekelci burjuvazi bu «başarılar»ından sonra işçi sınıfının, sendikal hareketin gelişimini önlemek ve öbür demokratik örgütleri parçalayabilmek için olanaklarını genişletmiştir. Demokratik örgütlerde iç çatlaklar yaratmak için kimi yerde goşist ve maocuları, kimi yerde bazı legal sosyalistleri ve kimi yerde de sağ sosyal - demokratları kullanabilmiştir. Bu alanda bu örgütleri «işçi sınıfının yolunda» yürümekten alıkoymak başlıca hedef olmuştur. Bu yolda yürüyenlere, örneğin öğretmenlere, ilerici gençlere «cihat» açılmıştır.

DİSK ÜZERİNDEKİ GERÇEK HESAP NEYDİ?

Bu hesap kimilerinin sandığı gibi DİSK'i CHP'ye rampa etmek değildi. Bu sadece bir manivela idi. Burjuvazi çok daha iyi biliyordu ki, sağa kaymış bir CHP'nin işçi sınıfının gelişen sendikal hareketini tümüyle kontrolü altına alması bir hayaldir. Bunu CHP Merkezi'nin de bildiği kuşkusuzdur. Bir önceki DİSK yönetiminin bileşimi ve buna rağmen eylemleri, yaptıkları ortadadır. CHP bu yolda işçileri «istemleri» açısından kendine bağlamak için yeteri kadar aktif bir çaba bile harcamamaktadır. Hükümet programında işçiler için ciddi vaadlerde bulunmaktan kaçınılmıştır. CHP, Maden - İş grevleri ile hiç ilgilenmemiştir bile. CHP kapılarını da işçilere kapamıştır.

Bunun nedeni CHP'nin işçilere verebileceği fazla bir şeyin olmadığını bilmesi ve tekelci burjuvazi ile arasını açmak istememesidir. Bu nedendir ki, işçilerin aktif desteğini almaktan bilinçli bir biçimde kaçınmıştır. Çünkü bu aktif destek kendisini aynı zamanda daha ileriye gitmeye zorlayacak itici bir güç olacaktır.

Tekelci burjuvazinin gerçek hesabı CHP'den yararlanarak DİSK'i BÖLMEK ve böylece gelişen «sınıf ve kitle sendikacılığı»nı yoketmektir. Bu başarırsa, önemli sonuçları olacaktır. Türk - İş'teki ilerici gelişmeler de önlenemez, sendikal birliğin gelişme olanakları iyice tıkanacak, işçi sınıfının politik örgütlenme ve bilinçlenmesi yavaşlatılacak, işçi sınıfının toparlayıcı gücünden yoksun kalan öteki demokratik örgütler türlü fraksiyonların, maocu ve goşistlerin at oynattığı alanlar haline gelecek ve 12 Mart öncesi kargaşaya yuvarlanacaklardır.

İşte bu nedenlerledir ki, bazı legal sosyalistlere, «DİSK CHP'lileşiyor» diyerek DİSK'e karşı tavrı almalarındaki tehlike, içine düştükleri «oyun içinde oyun» gösterilmeye, uyarılmaya çalışıl-

mıştır. Ancak bu oyunu hepsinin yeterince gördüğünü sanmıyoruz. Çünkü tavırlar ortadadır.

DİSK'i bölme hesabı daha V. Kongre'de uç vermişti. Kongre'deki güçler dengesini dikkate almadan taktikler koymaya çalışan bir kısım sosyalistlerin «DİSK'in hangi partiyi destekleyeceğini saptama» biçiminde açtıkları yanlış tartışma sonucu, Kongre'de «CHP'yi destekleme» önerisi gelmiş ve ciddi tartışmalara, bölünmelere neden olmuştu. Üçüncü bir öneri, ki İbrahim Güzelce'den gelmişti, bu zararlı ve yanlış tartışmayı önledi. Alkışlarla kabul edilen bu öneri, DİSK'in «sosyalist bir örgüt» olduğunu saptıyor, faşizme karşı «CHP ile de işbirliği» yapılacağını vurguluyordu. Bu öneri daha sonra sınıf ve kitle sendikacılığının hayata geçmesinde, DİSK içinde sosyal - demokrat, sosyalist ve komünistlerin omuz omuza çalışabilmelerinde etkili bir rol oynadı.

Ne ki bu kongrede bir kısım sosyalistlerin çocukça taktikleri yüzünden sosyalistlerin yönetim kademelerinde etkin görev almaları engellendi, sonradan şikayetçi oldukları yönetim kadrolarının doğuşuna neden oldu. Bu anlamsız muhalefet, kongre sonrasında da sürdürüldü. Birkaç ufak sendika DİSK'in karşısına çıkarıldı. 1 Mayıs'lardan tutun da DGM direnişlerine kadar DİSK'in her eylemine karşı çıkıldı. Sonuçta bu sendikalardan biri DİSK dışına düştü, öbürünün yönetimi ise olumsuz biçimde değişti.

DİSK hayalleri umut olmaya başladı. Başka bir iki ufak sendikayı da aynı yola itmek istediler, ama olmadı. Bu hayallerin sahipleri, «tasfiyeciliğe ses çıkarmıyor» diye bir kısım devrimcilere saldırdılar. Oysa bu saldırıya uğrayanlar, saldırılar pahasına DİSK'in bütünlüğüne yönelen girişimlere ve DİSK düşmanlığına karşı çıktılar. DİSK'in atılımlarını kırmaya, kıramayınca karalamaya çalışanlara engel oldular. İşte dile dolanan «tasfiyeciliğe yardım» hikâyesinin aslı budur.

Daha sonra burjuvazi DİSK'i bölme çabalarını hızlandırdı. Bu planı burjuva basını şu manşetlerle veriyordu:

«DİSK'teki Bölünme Büyüyor» (Son Havadis, 7 Ekim 1977)

«DİSK İkiye Bölündü» (Sabah, 10 Ekim 1977)

«DİSK'te Bölünme» (Milli Gazete, 12 Ekim 1977)

«DİSK'te Büyük Ölçüde Kopma Olacak» (Adalet, 26 Aralık 1977)

Planı açıkça yazıyorlardı: «İşçi ve işverenler konusunda uzmanlaşmış kişilerce ayrıca DİSK yönetimini CHP'nin ele geçirmesinden sonra bu konfederasyondan ileride bazı sendikaların ayrılacağına kesin olarak inandıkları da gözlerden kaçmamıştır.» (Adalet, 26 Aralık)

Bu bölünme nasıl gerçekleştirilebilirdi? Siyasal görüş farklılıklarını derinleştirip, anti - komünizm temelinde bir siyasal düşmanlık noktasına vardırarak, bunun için eski «umacı»yı hortla-

tıp, TKP düşmanlığı yaymak. Sonuçta yeni bir konfederasyonu doğuracak yeterlikte bir gücü DİSK dışına düşürmek. Büyük bir olasılıkla bu güç Maden - İş Sendikası olacaktı.

Hesap kuşkusuz tek yönlü değildi. Aynı zamanda yönetim kademeleri dışında kalan Maden - İş'i, işçi sınıfımızın bu savaşkan sendikasını grevleri de kullanarak çökertmek. Duruma göre ya birinci, ya ikinci, ya da her iki planı birden uygulamaktı.

«Türkler kazanırsa DİSK bölünecek: ...yine Kemal Türkler'in listesi kazanacak olursa DİSK'in ikiye bölüneceğine muhakkak nazarı ile bakılmaktadır. Şayet Abdullah Baştürk ve listesi kazanırsa, CHP Genel Başkanı'nın, istediği DİSK - Türk - İş yakınlaşmasını gerçekleştireceği ve Maden - İş'teki TKP'ci sendikacıların tasfiye edileceği bildirilmektedir.» (Sabah, 23 Aralık 1977)

«DİSK kongresi'nde Toplumsal İlerleme Grubunun zaferle çıkması halinde bu işçi kuruluşunun bölünmesine muhakkak nazarı ile bakılmaktadır.» (Tercüman, 21 Aralık 1977)

Burjuva basını planı böyle açıklıyor, aynı zamanda tehditler savuruyordu.

Burjuvazinin kendi iç çatlaklarını kapama, toplumsal muhalefeti «akıllı» bir yolla parçalayıp sindirme ve aradığı «huzur»u sağlama çabası, planı özetle buydu. Bu plan, burjuva partilerini bir araya getirebilme açısından şimdilik başarıya ulaştı. Ama hemen söyleyelim, kısa zamanda temeldeki çatlağı eskisinden daha fazla derinleştirecek yeni çelişki odakları yaratarak... Acaba bu plânın işçi sınıfı ve somutta DİSK ile ilgili olan yanı tam amacına vardı mı? Hemen söyleyelim hayır.

VI. KONGRE VE BOZULAN HESAPLAR

Son kongre bu uğursuz hesaplar ve olağanüstü kötü koşullar altında yapıldı. Kongrenin görüntüsü bile bunu yansıtıyordu. Kongrenin güvenlik önlemleri militan işçiler tarafından alınmamış, bu görev polise verilmişti. Gözler boş yere kırmızı gömlekli, güven verici görevlileri arıyordu. Polis ise kongrede güvensizliği artırıyor, sınırları geriyordu. Bilinçli delegasyon, özellikle Maden - İş delegasyonu sürekli tahrik ediliyordu. Delegasyon tesbiti de objektif olmamıştı. Maden - İş ve bazı sendikaların delegasyonu tırpanlanmıştı.

Bütün bunlara rağmen kongre burjuvazinin hesaplarını bozmuştu. Kongreden DİSK parçalanma tehlikesini atlatarak çıktı. Bütünlüğünü korudu. Bu bütünlük, hem nicel olarak, hem de politikasının devamı anlamında sağlanmıştır. Tüm çabaların tersine, Çalışma Raporu'nun onaylanması, politikası ve eylemi ile V. Kongre döneminin reddedilemediğini gösterdi. Bu anlamda devamlılığı sağladı. Kabul edilen kararlarla sınıf ve kitle sendikacılığı yeni dönemin de ilkesi oldu. Tüm çabalara rağmen, Cephe gerekliliği yadsınamadı. Anti - komünist saldırı boşa çıktı.

Oyunların bozulmasında en önemli etmen, namuslu sendikacıların yanısıra Maden - İş ve onunla birlikte davranan delegasyonun bilinçli, sağduyulu, esnek, ama kararlı ve ilkeli tutumları oldu. 37 CHP'li parlamenterin bildirisinde somutlanan, CHP'nin ilerici kanadının DİSK'in ilerici çizgisini ve bütünlüğünü korumadaki aktif tutum ve destekleri bu yönde olumlu etkiler yaratmıştır.

Bu delegasyon kongrenin her aşamasında ilkeler üzerinde kesin, kararlı kavga verdi. Ama sendikal birliği hep önde tuttu. DİSK içinde, komünist, sosyalist, sosyal - demokrat, demokratik solcu ve diğerleri ile birlikte çalışmayı, savaşmayı öne koydular. Ama «tasfiyecilik»e karşı çıkıyoruz diye «sendikalar kitle örgütüdür, her görüş olmalıdır» diye, yeminli sosyalizm düşmanı, DİSK yıkıcısı ve sendikadan atılmış bir maocunun affı için el kaldırmadılar. Sendikal birliğin maocular ve faşistlerin dışında bir birlik olduğunu vurguladılar.

Onlar, sendikal birlik ilkesinin özünü boşaltıp, boş laf yığını yapılmasının da karşısına çıktılar. Sendikal birliği DİSK içinde sağlamayı kabul ettirdiler. Sanki DİSK ülkemizin anti - emperyalist, anti - faşist, anti - tekel programlı tek konfederasyonu değilmiş gibi bir anlama yol açan «her işkolunda bir tek sendika ve ülke çapında anti - faşist, anti - emperyalist nitelikte bir tek sendika konfederasyonu oluşturma çalışması yapılmalıdır» şeklindeki önerinin, «DİSK içinde sağlanması» biçiminde değişmesi için çalıştılar ve başardılar.

Yine onlar, DİSK'in gençlikle ilişkilerini ilkesizleştirme, maoculuğa da kapı aralama çabalarına ve ilerici gençliğin son yıllarda işçi sınıfının yolunda yürümede kazandığı başarıları gözlerden gizleme tutumlarına karşı çıktılar. Bu yolda da doğru ilkeyi benimsettiler.

Kongrede sendikaların birleştirilmesinde gerçek anlamda tasfiyeciliğe yol açacak olan «birleşmeden altı ay sonra kongre zorunluğu» getiren değişiklik önerisine, kongreye «tasfiyecilik» konusunda öneri getirenler el kaldırırlarken, onlar buna karşı çıktılar.

«Gizli oy - açık sayım» ilkesini sonuna kadar savunup, Türk - İşçi alışkanlıklara karşı çıktılar, bu ilkeyi militanca savundular ve kopardılar.

Yine bu, bilinç düzeyi bakımından farklılığı apaçık olan delegasyon ilkeli kavgasını kongre sonuna kadar sürdürdü. Her şeye rağmen kongreyi sonuna kadar götürdüler ve en son ayrılan onlar oldu. Ağır tahriklere rağmen bütün gelişmeleri soğukkanlılıkla karşılayabilmeleri sonuç üzerinde belirleyici oldu. Bu tavır, diğer delegasyonu da zaman zaman etkiledi. Delegasyonun diğer bölümünün bu etkilerden korunması için alınan ve hattâ sırtan tüm

önlemlere rağmen bu oldu. Kritik anlarda gösterilen ortak sağduyu ile parçalama oyunları bozuldu.

VI. Kongre Cephe konusunda da oyunları tepetaklak etti. Burjuvazinin tüm hesabı, cephe konusunda karar alınmasını önlemek ya da DİSK'i bu örgütlenmenin dışında tutacak nitelikte bir kararın alınmasıydı.

Kongreye cephe konusunda üç karar örneği geldi: 1) Kararlar komisyonunun taslağı; 2) Gıda - İş sendikasının sunduğu taslak; 3) Maden - İş, Aster - İş, Banksen, Has - İş, Turizm - İş, Teknik - İş sendikalarının hazırlayıp kongreye sunduğu taslak.

İlk iki taslakta cephe fikri soyuttu. Daha önemlisi ikisinde de cephenin kurulmasında DİSK görevsiz kılınıyor, pasif bir konuma çekiliyordu. Üçüncüsü ise cephe sorununu somutça ortaya koyuyor, daha önemlisi DİSK'e aktif bir görev yüklüyordu.

Kongre'de cephe konusunda söz alıp konuşan 14 delegenin 10'u UDC'yi ve üçüncü karar taslağını savundular. Daha sonra ana noktalarda üçüncü taslakla uyum halinde olan ve ortaklaşa verilen dördüncü karar önerisi kabul edildi. Böylece bu karar cephe konusundaki spekülasyonlara en azından DİSK içinde son verdi, sağ sosyal - demokrasinin cepheyi reddeden anlayışı darbe yedi.

«Tüm ulusal, ilerici, demokrat, yurtsever örgütlü güçlerin anti - faşist, anti - emperyalist ve anti - tekel cephede savaşım birliğinin kurulması...» şeklindeki bu karar cephenin ulusal ve demokratik niteliğini apaçık saptadı. Böylece isme dolanıp gerçekte bu niteliğe saldıranlar da yenildiler.

Yine bu karar sendikal bir örgüt olan DİSK'in böyle bir cephenin kurulmasına öncülük edemeyeceğini ileri süren ve böyle bir karar bekleyen, bu savaşımında DİSK'i pasifleştirenlere de yerinde bir yanıt oldu. Karar «...böylesi bir cephenin kurulması için DİSK'in üzerine düşen tarihsel görevini» yerine getireceğini belirtti. «...Faşizme, emperyalizme ve tekellere karşı olan tüm sendika parti, dernek ve meslek örgütü ve kişilerle ikili ve çok yönlü ilişkiler» vakit geçirilmeden girilmesine karar verildi.

Bu ilişkiler girerken gözetilecek olan ilkeler de saptandı. «...Örgütsel bağımsızlığından ve ilkelerinden en ufak bir tâviz vermeden işçi sınıfımızın birliğini, özellikle DİSK çatısı altında sendikal birliği gözeterek...» olması gerektiği belirtildi.

Bütün bulandırma çabalarına karşın yine bu karar cephenin dayanması gereken temel eylem anlayışı ve biçimini de saptayarak goşizm ile de çizgisini çekmiştir. «...Kitlesele eylemleri esas alma...» ilkesi açıklıkla yer almıştır.

Son kongrenin önemli bir yanı da, anti - komünizmi geri püs-kürtmesi oldu. Kongre öncesinde tekrar tekrar belirttiğimiz gibi burjuvazinin, sağ sosyal - demokratların, maocu ve goşistlerin, bir kısım oportünistlerin başlıca silâhı bu olmuştur. Kimileri «DİSK'i ele geçiren TKP'nin yaptıklarını kongrede bir bir sayacak»tı. Ki-

mileri «Önemli belgeler açıklayacaktı», kimileri «Kullanılan belgelerin yanlışlığını sergileyecekti ve DİSK'i TKP'nin ideolojik hegemonyasından kurtaracaktı», vb. Kongre öncesinde ve kulislerde TKP'ye karşı haçlı seferi açan bu «arslan yürekli Rişarlar»ın hiç biri kürsüde bunları söyleme yürekliliğini gösteremedi. Kimse açıktan TKP'ye saldıramadı. İşçi sınıfımızın en bilinçli unsurları önünde, onun dünya görüşüne ve savaştan partisine saldırma cesaretini bulamadı. Gıda - İş Yürütme Kurulu üyesi Demirhan Tuncay'ın bu konudaki açıklaması önemliydi. Demirhan Tuncay, tam MESS'in Maden - İş ile müzakere kapıları aradığı bir sırada UDC'ye karşı kampanyanın açıldığını, «DİSK, TKP'nin kuyruğuna takıldı» dedikodularının yaygılaştırıldığını ve bunun bir raslantı olmadığını söyledi. Tuncay'ın sözleri bittiğinde delegasyon onu ayakta alkışlıyordu.

Genel Başkan Kemal Türkler'in konuşması bu oyunları tümünden bozdu. Türkler kulislerde söylenenlerin neden kürsüden söylenmediğini sordu. Buna kimse yanıt veremedi. Türkler, TKP'ye karşı tavrın, asgari demokrat olmakla bile bağdaşamayacağını vurguladı. «141 - 142'nin kalkmasını istiyorsak, demokrasiden, fikir özgürlüğünden yanaysak, başka türlü düşünemeyiz» dedi. Sözü bittiğinde delegasyon Türkler'i uzun süre ayakta alkışladı.

Anti - komünizmin, TKP düşmanlığının bir çıkmaz sokak olduğunu ve artık bu sokağın işe yaramadığını kongre somut olarak gösterdi. 141 ve 142. maddelerin kaldırılması yolundaki karar oybirliği ile alındı. Böylece anti - komünizm silâhı kesin olarak geri tepti.

Kongreden sonra yeni Genel Başkan Abdullah Baştürk'ün gerek hükümet programı ile ilgili basın toplantısında ve gerekse **Milliyet** gazetesinde yer alan görüşlerinde «işçi sınıfımızın düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü» kısıtlayan 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasının DİSK'in birinci ve vazgeçilmez talebi olduğunu vurgulayışı bu saptamamızı pekiştirmektedir.

Kongre boyunca koltuk kapma sevdasının yarattığı oportünizmin ve grupçuluk nedeniyle işçi sınıfının çıkarlarına ters düşenlerin tutumları da büyük bir netlikle gözlemlendi. İlkesiz tutumları yüzünden dün kendi kabul ettiği şeylerin tersini koltuk sevdası uğruna öneri diye getirenler, sağa yaranmaya, taktik yapmaya çalışırken bazen sağın da gerisine düştüğünü görüp şaşırarak, hattâ kalkıp şaşkınlıklarını açıklamak gibi şaşkınlıklara düşenler, «kullanıldık» diye sonunda yaygarayı basanlar ibretle seyredildi.

Bu oportünist ve ilkesiz çırpınıslara karşılık, bir kısım delegasyonun ilkeli, devrimci, yiğitçe, pırl pırl temizlikte verdikleri savaşım düşmanların bile övgüsünü kazandı.

Delegasyonun bu bilinçli kesiminin getirdiği karar tasarılarının her biri, üzerinde önemle durulmasını gerektirecek özde-

dir. DİSK'in gelişimin yansıtmayan, geri ile ilerinin ortasını bulma çabaları ile kaleme alındığı için bütünlükten yoksun ve hattâ birbiriyle çelişen, DİSK'in geleceği için hiçbir yol göstermeyen diğer karar tasarıları karşısında bu karar tasarısı en önemli özellik olarak geleceğe ışık tutuyordu. Sırf bu amaçla «DAHA GÜÇLÜ BİR DİSK İÇİN» başlığı altında bir program öneriliyordu. Ülkemizin ekonomik, sosyal ve siyasal durumunun derinlemesine ele alındığı, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkesinin daha da somutlanıp zenginleştirildiği bu taslak hedefler ve bunları açıklayan geniş «gerekçe» bölümleri ile ikibuçuk yıllık ve daha da eskinin deney birikimlerinden kalkarak sosyalist dünya görüşünün ışığında Türkiye sendikal hareketinin bütününe ışık tutan ilk bütünsel belge ve eylem programı niteliğindedir.

Ne yazık ki, kongrenin ortamı nedeniyle, tasarıların özünden çok kimden geldiğine bakılması nedeniyle bunlar üzerine ciddi ve irdeleyici olarak durulamadı. Bu belge kongrede genel anlamda etkileyici oldu, hattâ bir kısmı redaksiyonda ele alınmak üzere kabul edildi. Ama bütünsel bir nitelikte geçmedi.

Burada şunu belirtmek gerek: Kongrenin aldığı kararlar işçi sınıfı bilimine, sınıf ve kitle sendikacılığına aykırı kararlar değildir. Ama önümüzdeki dönemde daha da gelişecek olan sınıf savaşımına ve DİSK'in yeni gereksinimlerine cevap verme açısından zayıf kalmıştır. Ancak bu eksiklikler kongre kararlarını uygulamada yeni yönetimin göstereceği kararlılıkla, bunları kongredeki sağlıklı önerilerle beslemek yoluyla kapatılabilir.

Sonuçta burjuvazinin oyunu işte böyle bilinçli, dirençli, ilkeli bir duvara çarparak kongrede kırılmıştır. Kararlar bu savaşımın ve sağduyulu sendikacıların namuslu tutumlarını yansıtmaktadır. Uygulamada kararlılık gösterilebilirse, oyun tümünden bozulabilir.

SONUÇ

Egemen sınıflar koalisyonunun kendi çatlaklarını giderme manevrası, işçi sınıfı ve öbür demokratik güçlerin yükselen savaşımını kırma amacıyla hazırlanan plan işte böyleydi. Kongre öncesinde, kongre boyunca ve sonrasında bu plan gereği burjuvazi üç ana noktaya vuruş yaptı: 1) TKP düşmanlığı yaratarak anti-komünizm, 2) İşçi sınıfının sendikal birliğini parçalama, 3) Tüm ulusal ve demokratik güçlerin cephesi UDC'nin hayat geçmesini önleme.

Meyvasız ağaç taşlanmaz. İşçi sınıfımızın sendikal birliği yol alıyor. İşçi sınıfının öncülük yapacağı anti - emperyalist, anti - faşist, anti - tekel bir cephenin kurulması olanakları herşeye rağmen artıyor. Marksizm - Leninizm işçi sınıfımızı hızla sarıyor, onun politik öncü savaşkan örgütü TKP güçleniyor. Burjuvazinin telâşi

işte bundandır. DİSK VI. Kongresi bu telâşın somut yansıması olmuştur.

Ancak olaylar, planın uygulanması sona ermemiştir. Bundan böyle de sürecektir. Sorumluluklar bitmemiştir. Devrimci uyanıklığı elden bırakmamak gerek. İlericiler, sosyalistler ve komünistler birbirlerine eleştirilerini yöneltmeye kuşkusuz devam edeceklerdir. Hattâ bu eleştiriler giderek daha da sertleşebilir. Gelişme bunu gösteriyor. Ne var ki zorunlu ortak noktaları saptamak herşeye rağmen olanaksız değildir. Çünkü işçi sınıfımızın, halkımızın, demokrasinin ve sosyalizmin çıkarları sözkonusudur.

Ortak noktalarda beraberlik laflarla kurulamaz. Herkes bunu savunur, savunuyor. Ama bir adım bile ilerlenemiyor. Can alıcı sorunlara açık yanıtlar vererek sağlanabilir ancak bu. Örneğin, işçi sınıfının sendikal birliğini DİSK çatısı altında gerçekleştirmek için savaşıyor muyuz? DİSK'i eleştirenlere soruyoruz, DİSK'in V. Kongre dönemi bir ilerleme mi, yoksa gerileme dönemi midir? Eleştirileriniz olabilir, ama size göre bile olsa, olumlu hiçbir şey yapılmamış mıdır? Şimdiye dek DİSK üzerine yazdıklarınızı gözden geçiriniz. İçinde olumlu gelişmeleri gören, bunları **ıçtenlikle** destekleyen yazılar bulabilecek misiniz? Örneğin 1 Mayıs'ların yığınsal biçimde kutlanmasında cesurca davranan DİSK yönetimine destek olunmuş mudur? İşçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması konusunda ne düşünüyorsunuz? Sosyal - demokrat sendikalar da katılmadan böyle bir birlik oluşabilir mi? Oluşamaz diyorsanız, içinde bulunduğumuz koşullarda bu çizginin şu ya da bu ölçüde yansıması kaçınılmaz değil midir? Bu olumsuz yansıma ile akıllıca savaşmak gerekmez mi? «Sınıf ve kitle sendikacılığı» özünde bu değil mi? Bunlara evet diyorsanız V. Kongre dönemi bunun en parlak uygulaması değil midir? Sizin açınızdan parlak olmasından vazgeçsek bile, bir uygulaması değil midir? Eğer öyle ise daha hayırhah bir tutum gerekmez mi? TKP düşmanlığı, legal sosyalist partiler açısından da bir tehlike değil midir? Bu soruları daha da çoğaltmak mümkün.

DİSK'in son kongresi tüm bu noktaların gözden geçirilmesini zorunlu kılıyor. Çünkü burjuvazinin planlarını tümüyle bozmak biraz da buna bağlı. Sosyalistler sadece olumsuz değil, ileriye ışık tutan olumlu yanları da görmelidirler. Gelecek için, geleceği görmek için önemlidir bu.

Düşünün ki, artık sendikal örgütlerde yoğun politik konular tartışılıyor. İktidar sorunu, cephe sorunu, işçi sınıfının ideolojisi tartışılıyor. Eski kongreleri hatırlayıp son kongre ile karşılaştırmak gelişmeyi anlamak için yeterlidir. Bu yazı ile göstermeye çalıştığımız ana nokta budur.

Gerçekten de burjuvazi treni çoktan kaçırmıştır. En önemli şey gerçekleşmiş, Marksizm - Leninizmle işçi hareketi birbirine örülmüştür. Sınıf savaşımında yükselmeler, alçalmalar, gel - gitler olur. Bu savaş dümdüz gelişmez. Ama belli ki, artık kimse bu

örgüyü çözemeyecektir. Çünkü bu örgüyü şimdi işçiler yaratıcı, hünere ve bilinçli elleriyle örüyorlar.

Görev işte bu aydınlık gelişmeye omuz ve güç vermek, onu hızlandırmaktır. İşçi sınıfının sendikal birliği güçlendikçe, DİSK'in bütünlüğü korundukça bu gelişme durdurulamaz. DİSK'e sosyal-demokrat sendikalar katılıyor, DİSK'in çizgisini değiştiriyor. Bunlar çocukça yakınlardır. Elbette katılacak. Sendikal birliğin bu yönünü görmemek hayalciliktir. Ya da onlarla, yüzlerle uğraşmayı yeğleyip, onbinler, yüzbinlerle uğraşmaktan korkmaktır. Oysa somut biçimde hergün, herşeye yığınlar damga basıyorlar. Olumlu, olumsuz yanlarıyla, tüm çelişkileriyle. Önemli olan, olumsuzlu olumluya çevirebilmektir. Yoksa olumsuz yanları görüp reddetmek değil. Lenin «bizim işimiz saksılarda çiçek yetiştirmek değildir» derken başka neyi anlatmak istiyordu? Ayrık otları ile uğraşmadan nasıl yığınların öncüsü olunabilir?

İşte tüm bu nedenlerle, doğmuş olan ve olacak olan olumsuzluklara rağmen «YAŞASIN DİSK» diyoruz.

Dünya Sendikalar Federasyonunun

30. Yılı

TÜSTAV

Fiyatı: 12 Lira

Türkiye Dağıtımı: **TEMEL DAĞITIM**

Kapitalist Toplumda İşçi Sınıfı ve Ulusal Sorun

Kadri ŞİMŞEK

Ülkemizde işçi sınıfı hareketi açısından ulusal sorunun taşıdığı büyük önem açıktır. ÜRÜN bu sayıdan başlayarak, bir dizi yazı ile bilimsel sosyalizm açısından ulusal sorunu, işçi sınıfının kapitalist toplumlarda bu konudaki tavrını ele alacak. Uluslararası işçi sınıfı hareketinin konuyla ilgili teorik yaklaşımlarını okuyucuya iletmeyi amaçlayan bu yazı dizisinin Türkiye'deki tartışmalara ışık tutacağına inanıyoruz.

Ulus ve ulusal ilişkiler sorunu sınıf savaşımalarında başından beri önemli bir yer tutar. Bir yandan sömürünün egemen olduğu toplumlarda ulusların sınıflara bölünmüş olması olgusu, sınıfsal olanla ulusal olan arasındaki ilişki ve çelişkiler, bir yandan ezen ve ezilen uluslar ayırımı, bir yandan da burjuvazinin vazgeçilmez silahı ulusçuluk ve şovenizm, ulusal sorunu işçi sınıfı açısından önemle ele alınması gereken bir konu durumuna getirir. Ulusal sorun konusunda Marksist - Leninist bir yaklaşım, bu konuda Marksist - Leninist bir eylem programı işçi sınıfı için vazgeçilmezdir. Kapitalist toplumlarda işçi sınıfının ulusal soruna yaklaşımı konusunu ele alacak olan bu yazı dizimize başlarken, önce Marksist - Leninist ulus teorisini ele almakta yarar vardır.

Marksist - Leninist Ulus Teorisi

Marksist - Leninist ulus ve ulusal ilişkiler teorisi, ulusal sorunun özünü açıklar ve bu sorunun çözümünün yollarını gösterir, proleter enternasyonalizminin ve onun karşıtı olan burjuva ulusçuluğunun niteliklerini açıklar, toplumsal gelişmenin sınıfsal ve ulusal sorunları arasındaki karşılıklı ilişki ve bağları ve bu ilişkilerin sosyalist devrimin etkisi ve sosyalizmin kuruluşu açısından taşıdıkları önemi ortaya koyar. Bu yazımızda ulus teorisi üzerinde duracak, gelecek yazımızda da ulusal ilişkileri ele alacağız.

Tarihsel bir insan topluluğu olarak ulus, özü ve nitelikleri, toplumsal ve etnik, nesnel ve öznel etkenlerin bileşimi tarafından belirlenen son derece karmaşık bir toplumsal organizmadır. Marksizm - Leninizm açısından ulusların tam anlamıyla ortaya çıkması kapitalizm çağı ile bağlantılıdır. Uluslar, toplumsal gelişmenin burjuva aşamasının zorunlu bir ürünü olarak ortaya çıkmışlardır. Kapitalizm ile birlikte oluşan ulus, sosyalist toplum aşamasında da varlığını sürdürür. Bilimsel sosyalizme göre ulus, sınıfsız toplu-

mun üst aşamasında, bu düzenin tüm dünya çapında olgunlaşmasıyla ortadan kalkacak bir kategoridir. Bütün bu dönemler boyunca ulus olgusu, tüm insanlığın gelişimine büyük etkilerde bulunan bir etken olma niteliğini korur.

Marksizm - Leninizmin kurucuları, ulus konusunda da bilimsel düşüncenin temellerini atmış, bu alandaki idealist ve metafizik burjuva ideolojilerini çürütmüşlerdir. Ulus ve ulusal ilişkiler konusundaki diyalektik - materyalist teorinin temelleri Karl Marks ve Friedrich Engels tarafından getirilmiştir. Marks ve Engels, gelişen kapitalist ilişkiler açısından şu konuları bilimsel olarak açıklamışlardır:

a) Kapitalizmin ortaya çıkması ve gelişmesi ile bağlantılı olarak toplumsal gelişmenin ulusal biçiminin oluşmasının kurallı niteliği ve ulusun tarihsel olarak geçici bir nitelik taşıması;

b) Ulusların ve ulusal ilişkilerin ortaya çıkmasında ve ilerlemesinde ekonomik etkenlerin ve özellikle ekonomik yaşantı birliğinin belirleyici rolü;

c) Sınıfsal etkenlerin, proleter enternasyonalizminin ve burjuva ulusçuluğunun ulusal ve uluslararası süreçlere olan büyük etkisi;

d) Ulusların oluşması açısından dil ve toprak birliğinin taşıdığı büyük önem;

e) Uzlaşmaz çelişiklere sahip bir toplumda sınıf karşıtıklarının damgasını taşıyan ulusal kültür, ulusal bilinç ve ulusal karakterin ulusların ve onlar arasındaki ilişkilerin gelişmesine olan büyük etkisi.

Marksist ulus teorisinin bir üst düzeye çıkarılması, yetkinleştirilmesi Lenin'in katkısı ile olmuştur. Emperyalizm aşamasında ulus ve ulusal ilişkiler sorunu ve bu sorunun aldığı yeni biçimler büyük önem kazanır. Sorun genel olarak toplumsal gelişme açısından ve özel olarak ideolojik savaşım açısından işçi sınıfının savaşımalarında öne çıkar.

Lenin'in Marksist ulus teorisine yaptığı katkı, özellikle onun en büyük önemi, ulusun toplumsal özünün açığa çıkarılmasına ayırmasındadır. Etnik ve toplumsal etkenler arasındaki ilişkinin bilimsel bir şekilde açıklanmasına yaptığı katkı ile Lenin, işçi sınıfının emperyalizm aşamasında ulusal sorunu doğru bir şekilde kavramasının olanaklarını sağlamıştır. Burjuva ve küçük burjuva ideologların ulusu toplumsal süreçlerden yalıtlanmış, özerk bir etnik olgu olarak gösterme, ulusun çelişkili sınıfsal niteliklerini gözardı etme çabalarına karşı Lenin, ulusun toplumsal özünden yola çıkarak, onun oluşmasında ve gelişmesinde sınıfların ve sınıf savaşımalarının yerinin ve rolünün son derece büyük önem taşıdığını belirtmiştir. Lenin, ulusal bağların oluşmasının, burjuva, yani toplumsal bağların oluşmasından başka birşey olmadığını

ve bu nedenle ulusu oluşturan sınıfların arasındaki çelişkilerden söz etmeden ulus kavramını ele almanın olanaksız olduğunu vurgulamıştır. Örneğin ulusal duyguların hiç de özgül, soyut şeyler olmadığını tam tersine ticaret ve sanayi burjuvazisinin gerçek çıkarları ile bağlantılı olgular olduğunu göstermiştir.

Proletarya ve burjuvazi arasındaki sınıf savaşınları keskinleştikçe, ulusun ve ulusal ilişkilerin özü sorunu, artan ölçüde idealistlerle materyalistler, devrimcilerle oportünistler arasındaki ideolojik savaşımın ana konularından biri durumuna gelmiştir. Ulus konusundaki oportünist görüşler, ya toplumsal özü bir yana bırakıp etnik özellikleri öne çıkaran, ya da ulusal olanı abartıp uluslararası olanı bir yana bırakan bir idealizmin takipçisiydiler. Lenin, Avusturyalı oportünist Otto Bauer'ın görüşlerini sıkı bir eleştiriden geçirerek, ulus teorisini geliştirmiştir. Bauer'ın görüşlerinin son çözümlemede burjuva ulusçuluğundan kaynaklandığını gösteren Lenin, ulusu belirleyen niteliklerin özünü ve bunlar arasındaki diyalektik ilişkileri ortaya koymuştur.

Lenin, öncelikle, ulusun tarihsel, geçici bir kategori olduğunu belirtmiştir, ulusu, kapitalizmle birlikte oluşan ve sınıfsız toplumda ortadan kalkacak, ezeli ve ebedi olmayan bir kategori olarak ele almıştır.

Lenin, ulusun oluşmasında dilin taşıdığı önemi de açıklamıştır. Etnik bir etken olan dilin, ulusun oluşması süreci içinde bir dizi niteliksel değişiklikler geçirerek bütünselleştiğini göstermiş, feodalizmden kapitalizme geçme süreci içinde ulusun oluşmasına paralel olarak ve bunun bir etkeni olarak ulus çapında tek ve aynı bir dilin, edebiyat dili niteliği taşıyan ortak bir dilin de oluştuğunu ortaya koymuştur.

Lenin, Otto Bauer'ın ve Karl Kautsky'nin oportünist görüşlerini eleştirirken, toprak birliğini de, gerek etnik gerekse toplumsal açıdan ulusun oluşumunda rol oynayan bir etken olarak incelemiştir. Fakat Lenin için asıl önemli olan, Kautsky'nin küçümsemediği, Bauer'ın ise sözünü bile etmediği ekonomik yaşantı birliğinin, ulusu belirleyen en önemli etken olarak ortaya konmasıydı. Lenin'e göre ulus, ekonomik bağların yoğunlaşması ve içpazarın oluşması ile asıl niteliğini kazanıyor, bu etken, ulusu belirleyen, oluşturan en temel özellik oluyordu. Dil, toprak, vb. gibi öteki bütün nitelikler, ekonomik yaşantı birliği yanında ikincil ya da en azından buna bağımlı bir özellik taşıyorlardı.

Lenin, ulusun oluşması için ekonomik yaşantı birliğini en temel etken olarak sayarken, ulusal devleti de yalnızca ulusun oluşması ve gelişmesi için bir araç olarak ele alıyordu. Temel olan ekonomik yaşantı birliğiydi. Ulusal devlet yalnızca bunun bir aracı olarak ortaya çıkıyordu. Lenin konuyla ilgili bütün yazılarında ekonomik temeli, içpazarı, ulusun niteliklerinin en başında sayar, ulusal devletten çoğu kez söz bile etmez.

Lenin, ulus konusunda ulusal devletin dünya tarihinde bir kural olduğunu belirtir, ama yine de, ulusal devlet ona göre ekonomik gerekliliklerin türevi olan bir etkidir, önemli olan onun ekonomik zorunludur. Önemli olan ulusun bir devlete sahip olması değil, ulusun böylesi bir devletin oluşması savaşımında birleşmesidir.

Lenin kapitalist ulusun niteliklerini bir el yazmasında aynen şöyle sayıyordu: «Dil ve toprak. En önemlisi. (Ekonomik nitelik.) Tarihsel karakter.»

Marks, Engels ve Lenin'in ulus teorisi üzerine geliştirdiklerini Stalin 1913'de birleştirerek ulus kavramını şöyle tanımladı: «Ulus, kendini ortak bir kültürde gösteren ortak bir dil, toprak, ekonomik yaşantı ve psikolojik yapı temelinde kurulmuş, tarihsel bakımdan oluşmuş düzenli bir insanlar topluluğudur.»

Stalin'in bu tanımlaması, Marksist - Leninistlere ulusun özü-nü kavramada ve her türlü idealist ve metafizik sapmaya karşı ideolojik savaşımında büyük ölçüde yardımcı oldu. Ne var ki, aradan geçen uzun süre içinde ulusların oluşumu ve gelişimi konusunda birçok yeni bilgiler kazanıldı. araştırmalar yapıldı. Sosyalist ulusların gelişme deneyleri, gelişmekte olan ülkelerdeki ulusların oluşmasındaki özgüllükler gibi yeni olgular yaşandı. Ulus konusundaki bu gelişmeler doğaldır ki, Marksist - Leninist ulus teorisine yansımalıydı.

Deneyimler, ulus tanımının şu özelliklere sahip olması gerektiğini de ortaya koydu:

Birinci olarak, ulus tanımı, ulusun tarihsel olarak oluşmuş bir kategori olduğunu, bu nedenle de sonsuza kadar varlığını sürdürmeyecek olan geçici bir olgu olduğunu vurguyla belirtmelidir.

İkinci olarak, ulus tanımından, ulusu belirleyen niteliklerin hepsinin eşdeğerli, eşit öneme sahip nitelikler olmadığı, en önemlisinin ve belirleyici olanın ekonomik yaşantı birliği niteliği olduğu açık bir şekilde anlaşılmalıdır.

Üçüncü olarak, ulusal psikolojinin önemi şimdiye kadar olduğundan daha açık bir şekilde ifade edilmelidir. Çünkü Stalin'in tanımında kullanılan «bir ulusun psikolojik yapısı, doğası» kavramı çok geniş, kültürün de dışına taşan, örneğin bilinci, yaşam tarzını, ahlâkı, vb. de kapsayan, salt ulusal olan özelliklere indirgenemeyecek bir anlam taşır. Öte yandan psikolojik özellik kavramı sınıfsal bir nitelik taşımayan bir olgu olarak da yorumlanabilir. Marksist bir tanımlamanın böyle bir şeye olanak vermemesi gerekir.

Bütün bu sayılanları gözönünde bulundurarak, ulus kavramı uluslararası işçi sınıfı hareketinde yeniden formüle edilmiştir. Sovyetler Birliği'nde Fedoseyev başkanlığındaki bir bilim adamları kurulunca hazırlanan «Leninizm ve Günümüzde Ulusal Sorun»

adlı yapıtta, en geliştirilmiş biçimiyle ulus kavramı şöyle tanımlanmaktadır: «Ulus, toplumsal gelişmenin bir biçimi olarak, ekonomik yaşantı birliği temeli üzerinde ve dil, toprak, kültür özellikleri, bilinç ve psikoloji birliği ile bağlantılı olarak oluşmuş olan dayanıklı, tarihsel bir insanlar topluluğudur.»

Bu tanımlama bir kez, ulusun toplumsal gelişmenin bir biçimi olduğuna ilişkin Leninci tezi içermektedir. İkincisi, ulusun oluşmasında ve gelişmesinde belirleyici özellik olarak ekonomik yaşantı birliği vurgulanmaktadır. Bu, ulusun toplumsal bir kategori olduğunu da açıkça göstermektedir. Üçüncü olarak, ulusun öteki özelliklerinin kendiliğinden değil, ekonomik yaşantı birliği ile bağlantılı, ona bağımlı olarak önem kazandığı gösterilmektedir. Dördüncü olarak halkların entellektüel yaşamındaki ulusal özellikleri, Stalin'in tanımından daha iyi ifade eden kültür, bilinç ve psikoloji kavramları yer almaktadır.

Ulusun, varlığını sınıfsız toplumun ilk aşamasında, sosyalizmde de sürdürmesi, tanımlamada dayanıklı, süregelen kavramı ile belirtilmektedir. Kapitalist ulus ile sosyalist ulus arasında temel nitelik farklılıkları bulunmasına karşın, ulus olgusu varlığını sürdürür. Örneğin bugün hem ortak özelliklere sahip, hem de karşıt nitelikler gösteren iki ayrı Alman ulusundan, Federal Alman Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan bir kapitalist Alman ulusu ile Demokratik Alman Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan bir sosyalist Alman ulusundan söz ediyoruz.

Öte yandan ulus kavramı ile ilgili olarak, Lenin'in, sık sık «bir ulusun içinde iki ayrı ulusun olduğu»ndan söz ettiğini hatırlatmakta yarar vardır. Lenin bu kavramı kapitalist uluslar için kullanmıştır. Bununla, ulusun çıkarları tamamen karşıt iki ayrı sınıfa bölünmüş olduğunu anlatmak istemiştir. Lenin'in özünde bir birliği ifade eden ulusun, aynı zamanda hiç de bir birlik olmadığını, toplumsal sınıflara bölünmüş olduğunu göstermek için başvurduğu «aynı ulus içindeki iki ayrı ulus» kavramı, kapitalizmde ulusal birliğin görece bir olgu olduğunu vurgulamaktadır. Burjuvazi ile proletaryanın aynı ulus içinde yer almalarına karşın, ekonomik, politik ve ideolojik olarak sınıfsal çıkar ve amaçlarının bağdaşmaz olması, bu göreceliğin temel nedenidir.

Tersine sosyalizmde ulusal birlik gerçek bir birlik niteliğine kavuşur. Tüm emekçilerin sınıfsal ve ulusal çıkarları özdeşleşir. Öte yandan bütün koşullar altında ulusal çıkarların belirlenmesinde her zaman ve her durumda sınıfsal çıkarlar belirleyici bir nitelik taşır.

Ulus tanımlamasında sayılan etkenlerden, insanlar arasındaki ekonomik ilişkileri ve bunun sonucu olarak oluşmuş olan sınıf ve tabakaları ifade eden ekonomik yaşantı birliğine, ulusun özündeki toplumsal yan diyebiliriz. Dil, toprak gibi etkenlere ve kültürdeki, yaşam tarzındaki, inanç, gelenek ve göreneklerdeki ulusal

olan özelliklere de etnik olan yan diyebiliriz. Etnik özellikler coğrafi çevrenin, ortak kökenin ve yüzyıllar boyu sürmüş ortak tarihsel gelişmenin etkileri altında oluşmuştur. Ulus bu toplumsal ve etnik niteliklerin ayrılmaz birliğinden oluşur. Ne var ki kapitalist toplumda bir dizi etnik nitelik, örneğin ulusal kültür, ulusal bilinç ve ulusal psikoloji ve kısmen gelenek ve görenekler, çelişkili bir sınıfsal karakter kazanır. Ulusun ve ulusal ilişkilerin özündeki etnik ve toplumsal yanlar diyalektik bir ilişki içindedir ve ayrılmaz bir bütün oluştururlar. Bu bütünlük ve birlik içinde belirleyici olan yan, toplumsal, sınıfsal etkenlerdir.

Gelecek yazımızda ulusal ilişkiler ve bunların gelişmesinin nesnel temelleri üzerinde duracağız.

ürün
yayınları

V. İ. LENİN

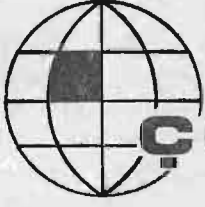
**Ulusal Politika ve
Proletarya Enternasyonalizmi**

**Ulusal Sorunun SSCB'de
Leninist Çözümü**

Fiyatı: 17,5 Lira

Türkiye Dağıtımı: **TEMEL DAĞITIM**

Çeviriler

Dünya Komünist Hareketinin Birliği İçin Verilen Savaşımada Teorinin Rolü

Gus HALL

ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall'ün, **Political Affairs** dergisinin 30 Ağustos'ta New York kentinde düzenlediği Açık Forum'da yaptığı konuşmanın tam metnini aşağıda veriyoruz *

Kitle haberleşme araçlarımız — basın, TV, radyo, kitleli dergiler — dünyasında nesnel politik gerçek, bitip tükenmiş olmasa bile, çok seyrek karşılaşılan bir meta durumuna gelmiştir. Kapitalist sınıfın politika ve ideolojisinde nesnel gerçeğin yerini Büyük Yalan almıştır. Bu; kitle haberleşme araçlarını yönlendiren çevre için yol gösterici bir ilke durumuna gelmiştir.

Gerçeğin, özellikle politik ve ideolojik gerçeğin tıkaç yerini bulmak, birçok Amerikalı için ciddi bir şans durumuna gelmiştir. Satırlar arasında bile olsa, gerçek artık ortaya konulmamaktadır.

* Information Bulletin, 1977/18.

«Tıkaç» ya da «süpap» konusunda bir öykü vardır.

Minnesota'da küçük bir kasabada elektrikler kesilir. Enerji istasyonunun operatörleri çok çalışırlar, ama sorunun nereden doğduğunu bulamazlar. Bunun üzerine yaşlıca, emekli, ama deneyli bir mühendis çağırırlar. Mühendis bir çekiçle birlikte gelir ve herkesin şaşkın bakışları altında, jeneratörü onarır ve hemen ışıklar yanar. Birkaç gün sonra, 2000 dolar 10 sent'lik faturasını gönderir. 10 sent'in ne için olduğu sorulduğunda 10 sent'in tıkaç için ve 2000 doların da tıkaç yerini (asıl vuracak yeri) bulmak için olduğunu açıklar.

Politik gerçek açısından da nereye vurulacağı sorusu, 2000 dolarlık bir sorudur. Ama yılların deneyimine dayanılırsa, politik gerçek açısından nerenin tıkaç yeri (işin püf noktası) olduğu, nerenin de olmadığı konusunda belirli ipuçları vardır.

Örneğin, işçiler ya da sömürü konusunda gerçeği bilmek istiyorsanız, patrona gitmezsiniz.

Enerji ve yakıt konusunda gerçeği istiyorsanız, Rockefeller'lere başvuramazsınız.

Katolik, Siyah ya da Yahudi Amerikalılar konusunda gerçeği istiyorsanız, ırkçılara. Katolik düşmanlarına ya da Yahudi düşmanlarına gitmeyin.

Sosyalizm, Marksizm - Leninizm ya da Komünist Partisi konusunda nesnel gerçeği öğrenmek istiyorsanız, bunu, Büyük Yalanlar üreten kitle haberleşme araçlarını yöneten gruptan ya da Brzezinski'lerden, Kissinger'lerden, Buckley'lerden, yahut da Senatör Jackson'lardan, Senatör Eastland'lardan ve Senatör Goldwater'lardan elde edemezsiniz. Ve bu gerçekleri **New York Times**'in ya da **Wall Street Journal**'ın sayfalarında kesinlikle bulamazsınız. Bunlar, epeyce bir süredir anti-komünist Büyük Yalanları satıp durmaktadırlar. Yeni olan şey, bunların şimdi umutsuzluk, isteri ve bağınazlık duygusu içinde böyle yapmalarındır. Bu, kapitalizmin kaçınılmaz çöküşünden önceki son çatırdıların bir yansımasıdır.

Bununla birlikte, kitle haberleşme araçlarında Marksizm - Leninizm'le hemfikir olmayan ve sosyalizme karşı olan, ama zaman zaman kendi partizan görüşlerini aşabilen ve nesnel bir gerçeği dile getirebilen insanlar hâlâ vardır. Fakat kapitalizm kendi yozlaşmasının getirdiği bunalımlarla sarsıldığından, gerçekler onunla uzlaşmaz bir duruma gelmiştir. Öte yandan, sosyalizm açısından, Marksizm - Leninizm açısından ise gerçek, vazgeçilmez bir araçtır. Gerçek, Marksizm - Leninizm'in ruhu, onun özünün ta kendisidir. Marksizm - Leninizm, nesnel gerçekliğin tüm olgularının dikkatlice ve titizlikle incelenmesi üzerine dayandığı için, gerçeğe olabildiğince yakındır.

Bu bakımdan, sosyalizm ve kapitalizm konusunda da, genel olarak yaşam konusunda da **Political Affairs**'e, **Daily World**'e ve

Marksistler tarafından yayımlanmış ya da yazılmış tüm yayınlara bakabilirsiniz. Sosyalizm taraftarlarının kapitalizm konusunda sahtekârlık yapmalarına gerek yok, çünkü kapitalizmin gerçeği yeterince çirkindir, en büyük kurgudan daha çirkindir. Kapitalizm gerçeğinin her anı, onun suçlanması için yeterlidir.

Dünya Komünist Hareketi

Kapitalizm yokuş aşağı gitmeye başladığı ve gerçekler kendisine ters düştüğü zaman, kapitalizmin ideologları, anti - komünist büyük yalanlar yumurtlamaya başlarlar. Büyük yalanlar kapitalist ideolojinin temel direği. Bu öyle bir noktaya ulaşmıştır ki, bunu yeni bir yasa olarak görebilirsiniz — kitle haberleşme araçlarında birşey duydunuz ya da okuduysanız ve bu, komünist hareket ya da sosyalizm konusundaysa, büyük bir olasılıkla, katışıksız bir yalan, bir çarpıtma, en iyi durumda bile, olsa, olsa, gerçeğin yarısından daha azıdır. Bu sahtekârlık, bilgi yoksunluğundan ileri gelmemektedir. Bile bile yapılmaktadır, hesaplıdır ve önceden tasarlanmıştır.

Kitle haberleşme araçlarının farklılıklar uydurarak ya da bunları şişirerek ayrılıklar yaratma çabaları ve yalan kampanyaları nedeniyle; partilerin, özgül ve hattâ eşsiz olan ulusal gerçekliklere uygun politikalarını ve taktiklerini bilmek ve reel farklılıklardan — Marksizm - Leninizm'in kabul edilmiş teorik ilkeleriyle çatışan farklılıklardan — ayırdedebilmek büyük önem taşımaktadır.

Bunu akılda tutarak, dünya komünist hareketi konusunda nelerin yalan, nelerin de nesnel gerçekler olduğunu inceleyelim.

Yaklaşık 60 yıldır, Büyük Yalan'lar üreten çevrelerin saldırısının ana doğrultusu, Komünist partilerin «Moskova'dan yönetilen ve finanse edilen demir disiplinli, granite benzer, monolitik, dünya çapındaki bir komplo»nun araçları oldukları şeklindedir.

Uluslararası gelişmeler sonucunda, bu doğrultu, inandırıcılığını büyük ölçüde yitirmiştir. Bunu hâlâ kullanmaktadırlar, ama saldırının yeni doğrultusu, «milliyetçiliğin merkezkaç gücü» yüzünden dünya komünist hareketinin paramparça olduğu, gerçekte onun bir «mezbahe»ya döndüğü şeklindedir. Bu yalanın amacı, işçileri, Marksizm - Leninizm'in ve sosyalizmin zayıflayan bir heves olduğuna ve kapitalizmin dimdik ayakta durduğuna inandırmaktır. Elbette, bütüncül (monolitik, yekpâre) bir dünya komplosunun masal olması gibi, bu da uydurmadır.

Gerçek nedir? Dünyada yaklaşık 125 Marksist - Leninist parti, Komünist ve İşçi partisi vardır. Bunlar etkin, dipdiri politik partilerdir. Ama ABD kitle haberleşme araçları, bu partilerin yüzde 95'inin adını bile anmamaktadır, çünkü bunlar, onun kendi saçma «merkezkaç mezbahalar»ına uygun düşecek malzeme ver-

memektedirler. Her ne zaman bir Komünist partisi «mezbahalar» uydurmasına uygun gelmiyorsa, o hemen «katı Moskova kampı»na tıkkılır. Komünist partilerinin niteliğinin ve rolünün, gerçekliğin bağlamı içinde görülmesi gerekiyor. Marksizm - Leninizm ve Komünist Partileri, nesnel gerçekliğin bütünsel bir bileşenidir. Bunlar, her ülkede, yaşamın ortaya çıkardığı toplumsal fırtınalara yol göstermeye ve bunları etkilemeye çalışırlar. Ve kendileri de, nesnel süreçlerin güçleri tarafından etkilenirler.

İnsanlığın ilerleme savaşımının yolu tekdüze, dümdüz bir çizgi değildir; dalgalar ve karşıt akıntılar vardır, engeller vardır, ama bütün bunlarla birlikte, Paul Robeson yoldaşın şarkısında dediği gibi «Tarih Baba nehri, akıp gitmeye devam eder.»

Nesnel dünyanın «tarih baba nehri» toplumsal yasalar temelinde, kendi kendini düzenleyen bir süreçtir. Önüne çözmeye hazır olduğu amaçları koyar. Tarihin bu anında, kapitalizm dünyasından sosyalizm dünyasına geçiş amacını önüne koymuştur. Nesnel akış, dünya devrim sürecini doğurmuş ve onu beslemektedir. Ayrıca o, dünya çapında bir devrimci sınıf da yaratmıştır ve bunu beslemeye devam etmektedir; karşılığında bu sınıf da, devrimci partiler için gereken insan malzemesini yaratmakta ve yetiştirmektedir.

Marksizm - Leninizm, bu nesnel akışın yasalarını açıklayan bir bilimdir. Bir bilim olarak, tüm öteki nesnel akımları etkileyen en güçlü ve en tutarlı akımın sınıf savaşımı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden, Komünist partileri işçi sınıfının bu eğiliminin bir ürünüdürler ve onun içinde kök salmışlardır. Komünist partileri yeryüzünde benzer tepkilere, benzer politik ve teorik sonuçlara götüren de, aynı yasaya dayanan bu nesnel sürecin benzerliği, aynılığıdır. Dünya komünist hareketi açısından, savaşımındaki deneyimler ve uzun erimli nesnel süreçler, merkezkaç bir ayrılık gücü yaratmayıp, daha çok, çekici bir yaklaşıma ve birlik gücü yaratırlar. Hatalar, sapmalar ve çeşitlilikler olacaktır, ama nesnel güçlerin aralıksız dürtüsüyle, dünya devrim hareketi birlik yoluna, Marksizm - Leninizm biliminin aydınlatığı bu yola doğru itilmektedir. O halde, «merkezkaç güç» ve «mezbahalar» teorisini tezgâhlayan koca kafalılar (beyin tankları) topluluğu, nesnel ilerleme nehrinin silip süpürmekte olduğu süprüntülere yapışmaktadır, çünkü bütün bunlarla birlikte, insanlığın nesnel gelişmeler nehri akıp gitmektedir.

Gerçi çaba harcamaksızın, uğrunda savaşılmaksızın birlik sağlanamaz, ama bunun kadar, bu savaşımındaki nesnel gelişmelerin ve gelecekteki deneyimlerin dünya komünist hareketinin birliği lehindeki olumlu güçler olduklarını bilmek de önemlidir.

Şimdi birkaç somut durumu inceleyelim:

Her Komünist partisinin bağımsızlığı, egemenliği ve özerkliği konusunda çok şey yazılmıştır. **New York Times**, hâlâ hem «mez-

bahalar»a, hem de özerkliğin olmadığı şeklindeki palavralara yapışır görünmektedir.

Komünist partilerinin bağımsızlık ve özerklikten yoksun olduğu sorunu, bir «kurt masalı»dır. Uydurmadır ve bir kötülemedir. Komünist partileri, daima, bağımsız işçi sınıfı partileri olmuşlardır. 1930'larda Komünist Enternasyonal'e katılma, onların temel bağımsız statüsünü değiştirmemiştir.

Yaklaşık 44 yıl önce, 7. Dünya Kongresi'nde Komünist Enternasyonal, bir kararında bunu, yani, Yürütme Komitesi'nin çalışmalarında «Komünist partilerinin iç örgütsel sorunlarına doğrudan müdahaleden kaçınması gerektiği»ni kendisi vurgulamaktaydı.

Ve 35 yıl önce de, Enternasyonal'e bağlı partiler oybirliğiyle bu dünya Komünist örgütünün dağıtılmasına karar vermişlerdir. Dağıtılmayla ilgili kararda, onlar şöyle diyorlardı:

«Ama savaştan çok önceleri bile şu apaçık bir duruma gelmiştir ki ... bir uluslararası merkez aracılığıyla tek tek ülkelerin herbirindeki işçi hareketinin sorunlarının çözümlenmesi üstesinden gelinemeyecek engellerle karşılaşmaktadır.

«Dünyadaki herbir ülkenin tarihsel gelişme yollarındaki derin farklılıklar; onların toplumsal düzenlerindeki niteliklerin ve hattâ çelişkilerin çeşitliliği; onların toplumsal ve politik gelişme düzeylerindeki farklılık ve son olarak da, herbir ülkede işçilerin bilinç ve örgütlenme derecesindeki farklılık, sorunların artan karmaşıklığı [sonucunda] bu biçim, ulusal işçi partilerinin daha da güçlenmesi karşısında bir engel durumuna gelmiştir.»

Avrupa Komünist Partileri'nin konferansında, Brejnev yoldaş bu temel fikri yeniden dile getirmiştir:

«Her Komünist Partisi, kendi ülkesinin işçi sınıfı hareketinden doğar. Ve bunların herbiri, kendi eylemlerinden ötürü, en başta, çıkarlarını dile getirdiği ve savunduğu, kendi ülkesinin tüm emekçilerine karşı sorumludur.»

Ve 1969'da Mihail Suslov da şöyle diyordu:

«Komünist partileri, kendi ülkelerinde ve dünya arenasında tümüyle bağımsız bir güç olarak iş görürler.»

Ve bu yeni bir kavram da değildir. Lenin'in 1918'de söylediği şu sözleri aktarmaktadır Brejnev yoldaş:

«Devrim, her ülkede kendine özgü bir biçimde gelişir — bunu görüp, yaşadıktan sonra bilmemiz gerekir — ve bu biçimler öylesine çeşitlidir... Dünya Devrimi, her yerde, tüm ülkelerde aynı biçimde gelişecek şekilde dümdüz değildir. Böyle olsaydı, bizim çok daha önce utkuya ulaşmamız gerekirdi. Her ülke, belirli politik aşamalardan geçmek zorundadır.»

Bu sözler, düzmece bağımsızlık konusunu çoktan mezara gömmeliydi, çünkü bu bir bostan korkuluğudur ve 60 yıldır da böyle

olmuştur. Ama ne zaman Komünist bir önder «özerklik» sözünü ağzına alsın, Büyük Yalanlar Kumpanyası dört elle buna sarılır ve bir bağımsızlık savaşımının olduğu, ama Moskova'nın Komünist partilerini demir, monolitik bir kısıkaç içinde tuttuğu şeklinde bir izlenim vermek için, bunu çarpıtır. Oysa gerçek şudur ki, ne Komünist Kâbeler, ne de Komünist Peygamberler var olmuştur ve vardır. Özerklik tartışması var olmayan bir tartışmadır. Bunu iki de bir ocağa sürmek, dünya komünist hareketine, gelişmesine zarar vermektedir.

Üstelik, dünya Komünist hareketinde hiç kimse tüm ülkeler için kopya edilmesi gereken «tek bir sosyalizm modeli» olduğunu ileri sürmediği halde, bu suçlama sürüp gitmektedir.

Kapitalizmden sosyalizme devrimci geçişin, özünde ekonomik ve politik iktidarın bir sınıftan öbürüne geçişi olmakla birlikte, sosyalizme doğru ilerlemenin ve sosyalizm kuruculuğunun, zorunlu bir şekilde, her bir ülkedeki halkın tarihi, gelenekleri ve deneyimleri de içinde olmak üzere özgül ulusal güçler ilişkisini yansıtacağı, gözönüne alacağı ve bunlar tarafından etkileneceği her zaman için kabul edilmiş bir anlayıştır. Partimiz açısından, temel Programımızda bu açıkça dile getirilmektedir. Bizim sosyalizme doğru ilerleyişimiz ve bizim sosyalizmimiz, halkımızın tarihini ve deneyimlerini yansıtacaktır.

Örneğin, Anayasamızdaki Haklar Bildirisi Amerikan halkının kazandığı tarihsel bir politik reformdu. Bunun kabulü, burjuva devrimleri açısından eşi görülmedik bir özellikti. Aynı şekilde bu deneyim ve kalıtın, sosyalist anayasamızda da yansıtılması gerekecektir.

Dünya komünist önderlerinin 1969 toplantısında, bu ilke bir kez daha açıkça dile getirilmiştir:

«Komünist ve İşçi Partileri, somut sorunların çözümüne uygun bir yaklaşım gerektiren çeşitli, özgül koşullar altında faaliyet yürütüyorlar. Marksizm - Leninizm ilkelerini kılavuz edinen ve somut ulusal koşulları gözönünde bulunduran her bir Parti, kendi politikasını tümüyle bağımsız bir şekilde hazırlar, savaşımın yön, biçim ve yöntemlerini belirler ve duruma bağlı olarak, kendi ülkesinde sosyalizme geçişin barışçı ya da barışçı olmayan yolunu ve ayrıca, sosyalizm kuruculuğunun biçim ve yöntemlerini kendisi seçer.»

Bu da, yalnızca «biricik sosyalizm modeli» saçmalığını değil, aynı zamanda, sosyalizme barışçı ya da barışçı olmayan geçiş sorununu da çoktan mezara gömmeliydi. Mao dışında hiçbir Komünist önder, sosyalizme barışçı geçiş olanağını kapamış değildir. Marks, Birleşik Amerika gibi ülkeler için barışçı geçiş kapısını özellikle açık tutmuştur.

Onun hâlâ böyle düşünüp düşünmeyeceği, tartışılabilir. Ama kimileri, Lenin'in «genel kural» karşısında istisnaları açıkça ola-

sılı görmesini unutarak, Lenin'i «genel bir kural olarak» geçişin «şiddete dayanabileceği»ni söylemesiyle ters yorumlamaya çalışmaktadırlar. Ve onlar, tüm Komünist partilerin mümkün en az acılı, en fazla barışçıl yolu aramaktan yana olduklarını da dışlamaktadırlar. Öyleyse, geçişin niteliği konusunda hiçbir teorik farklılık olmadığı ve tüm partilerin kopya etmesi gereken hiçbir sosyalizm «modeli»nin bulunmadığı açıktır. O halde, bu sahtekârlık da mezara gömülmelidir.

İktidarın devredilmesinin özü konusunda hiçbir farklılık olamamakla birlikte, sınıfsal güçlerin devrimci geçişe karşı nasıl tepki göstereceği konusunda farklılıklar vardır. Örneğin, kimi partiler, acısız, barışçıl bir değişikliğin kaçınılmaz olduğu ve eski yönetici sınıfın da, halkın isteklerine barışçıl bir biçimde boyun eğeceği yolundaki yanlışlara kapıyı açarak, geçişin barışçılığını tek yanlı bir biçimde aşırı vurgulama eğilimindedirler.

Tarih ve deneyim, böyle bir görüşü desteklememektedir. Görece barışçıl bir geçişin olası olduğunu söylemek ile, bunun kaçınılmaz olduğu izlenimini yaratmak ya da bunu dile getirmek ayrı şeylerdir. Böylesi yanlışlar, bu güçlerin niteliği, işçi sınıfının rolü konusunda ve çoğunluğun isteğini kabul etmeyen karşı - devrimci güçleri geriletme için güç kullanma gereğinin olasılığı konusunda hatalara yol açar. Bu, şiddetin kaçınılmaz olduğunu öngörmek ya da söylemek demek değildir.

Kapitalist Hükümetlerdeki Komünistler

Brzezinski, New York Times ve kimi liberal dergilerin editörleri, «Komünistlerin kapitalist hükümetlere katılmasından Moskova'nın hoşnut olmadığı ve buna karşı çıktığı» izlenimini yaratmaya çalışıyorlar. «Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kapitalist ülkelerdeki komünist partilerinin seçimlerdeki başarılarından hoşnut olmadığı» fikrini de içerecek kadar, bu uydurmayı genişletmektedirler.

Burjuva ideologlar, Mihail Suslov yoldaşa, yıllardır, «katı doktriner», «dogmatik teorisyen», «eski Stalinci» yaftasını yapıştırmışlardır. Bundan ötürü, bu «eski katı doktriner»den birkaç tümce aktarmak isterim: «Özel olarak, işçi sınıfının, parlamenter bir çoğunluk kazanarak ve parlamentoyu gerçek bir halk meclisine çevirerek barışçıl bir şekilde iktidara gelebilmesi olanaksız değildir... Komünizmin düşmanları, komünistleri, her durumda silahlı ayaklanmanın, şiddetin ve iç savaşın savunucuları gibi betimlerler. Bu saçmadır, komünistleri lekeleme çabasıdır...» Öyleyse, «eski katı doktriner Suslov,» Komünistlerin olası seçim utkuları konusunda pek hoşnutsuz ya da kötümser görünmemektedir. Öyleyse, yine Mao taraftarlarının dışında, bu temel kavramlar konusunda ne farklılık, ne de itirazlar vardır. Bu kavramla-

rın nasıl uygulanacağı konusunda kimi farklılıklar vardır ki, bunları daha sonra tartışacağız.

Sadece kapitalist basının sayfalarında ortaya çıkan bir başka bostan korkuluğu da, komünist partilerinin tek partili mi, yoksa çok partili mi hükümet sisteminden yana olduklarıdır. Gerçekte ise, onlar — duruma ve ilk planda da, egemen koalisyon güçlerinin niteliğine bağlı olarak — her ikisinden de yanadırlar.

Komünist partilerinin yönettiği tüm hükümetler, kimileri tek partili, kimileri de çok partili sistem yoluyla, komünistlerin ve komünist olmayanların koalisyonuna dayanır. Komünist partileri arasında bu sorunda da bir farklılık yoktur. Ve şunu da ekleyelim ki, politik partilerin sayısı bir hükümet sisteminin ne ölçüde demokratik olduğunu ya da olmadığını belirlemez. Gerçek demokrasinin niteliği, gerçek karar alma sürecine, tek partili sistemle de, çok partili sistemle de yürütülebilen yönetme sürecine katılan insanların sayısı ile belirlenir ve ölçülür.

Bu temel anlamıyla, sosyalist ülkeler, en demokratik kapitalist ülkelerin fersah fersah ilerisindedirler. Bu sorunda partimiz, seçenekleri açık tutmaktadır. Bununla birlikte, genel olarak, herşey gözönünde tutulursa, ülkemizde sosyalizme giden yol, büyük bir olasılıkla, iki ya da çok parti arasındaki birlik yolu olacaktır.

Amerikan basın tekellerinin çığırkanlığını yaptıkları bir başka yalan da, kimi Komünist partilerin geniş birleşik cephe politikalarından, anti - tekel ve anti - faşist koalisyonlardan ve geniş demokrasiyi savunma hareketlerinden yana olduğu, kimilerinin ise olmadığıdır. Dünya komünist hareketinde böylesi bir ayırım yoktur. Zayıflıklar vardır, ama genellikle, komünist partileri ilke olarak geniş kitlesel savaşım hareketleriyle yanyana çalışma ve bu hareketleri oluşturma politikalarından yanadırlar.

Bizim ilkeye bağlılığımız, esnek olmamıza engel değildir. Bizim işçi sınıfını, sınıfsal yaklaşımı vurgulamamız, hiçbir şekilde, çeşitli sınıfsal güçlerden oluşan halk hareketleriyle birlikte çalışma konusunda geniş kitle politikaları izlememizi sınırlandırmaz ya da ortadan kaldırmaz ve böyle olması da gerekir. Bizim Marksizm - Leninizm bilimi yolundaki uğraşımız, yeni taktikler gereğini görmemize ya da bunları incelememize bir engel yaratmaz. Bizim ülkelere bağlılığımız, sınıfsal yaklaşımımız ve Marksizm - Leninizm yolundaki savaşımız, hepsi, bizim, geniş kitle hareketlerine önderlik etme yeteneğimizle bağlantılıdır ve buna önemli bir boyut ekler. Örneğin, bu aşamada milyonlar kapitalizmi devirmeye hazır olmamakla birlikte, onmilyonlarca insanımızın tekelci şirketlere karşı savaşımında yer aldığını görmemek, Partimiz için başarısızlık olacaktır. Halkımızın anti - tröst duygularının derin kökleri vardır. Ayrıca, stratejik gücün işçi sınıfı ile, ırkçılığın ve şovenizmin kurbanları olan milyonların bağlaşıklığından geldiğini görmemek de bizler açısından dar görüşlülük olacaktır. İşçi sınıfımız

ve Partimiz bakımından asıl sorunlardan biri, ırkçılığa karşı bu savaşım ve bu bağlaşmadır.

Dünya barışı, silahsızlanma ve yumuşama savaşımı, ancak milyonlar buna katılırsa, etkin olabilir. Reformlar yolundaki savaş kavramı, işçi sınıfının birliği politikamız ve sol - merkez birliği politikası, hepsi, ancak geniş kitle politikaları olarak görüldüğü zaman, bir anlam taşır.

Her partinin sahip olduğu üye sayısında büyük farklılıklar vardır. Kimileri, bunun öznel etmenlerle açıklanabileceğini söylüyor. Biz bu fikirde değiliz. Esasında, partilerin boyutlarını, onların izlediği politikalar ya da taktik çizgi belirlemez. Bunlar bir ölçüde etki yapar, ama belirleyici etmenler nesnel unsurlardır, savaşımın niteliğidir, tarihtir ve ayrıca her yönetici sınıfın taktikleridir. Yine Maoocular dışında, hiçbir temel farklılığın bulunmadığı bir başka alan da, emperyalizme karşı savaşımın örgütlenme ve oluşturma gereğiyle ilişkilidir.

Tüm partilerin, kendi ülkelerinin emperyalizmine karşı savaşımı yeterince vurgulamamaları bakımından, kimi zayıflıklar bulunduğu inandığımız doğrudur. Bunun, büyük güç şovenizminin ve milliyetçiliğin baskılarının bir sonucu olduğuna inanıyoruz. Ama tam iki hafta öncesinde, yeni bir anti - emperyalist birlik örneği sözkonusuydu. 29 Avrupa, Kanada partisi ve Partimiz, «insanları öldürüp, binalara dokunmayan nötron bombası»nı geliştirdiği için Carter Yönetiminin tutumunu protesto eden ortak bir bildiri yayınladı. Kitlesele haberleşme Büyük Yalan Kumpanyası, çoğunlukla, bu önemli birleşik eylemi görmezden geldi. Bu ortak bildiri, nesnel süreçlerin birliğe yönelik bir dürtü olarak iş gördüğünün bir başka kanıtıdır.

Öyleyse, «mezbahalar» sahtekârlığının bir tuzak kapısı olduğu açıktır. Asıl gerçek şudur ki, dünya komünist hareketinin başat, ana dokusu politik ve ideolojik aynılıktır (birliktir). Bu, öznel isteklere dayanan bir birlik değildir. Nesnel süreçlerce beslenen bir birliktir.

Farklılıklar Vardır

Öyleyse, farklılıklar konusunda bu ölçüde duman tüttüğüne göre, bir yerlerde bir yangın olsa gerekir. Ve gerçekten de, yalan ve sahtekârlıklar, bir kulp olarak en azından kısmi bir gerçeğe gereksinim duyarlar. Farklılıklar olması, kimseyi şaşırtmamalıdır. Zaman zaman kendi Partimizde de belirli farklılıklar olmuştur.

Savaşımın dünya çapındadır. Bunlar, her ülkede farklı düzeylerde, yer almakta, kendi özgün, değişik ve karmaşık sorunlarına ve ortamlarına sahip bulunmaktadırlar. Taktiklerin, dünyanın her yerinde bir örnek olamayacağını anlamak gerekir. Ama önemli taktik farklılıklar ve değerlendirme farkları vardır. Ayrıca, belirli teo-

rik farklılıklar da bulunmaktadır. Çeşitliliklerin ve farklılıkların, yeni bir dizi tarihsel durumlarda ortaya çıktığını belirtmek önemlidir. Kapitalizmin genel bunalımı yeni derinlikler kazanmış, yeni bunalımlar doğurmuştur.

Dünya devrim süreci ve kapitalizmden sosyalizme geçiş, yeni, niteliksel bir dönüm noktasına varmıştır. Artık sosyalizm, bir dizi büyük sanayileşmiş ülke de içinde olmak üzere, daha birçok ülkenin kapısının eşliğindedir. Sosyalizm, Üçüncü Dünya ülkeleri denilen bir dizi ülkede ulusal kurtuluş hareketinin utkularının bir devamı olmuştur. Angola'da olduğu gibi, birçok ülkede ulusal kurtuluş ve sosyalizmin doğuşu çitişmekte, başka kimileri ise, bağımsızlıktan hemen sonra sosyalizm yoluna girmektedirler.

Sosyalizm kuruculuğu da yeni bir ortam yaratıyor ve özellikle Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizm kuruculuğu, komünist topluma doğru ilerlemede yeni bir aşamaya ulaşıyor. Ve kapitalizmden sosyalizme geçiş, bundan sonra sosyalizm yoluna girecek ülkelerin bu değişimi dünyanın yüzde 50'sinden fazlasına sokacakları bir noktaya ulaşmıştır. Bu, dünya güçler dengesinde yeni bir niteliksel aşamayı belirleyecektir. Kitle haberleşme araçlarının çığınca bir durumda bulunmasını bu açıklamaktadır. Bu yeni durumlar, dersler çıkarmak ve Marksizm - Leninizm bilimini daha da geliştirmek için kolektif bir çaba harcanmasını gerektirmektedir.

Fakat bu patlayıcı tırmanış ve kargaşa sırasında, hatalı taktikler ve politikalar doğuran yanlış değerlendirmeler ve yanılgılar da sözkonusu olur. Bu farklılıkları daha somut ve daha etkin bir şekilde ele alabilmek için, bunların üç genel kategoriye ya da gruba ayrılabilceğine inanıyorum. Birincisi, taktikler ve değerlendirmeler üzerinde dürüst farklılıklar vardır. Teori alanındaki kimi farklılıkları da bu kategoriye sokacağım. Bu farklılıklar kategorisine en iyi yaklaşım, fikir ve deneyim değiştokusudur. Partiler arasında bu tür sorunlar üzerine söylesiler sürdürmenin yapıcı ve sağlıklı olduğuna inanıyorum. Gerçekten bu, partiler arasında açık bir şekilde, yazı ve demeçler yoluyla sürdürülen görüş değiştokuşlarıyla yapılır. Benim bu yorumlarımın anlamı da, bu fikir değiştokuşlarının bir kesimi olmaktadır.

Son yıllarda, bu düzeydeki sözkonusu farklılıklardan kimileri arasında, dünya devrim sürecindeki yolgösterici güç olarak işçi sınıfının rolü, demokrasi sorunlarına sınıfsal bir yaklaşım, işçi sınıfı enternasyonalizmi ile kendi ulusuna ve halkına karşı sorumluluk arasındaki ilişkiler, sosyalizmin gelmesiyle ortaya çıkan devlet iktidarının niteliği, ırkçılık ve emperyalizmin ilişkisi ve başka birçokları gibi sorunlar yer almaktadır.

Bunlar çok önemli sorunlardır. Ama bunlar fikir değiştokuşları ve partiler arasında her olanaktan yararlanarak tartışmalar alanında ortadan kalkarlar.

Bu sorunlardan kimileri, özellikle de teorik sorunlarla ilgili olanları, olumsuz deneyimler de içinde olmak üzere ek deneyim biriktirecek daha fazla zaman geçmeden çözülmeyebilirler. Ama, nesnel gelişmelerin ve savaşımında kazanılacak başka deneyimlerin dürtüsüyle ve partiler arasında fikir değiş tokuşunun sürdürülmesiyle, bu farklılıkların da bir yana atılacağına güvenebiliriz. Zaman ve deneyim bilimin, bu arada Marksizm - Leninizm biliminin de bağlaşıklarıdır. İkinci grup farklılıklar, genellikle, sosyalist ülkelere karşı alınan tutumlar alanındadır. Ancak bu sorunların bile, iki ayrı altgruba ayrılması gerekir. Bunlardan biri, kimi özgül sorunlar konusundaki dürüst farklılıklar ya da eleştiri ile ilgilidir. Ve böylesi farklılıklar ve eleştiriler vardır. Bunlar, en iyi bir şekilde, sorunları açıkça masaya getirerek giderilebilir. Bu; sosyalist ülkelerdeki partilerin zorunlu bir şekilde bu eleştirilerle hemfikir olacakları demek değildir. Ama bu, her Partinin kendi sahip olduğu bir öncel - haktır. Sosyalist ülkelerdeki partiler de içinde olmak üzere, partilerin özerkliğinin bir özelliği de budur.

İkinci alt - grup, anti - sosyalist karalamalarla ilgilidir. Bunlar, uygun bir tarihsel bağlam içinde ele alınmalıdır. Dünya arenasında sınıf savaşımı, iki toplumsal - ekonomik sistem arasındaki savaşım biçimini almaktadır. Bu karşılaşma, kapitalizmden sosyalizme tarihsel geçişi güden savaşımardan ayrılamaz. Bu geçiş, ideolojik bir fırtına girdabında gerçekleşir. Bu ideolojik fırtınada, iki sistem arasındaki bu savaşımında emperyalizmin başlıca aracı anti - komünist büyük yalanlardır. Onun başlıca eğilimi, anti - sosyalist ve anti - Sovyet uydurmalarıdır. Bu bakımdan, anti - sosyalist ve anti - Sovyet kötülemeleri ele alırken, karşı karşıya geldiğimiz şey, genellikle anti - komünizmin kanı - canıdır.

Eleştiri ve farklılıkların yeri ayrıdır, ama anti - Sovyet ve anti - sosyalist karalamalar, anti - komünizmden ayrılamaz, çünkü bu anti - komünizmin ta kendisidir. Sosyalist ülkelere kara çalmaya katılmak, sosyalizmi kötülemek ve anti - komünizme katkı yapmaktır. Bir yandan sosyalizmi savunmak ve öte yandan da onu kötülemek bir çelişkidir.

Sosyalizmin karalanmasına katılmak, anti - sosyalist yalanların etkisi altında olan kitlelere oportünist bir yaklaşımdır. Anti - komünist propagandanın etkisinde olan insanların desteğini ve oyunu, uydurma bir temel üzerinde kazanmak çabasıdır.

Eleştirdiklerimiz sosyalizm taraftarları ise, sosyalizm konusunda tartışmalar yapacağız, ama her tür kötüleme ve yalanı reddetmemiz zorunludur.

New York Times gazetesinden Arthur Schlesinger, dürüst eleştiri ile sorumsuz kötüleme arasındaki farkı çok iyi anlamıştır. 25 Ağustos'ta Wall Street Journal'da şöyle yazmaktadır: «Carillo'nun söylediği, sosyalizme giden birçok yolun olması değildir, onun söy-

lediği, Sovyet yolunun yanlış bir yol olduğudur. Avrupa komünizmi (Eurokomünizm) adına o, Sovyet sisteminin ta temelini suçlamıştır. Sovyetler Birliği ne sosyalist, ne de demokratiktir demek istiyor Carillo... Hatta Carillo, Sovyet sisteminin 'dönüşümünü' istemeye bile kalkışmaktadır.»

Bir sosyalist hükümetin yıkılmasını istemek, hiçbir şekilde, eleştiri kategorisine sokulamaz. Şimdi de, üçüncü farklılıklar grubuna geldik. Bunlar, bir anlamda, farklılıklardan öte şeylerdir. Bu kategoride, en berbat anti - sosyalist kötulemelerin kullanılması yanında, emperyalizmin en aşırı konumlarının bile açıkça desteklenmesi de yeralır. Bu kategori, büyük ölçüde, Maoculuğun taraftarlarıyla sınırlıdır. Maoçuların anti - Sovyet kötuleme kampanyası, mantık sınırlarının ötesine geçmiştir. Bunu uzaktan, yakından gerçeklerle bağdaştırma çabası bile sözkonusu değildir. Maoçular, Hitler'in anti - komünist büyük yalanlarına yeni ve daha iğrenç bir bölüm ekliyorlar. Bu delicesine anti - Sovyet saçmaların emperyalizme, özellikle, tam bir bunalım içindeyken, ABD emperyalizmine açık destek vermenin bir kılıfından başka birşey olmadığı ortadadır. Bu listenin sonu gelmez. Sudan'daki karşı - devrimci kampa, Şili'deki, Angola'daki ve daha önceleri de Bengales'deki emperyalist karşı - devrimci kasaplara açık bir destek sağlamayı kapsar. Buradaki en iğrenç sayfalardan birisi, Vietnam'daki kurtuluş güçleri açısından pek kritik olan maddesel yardım akışını, Maoçuların önceden baltalama girişimiydi.

Burada sınır yoktur ve bu işçi sınıfına düşman, delicesine çatışma, görüldüğü kadarıyla, Mao'nun ölümüyle sona ermiş değildir. Dışişleri Bakanı Vance'ın son gezisinin hazırlıklarında ve onların en son ideolojik yâvelerinde, «Kremlin'in global stratejisinin amacı, ABD emperyalizmini zayıflatmaktır» gibi tümceler vardır. Aman ne büyük suç! «O /Sovyetler Birliği/, Batı Avrupa ulusları arasındaki ve ayrıca, onlarla Birlesik Amerika arasındaki ilişkilerden yararlanmaktadır.» «Sovyetler Birliği, Angola'ya silahlı müdahale yapmıştır.» «Sovyetler Birliği, Birlesik Amerika'yla yarışmasında, hummalı bir şekilde silahlı yayılmaya girişmiştir.» Düşünün; bunlar, Carter'ın Cruise füzelerinin ve Nötron Bombası'nın geliştirilmesini ilan ettiğinden sonra yazılmaktadır.

Dünya barışının, sosyalizmin ve insanlığın ilerlemesinin her taraftarının alkışladığı ve desteklediği bu politikalar, Maoçuların oportünist bakışı açısından Sovyetler Birliği'nin suçları gibi görülmektedir. Bu sosyalist ülkenin emperyalizmi desteklediği nasıl iddia edilebilir? Ve onlar, Mao'nun tüm açıklamalarının en delicelerini yinelemeye devam ediyorlar: «Bugün Sovyetler Birliği, burjuvazinin diktatoryası, büyük burjuvazinin diktatoryası, Alman faşizmi türünden bir diktatorya, Hitler türünden bir diktatorya altındadır.»

Amiral Zumwalt'ın Maocu önderlerle yaptığı görüşmelerin yayımlanması; Maocu grubun akıldışı milliyetçiliğinin, kendilerini, global bir anti-Sovyet askeri bağlaşmanın artık bellibaşlı savunucuları olma noktasına getirmiş olduğunun ve onların, hâlâ, Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği arasında, sonunda Çin'in parsa toplayacağı ve başat dünya gücü durumuna geleceği umulan bir savaşı kışkırtmaya çabalama konusundaki Mao'nun eski hülyasını sürdürdüklerinin yeni bir kanıtından başka birşey değildir.

Her dürüst anti-emperyalist, işçi sınıfının, sosyalizmin her taraftarı, dünya barışının her savaşçısı böylesi cânice politikaları açığa vurmali, reddetmeli ve lânetlemelidir.

Şimdi, farklılıklar alanına dönelim. Teorik olanlar da içinde olmak üzere, dürüst farklılıkların çoğunun benzer bir tabanı vardır. Bunlar, sınıf savaşımı ve işçi sınıfının rolü ile ilgili sorunlar etrafında dönerler. Bu alanların, kapitalist ideolojinin baskısının da en şiddetli olduğu alanlar olması rastlantı değildir. Zayıflıklar, bu baskılarla ve bu kapitalist ideolojik akımların etkilediği kitlelerle uyuşma biçiminde ortaya çıkar.

Öyleyse, bu tür farklılıkların tartışılma çerçevesi ne olmalıdır? Birinci olarak, sınıf savaşımının bu nesnel süreçlerin temel, belirleyici bileşeni olduğunun — çünkü bu, gerçeklik konusundaki yadsınmaz bir doğrudur — kabul edilmesi. Gerçekliğin bu temel etmenini ikinci plana atma çabası, oportünizm bataklığına düşme eğilimi taşıyacaktır. İkinci olarak, komünistler sınıf savaşımına ve tüm toplumsal ilerleme savaşımına işçi sınıfının partizanları olarak, işçi sınıfının görüş açısından yaklaşılır. İşçi sınıfının rolünü herhangi bir şekilde yana itmek ya da küçültmek çabası, oportünist uyuşma taktiklerine yol açacaktır.

Tüm hareketlerde ve tüm savaşımarda işçi sınıfının görüş açısı, işçi sınıfı yaklaşımı zorunludur. Örneğin, daha önceden belirttiğimiz gibi, komünistlerin kapitalist hükümetlere katılması konusunda farklılıklar ya da itirazlar yoktur. Ancak, bunun nasıl ve hangi politikaların ardında yapılması gerektiği konusunda kimi sorunlar vardır. Temel sorun, bu hükümetlere işçi sınıfının görüş açısından nasıl katılmak, kapitalist hükümetlerin odalarına sınıf savaşımını nasıl sokmak gerektiğidir. İşçi sınıfının görüş açısı, dar bir açı değildir, çünkü açıktır ki, kapitalizmin şimdiki aşamasında, işçi sınıfının sınıfsal çıkarları ulusal çıkarlarla, halkın büyük çoğunluğunun öz çıkarlarıyla uyum halindedir.

Yasama konusunda sınırsız bir uzlaşma politikası ilan etmek kendi kendini yenilgiye uğratmaktır. Çelik işçilerimiz bunun dersini almışlardır. Çelik Birliği'nin kendisinin ilan ettiği greve - gitme - me vaadi işçileri güçsüz, araçsız bırakmıştır. Bu, sınırsız bir uzlaş-

madır. Minnesota'daki demir cevheri madencileri, böylesi uzlaşmalara son vermek için savaşıyorlar.

Tekelci sermaye, komünistlerin, egemen bir parti olarak bile hükümete girmesi konusunda esnektir. George Kennan'ın 30 yıl önce dile getirdiği bir fikir, onların açık tuttuğu tercihlerden olsa olsa birisidir: «Belki de bu hayal /Komünistlerin hükümete girmesi/, bu partilerden birisinin, Rusya'nın dolaysız askeri gücünün sınırlarına bitişik /yakın/ olmayan bir ülkede iktidara gelene değin, gerçek bir acı veremez... Böyle bir ülkede, iktidarda ya kendi sorumluluklarını yerine getiremeyen ve halkın gözünde saygınlığını yitiren, yahut da efendilerini değiştiren, Kremlin'in otoritesini reddeden ve kendisini besleyen eli ısırarak bir komünist rejim, bu ülkenin ve dünya barışının çıkarları açısından, uzun erimde, sorumsuzluğun verdiği güvenceli üstünlük bakımından kötülemeler saçan vicdansız bir muhalefet partisinden daha elverişli olabilir.» (Ohio Üniversitesi Tarih Profesörü ve **Birleşik Amerika ve Soğuk Savaşın Kökenleri** kitabının yazarı olan John Lewis Gaddis'ten alınmıştır: «Kuşatma: Yeniden Bir Değerlendirme» makalesinden.) (Parantez içindeki sözler eklenmiştir -G.H.)

Bundan çıkarılacak ders, sanırım ki, düşmanın becerikliliğini ve esnekliğini asla küçümsememek gerektiğidir.

Aynı sınıfsal yaklaşım, sosyalizme geçişle ilgili sorunlar için de geçerlidir. Ana devrimci gücün işçi sınıfı olduğunu hiçbir Komünist Partisi buyurmuyor, nesnel gerçeklik buyuruyor. Devrimci savaşımın ve geçişin niteliğini esasta belirleyecek olan Parti değil, güçler dengesi olacaktır. Halk sosyalizmden yana olduğu zaman, sosyalizmi kurarken ve ayrıcalıklara sahip olan eski yönetici sınıf tarihin kararını, halkın buyurduğu şekilde kabul etmeyeceği zaman, ne tür bir zor kullanmanın zorunlu olacağını belirleyecek olan da Parti değil, yine, güçler dengesi ve karşı -devrimci güçlerin eylemleri olacaktır. Tarih; zaman zaman gerici azınlığın çabalarını, provokasyonlarını, terörünü geri püskürtmek için zor kullanmanın zorunlu olduğuna, demokratik çoğunluğun demokratik iradesini savunmak için zor kullanmanın gerekebileceğine tanıktır. Sınıf savaşımı, sosyalist kuruculuğun ilk aşamalarında böyle sürmektedir.

Devrimci bir parti tüm nesnel etmenleri ve kendiliğinden tepkileri gözönüne almalı ve önderliği bunlara dayandırmalıdır. Bunları gözden kaçırmamak ya da bir yana atmamak önemlidir. Zorunlu olan şey, belli bir anda ayaklanmanın tüm potansiyeli gerçekleştirilecek şekilde, önderliği almaktır.

Dünya komünist hareketinde, farklılıkların nasıl ele alınması gerektiği konusunda da kimi farklılıklar vardır. Kimileri, başka partilerin iç işlerine karışmaya karşı oldukları için, farklılıkları

tartışmaya karşı çıkıyorlar. Ama, neden bilinmez, SSCB Komünist Partisi'nin iç işlerini ele alırken farklı bir ölçü kullanıyor ve bunda yanlış birşey görmüyorlar.

Ses çıkarmayan ve, Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere karşı en adi kötüler konusunda birşey söylemeyen kimileri de vardır. Ama sosyalist ülkeler bu kötülerle tepki gösterdikleri zaman, onlar, «başka partilerin iç işlerine karışmamamız gerekir, vb, vb.» yollu açıklamalar yapmaktadırlar.

Şimdi, bunlardan birkaç sonuç çıkaralım.

Birincisi, dünya komünist hareketinin mezbahada olduğu yoldaki propaganda çizgisine kapılmamız gerekir. Onun en etkin, en önemli ve en dirimsel bileşeni birliktir.

İkincisi, dünya devrim süreci ve kapitalizmden sosyalizme tarihsel geçiş nesnel toplumsal gelişim yasalarıyla beslenmektedir ve bu yüzden de, «Ancak sosyalist toplum yönünde, ancak sosyalist devrim yönünde ilerleme [bir an için, geçici gerilemeler olasılığını bir yana bırakırsak] yapılabilir» (Lenin, **Toplu Yapıtlar**, C. 22, s. 316). Ve Marksizm - Leninizm toplumsal gelişimin temel yasalarını açıklayan ve yansıtan bir bilim olduğu ve bu yasalar da bütün dünyada aynı olduğu için, nesnel gerçeklik, devrimci güçlerin birliğinden yana olan bir güçtür.

Üçüncüsü, banyo suyuyla birlikte bebeği de dışarı atmamak için, tartışılabilir farklılıkları kötülerle, anti - komünizmden ve karşı - devrimden ayırmak gerekir. İlkeleri savunmamız, bizleri, esneklik ve taktikler için verilen zorunlu savaşımdan alıkoymalıdır. Her ülkenin özgül ve hatta eşsiz koşullarını doğru olarak yansıtan taktikler ile oportünist uyuşmayı yansıtan taktikler arasında bir ayırım yapmak önemlidir.

Dördüncüsü, sosyalizm ya da sosyalist ülkeler kötülenmekteyken sessiz kalmak, anti - komünizmi görmezlikten gelmenin ve esinlendirmenin bir yoludur.

Besincisi, farklılıklar tartışılırken, sınıfımızın, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin partizanları olduğumuzu gözönünde tutarak tartışmalıyız. Düşmanın ekmeğine yağ sürmememiz gerekir.

Altıncısı, farklılıkları, özellikle de teori alanındaki farklılıkları görmezlikten gelemeyiz, çünkü bütün bilimsel sonuçlarıyla, teorik sonuçlarıyla bunlar, doğaları gereği, evrenseldirler. Teoriler etrafında bölgesel ya da ulusal citler çekme cabaları, bir tür, evrensel kavramları reddetme yoludur. İster Roma'da, ister Londra'da, ister New York'ta, isterse Moskova'da olsun, atomik parçacıklar avını özellikler tasırlar ve avını hareket yasalarına bağımlıdır. O halde, doğru ya da yanlış teorileri tartışmak gerekir, çünkü bunlar ulusal sınırlar içinde kalmazlar.

Kasten ve bilerek, Komünist partilerinin bağımsız olmadıkları kötölemesini yapanlara, Partinin «bağımsızlığı»nı ya da «egemenliği»ni «kanıtlamak» için, farklılıkları «kullanmamak» gerekir.

Birliği vurgulamamdan, farklılıkları küçümsemek istediğim anlamı çıkarılmamalıdır. Ben, farklılıkları daha iyi anlayabileceğimiz daha sağlam bir genel çerçeve sunmaya çalıştım. Dünya devrim sürecinin ve «Tarih Baba Nehri»nin akıp gittiği şeklindeki değiştirilemez gerçekten güven ve cesaret alabiliriz.

«O»

ürün
yayınları

GUS HALL

ABD Kapitalizminin Bunalımı ve Direniş

(ABD KOMÜNİST PARTİSİ 21. KONGRE RAPORU)

Devrimci Mirasımız, Tarihsel An, Genel Bunalım -
İç Eğilimler - Yığın Hareketleri - İşçi Sınıfı - Parti

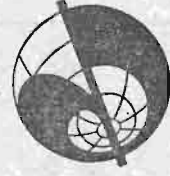
Fiyatı : 15 Lira

Türkiye Dağıtım : TEMEL DAĞITIM

Ocak 1978
Sayısında

Barış ve Sosyalizm Sorunları

Sayın Okurlar

Devrimci Deneyim ve Önemi - **Harilaos Florakis, Gilberto Vieira**

Özgürlüğün ve İnsan Haklarının Güvencesi - **Horst Sindermann**

PARTİ DENEYİMİ

Ülkemizde Silahsız Devrim Nasıl Gerçekleşti? - **Luis Corvalan**

Sosyalist Ulusların İlerlemesi - **William Salgoviç**

GÖRÜŞ DEĞİŞTOKUŞU, TARTIŞMA

Kapitalizmin Bunalımı ve Komünistler - **William Kashtan**

Sosyalist Yönelimli Afrika Ülkelerinde Devrimci Süreç

OLGULAR, VERİLER, HABERLER

Uluslararası Mafiaların En Kanlısı - **A. Boffi, L. Soroni**

Dergiden Haberler

PARTİ BASINI

Savaş Sürüyor - **Milton Parades, Jose Soares**

KISA KISA

Avusturya, Dominik Cumhuriyeti, Fransa, FAC

Türkiye Dağıtımı: **TEMEL DAĞITIM**

50. SAYI
Çıktı

- Faşist MHP ve Ülkü Ocakları Kapatılsın! Kontr-Gerilla Dağıtılınsın!
- İstanbul Ülkü Ocakları Başkanı Mehmet Acar Bir Katildir!
- Gerici - Faşist Ders Kitaplarına Karşı Savaş!
- Orta Öğrenim Gençliğinin Acil İstemleri.
- 28 - 29 Ocak 1921'i Unutmayacağız.
- Çalışan Gençliğin Acil İstemleri!
- Yüksek Öğrenim Gençliğinin Acil İstemleri.
- Türkiye İlerici Gençliği «Dünya Gençliği» Sayfalarında.
- Nazım Hikmet'in Türk Edebiyatında Önemi - Asım BEZİRCİ
- Kitle Sporü.

Abone Bedeli: 6 Aylık 50, Yıllık 100 TL.

Yazışma: P.K. 914 Sirkeci - İSTANBUL

Türkiye Dağıtımı : TEMEL DAĞITIM

Ürün: 025

KADINLARIN SESİ

Şubat 1978

Sayısında

Güç ve Eylem Birliği Gelişiyor

Yeni Hükümet Halktan Yana mı?

Evlat Acısına Son!

Tok Açın Halinden Anlamaz!

Kadın Kuzey Yemen'de Mal, Güney Yemen'de İnsan!

Televizyon Reklamlarında Kadın

Bu Su İçilmez!

Sosyal Demokrasi Nedir?

DİSK 11 Yaşında

Sağlık Köşesi, Çocuk Köşesi

Bu Kitabı Okudunuz mu: «BİTMEYEN KAVGA»

Nötron Bombasına Hayır!

UDKF'nin Çocuk Yılı İçin Çağrısı

İLERİCİ KADINLAR DERNEĞİNDEN HABERLER

Abone Koşulları: 6 Aylık 18 Lira, Yıllık 36 Lira. Yurt Dışı 75 Lira

Yazışma Adresi: Kadınların Sesi Gazetesi, Babıali Cad. Tasvire

Han Kat: 2 No: 26 Cağaloğlu - İSTANBUL

Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM

Ürün : 027

KIZILIRMAK Yayınevi

- Devlet, Grev, 1 Mayıs - **V. İ. LENİN** 8 Lira
- Leninist Gençlik ve Eğitimi - **N. LANDA** 5 Lira
- Komünist Partisi ve İdeolojik Çalışma 5 Lira
- SBKP 24. ve 25. Kongre Raporları ve Programı 25 Lira
- Leninist Strateji ve Taktikler - **N. TROPKİN,**
S. KARPİLENKO, K. ŞİRİNYA 6 Lira
- Dünya Komünist Gençlik Örgütleri Kısa Tarihi -
V. PRİVALOV 15 Lira
- Yeni Tip Parti - **K. KAVANOVA** 6 Lira
- Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi 40 Lira
- Bulgaristan Komünist Partisi Tarihi (Tükendi) 25 Lira
- Resimlerle Ekim Devrimi (Davalı) 25 Lira
- Pablo Neruda, Seçmeler 15 Lira
- 150.000.000 - **MAYAKOVSKİ** 7,5 Lira
- Bilimsel Komünizm - **V. G. AFANASİYEV** 30 Lira
- Komünist Hareketin Birliği 15 Lira

Türkiye Dağıtımı: **TEMEL DAĞITIM**

DERLEYEN
ÖNDER SAĞLAM

ÖLÜMSÜZ SAVAŞÇI

**MUSTAFA
SUPHI**

Ürün
yayınları

TÜRKİYE DAĞITIMI: TEMEL DAĞITIM, Divanyolu
Klodfärer Cad. 38/2 Cağaloğlu - İSTANBUL

15 Lira